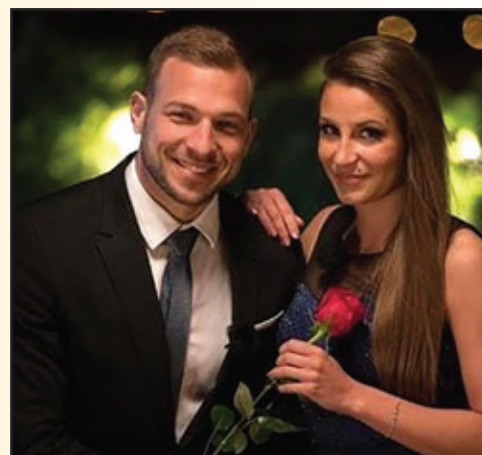
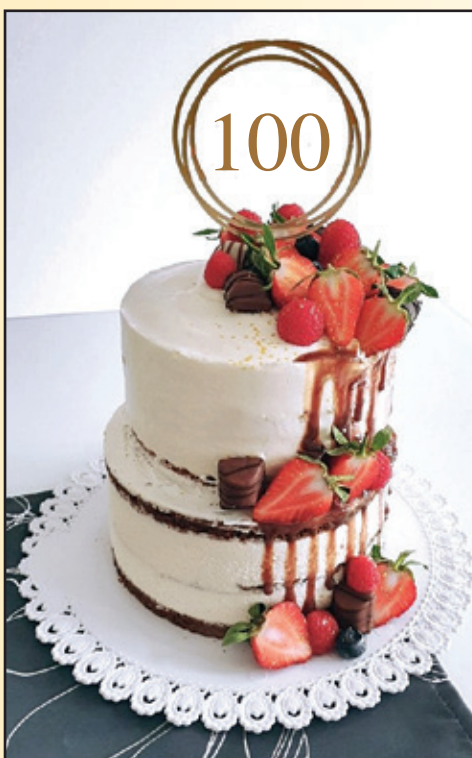
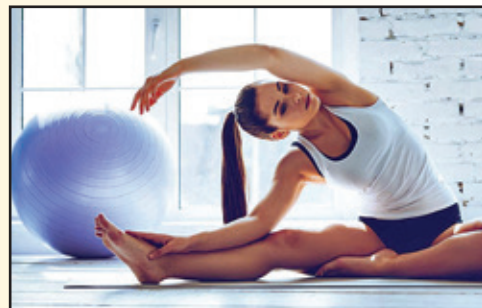
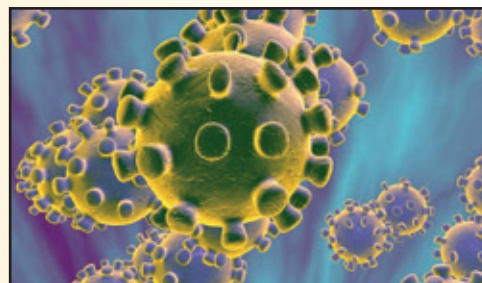

NOVICE OBČINE RAČE-FRAM

Št. 85-1/2020; april 2020

Iz vsebine Novic

ŽUPANOV UVODNIK

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Tale uvodnik pišem na prvi pomladni dan. Zunaj sije sonce, a namesto pomladnega vrveža je tako, kot bi se ustavil čas. Na cesti skoraj ni avtomobilov, redki sprehajalci se izogibajo eden drugemu v velikem loku, vasi so prazne.

Koronavirus, ki je izbruhnil v eni od kitajskih provinc na začetku novega leta, je dobesedno potrkal na naša vrata. Najprej smo o virusu poslušali v eni izmed novic, danes je postal glavna tema po celem svetu. Najprej je bil daleč vstran, potem se je pojavil v Evropi, hitro se je konec februarja pojavil v velikem obsegu v Italiji in v začetku marca se je pojavil tudi v Sloveniji. Življenje se nam je zaradi hitrega širjenja postavilo na glavo. Tisto, kar se nam je še pred kratkim zdelo daleč in nemogoče, je postalo realnost. Zaprle so se šole, vrtci, ustavilo se je javno in družabno življenje, ustavlja se gospodarstvo. Večina državljanov zaradi ukrepov ostaja doma. Pristojni nas opozarjajo, naj se zadržujemo med domačimi štirimi stenami, kar je počasi začela upoštevati in jemati resno večina ljudi.

Spremembe, kakršnih si ni želel nihče, so drastične in si hitro sledijo. Verjamem, da je vsakomur izmed nas dogajanje nekaj edinstvenega, za marsikoga težje, kot je kadarkoli doživel, za vse pa izkušnja, ki nas bo marsikaj naučila in bo marsikaj spremenila. Solidarnost, vzajemnost, skromnost in potrpežljivost postajajo del našega vsakdanjika.

Vesel sem, da živimo v okolju, kjer ljudje znajo pomagati drug drugemu in si priskočijo na pomoč. Kljub težki situaciji se vsakodnevno javljajo občani, ki bi pomagali na kakršen koli način. Veliko jih že pomaga. Kljub vsemu pa priporočam, da pogledate malo k sosedom, k ljudem, ki so ostareli in sami ter k tistim, za katere začitite, da zmorejo manj kot vi in bodo sedaj, ko je prišla pomlad, težje postorili kaj v hiši ali okoli nje. Vsak posameznik ima moč spremeniti stisko v olajšanje in žalost v veselje.

In, nenazadnje, vsi smo skupaj v tej situaciji. Samo upam lahko, da bo najhujše takrat, ko boste brali ta uvodnik, mimo in da se bo življenje začelo počasi pomikati po ustaljenih tirnicah in da negotovost čim hitreje mine.

Vsem želim veliko zdravja, voščim vesele velikonočne praznike in vas lepo pozdravljam!

Branko LEDINEK,
župan

OBČINA RAČE-FRAM

Grajski trg 14, 2327 Rače

Tel./fax: 02/609-60-10, 02/609-60-18 • e-naslov: info@race-fram.si

www.race-fram.si

*Vse bralke in bralce Novic obveščamo,
da je celotna vsebina tokratne številke našega glasila, ki sledi v nadaljevanju,
nastajala še v času PRED razglasitvijo epidemije koronavirusa in
uvedbo izrednih ukrepov, ki so sledili tej novo nastali okoliščini,
zato avtorji pri pisanju nis(m)o bili obremenjeni s tovrstno problematiko.*

*Zaradi navedenega prosimo, da objavljene informacije
(predvsem tiste o dejavnostih, ki so bile načrtovane za prihodnje mesece leta 2020)
smiselno prilagodite sedanjim razmeram in pri organizatorjih preverite njihovo aktualnost.*

*Pa še to: trudimo se, da bi lahko Novice št. 85-1/2020 na vaše domove prispele
pred veliko nočjo; upamo, da nam bo to uspelo.*

Hvala za razumevanje, vse dobro in lep pozdrav!

Uredništvo

OBVESTILA, VABILA

Zbirni center Rače – pomembne informacije

V Zbirnem centru (ZC) Rače bomo v bodoče sprejemali samo odpadke, za katere je zbirni center namenjen. V ZC Rače lahko oddajo odpadke **samo občani občine Rače-Fram. OB VSTOPU V ZBIRNI CENTER JE POTREBNO POKAZATI MESEČNO POLOŽNICO (ODREZEK) IN OSEBNI DOKUMENT** (dokazilo o vključenosti v sistem odvoza odpadkov). V kolikor se vključenost ne dokaže, odpadkov na ZC Rače **NE BOMO PREVZELI!**

ZC Rače je namenjen odlaganju LOČENIH ODPADKOV, NASTALIH V GOSPODINJSTVIH (FIZIČNE OSEBE), ODPADKOV POVZROČITELJEV IZ POSLOVNE DEJAVNOSTI (PODJETJA) NA ZBIRNEM CENTRU RAČE **NE BOMO SPREJEMALI** in se lahko oddajo na CERO Pragersko, kjer se stehtajo in zaračunajo po veljavnem ceniku Komunale Slovenska Bistrica d.o.o.

V Zbirnem centru Rače se **lahko oddajo naslednji odpadki IZ GOSPODINJSTEV:**

- papir in karton, vključno z embalažo iz papirja in kartona,
- plastika, vključno z embalažo iz plastike,
- les, vključno z embalažo iz lesa,
- kovine, vključno z embalažo iz kovin,
- steklo, vključno z embalažo iz stekla,
- oblačila in tekstil, vključno z embalažo iz tekstila,
- sestavljena in mešana embalaža,
- jedilno olje in maščobe,
- nevarni odpadki in njihova embalaža (barve, čistila, lepila, topila, kisline, zdravila, pesticidi, baterije ipd.),
- zeleni vrtni odpad (obrezi dreves in grmičevja, pokošena trava),
- kosovni odpadki,
- odpadna električna in elektronska oprema,
- izrabljene gume.

V Zbirnem centru Rače **NE morete oddati** drugih odpadkov, predvsem:

- **gradbenih odpadkov**

Občani občine Rače-Fram lahko na CERO Pragersko brezplačno oddajo MANJŠE količine gradbenih odpadkov. Gradbene odpadke lahko v koledarskem letu pripeljete največ dva krat, skupna količina pa ne sme presegati 3.000 kg. V pripeljanih gradbenih odpadkih ne sme biti drugih vrst odpadkov (plastika, karton, tekstil, druga embalaža ipd.). Prevzem VEČJE količine gradbenih odpadkov se zaračuna po veljavnem ceniku;

- **mešanih komunalnih odpadkov**

Mešani komunalni odpadki sodijo samo v črni (zelen) zabojnik, ki ga ima vsako gospodinjstvo;

- **silazne folije**

Občani občine Rače-Fram lahko silazno folijo brezplačno oddajo na CERO Pragersko (stroške poravnava Občina Rače-Fram);

- **biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov**

Ti odpadki sodijo v rjav zabojnik ali pa v lastni kompostnik.

Delovni čas:

Zbirni center Rače: v sredo od 13. do 18. ure, v soboto od 8. do 14. ure.

CERO Pragersko: od ponedeljka do petka od 7. do 17. ure, v soboto od 7. do 15. ure.

Ob praznikih sta zbirni center in CERO zaprta.

KOSOVNI ODPADKI

Kosovni odpadki so odpadki, ki zaradi svoje **velikosti, oblike ali teže** niso primerni za zbiranje v posodah ali vrečkah za odpadke.

Med kosovne odpadke **sodijo:**

- pohištvo in oblazinjeno pohištvo,
- vzmetnice,
- preproge,
- svetila in senčila,
- kopalniška oprema (umivalniki, kadi, straniščne školjke ipd.),
- večji kosi športne opreme (kolesa, smuči ipd.),
- večji kosi otroške opreme in igrači (otroški vozički, otroški sedeži, otroška igrala ipd.),
- vrtna oprema,
- večji gospodinjski aparati in podobno.

Med kosovne odpadke **NE sodijo:**

- nevarni odpadki,
- pnevmatike in avtomobilski deli,
- gradbeni odpadki in stavbno pohištvo,
- salonitna kritina,
- mešani komunalni odpadki.

Gospodinjstva v občini Rače-Fram lahko **enkrat letno naročijo odvoz kosovnih odpadkov** po sistemu 'na klic'. Odvoz se lahko naroči:

- po telefonu: **02/80 37 034**,
- po e-pošti: **kosovni@komunala-slb.si** ali
- z izpolnitvijo obrazca/naročilnice na spletni strani: **www.komunala-slb.si/kosovni**.

Vsako gospodinjstvo je upravičeno **do enega odvoza kosovnih odpadkov na leto, največ do 2 m³**. Odvoz kosovnih odpadkov se običajno izvaja ob sobotah, o datumu odvoza vas predhodno pisno obvestimo. Izvaja se od začetka marca do konca oktobra in se opravi najkasneje v roku 21 dni po prejemu naročila. Kosovne odpadke na dan odvoza nastavite na stalno prevzemno mesto.

Za večstanovanjske objekte (bloke) določimo skupen datum prevzema kosovnih odpadkov in uporabnike predhodno pisno obvestimo.

Kosovne odpadke lahko sami pripeljete tudi v Zbirni center Rače.

BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI

Zaradi višjih cen zbiranja in obdelave biološko razgradljivih (bio) odpadkov je zelo aktualno **domače kompostiranje**, saj vključenost v sistem zbiranja bio odpadkov NI obvezna. Izvajalec javne službe mora celo prednostno spodbujati povzročitelje odpadkov iz gospodinjstva k hišnemu kompostiranju.

• KAJ SODI NA KOMPOST?

Listje (ne, če so ga napadli škodljivci), trava, vrtni odpadki, ostanki sadja in zelenjave, olupki, razne lupine, kuhinjski odpadki, čajne in kavne usedline, žagovina, drugi kuhinjski odpadki, ostanki rož.

• KAJ NE SODI NA KOMPOST?

Cigaretni ogorki, meso, maščobe, olja, čistilna sredstva, klavnični odpadki, kože, odpadna embalaža, papir, ostanki hrane (kosti), steklo, baterije, zdravila, kemikalije, zaščitna sredstva za rastline.

Z doslednim ločevanjem biološko razgradljivih odpadkov bomo za več kot 30 % zmanjšali tudi količino mešanih komunalnih odpadkov. Sortirne analize so namreč pokazale, da je v črni (zeleni) posodi za mešane komunalne odpadke še vedno več kot 30 % bio odpadkov.

KOMUNALA SLOVENSKA BISTRICA d.o.o.
OBČINA RAČE-FRAM

SKUPNA OBČINSKA UPRAVA MARIBOR

Začetek delovanja Skupne občinske uprave Maribor

S 1. januarjem 2020 je začela formalno delovati nova Skupna občinska uprava Maribor – SOU Maribor, ki jo je z odlokom ustanovilo 18 občin

Ustanoviteljice Skupne občinske uprave Maribor so, ob Mestni občini Maribor, še občine Benedikt, Cerkljenjak, Hoče-Slivnica, Kungota, Lenart, Lovrenc na Pohorju, Pesnica, Selnica ob Dravi, Starše, Sveta Ana, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Sveti Jurij v Slovenskih goricah, Šentilj, Ruše, Duplek, Miklavž na Dravskem polju in **Rače-Fram**.

Glavni razlog za ustanovitev SOU Maribor je v spremembi 26. člena ZFO-1, ki prinaša novosti glede področij skupnega opravljanja nalog občinske uprave in načina njihovega financiranja iz državnega proračuna.

Znotraj SOU Maribor se bodo naloge po novem opravljal v okviru notranje-organizacijskih enot (NOE). Tri omenjene naloge, ki so se že opravljale do sedaj, bodo v novi skupni upravi v letu 2020 začele delovati pod nekoliko spremenjenimi nazivi in sicer bodo to NOE:

- Medobčinsko redarstvo,
- Medobčinska inšpekcija in
- **Skupna služba varstva okolja (SSVO).**

Vse občane občine Rače-Fram vabimo na **uradne ure** Skupne službe varstva okolja SOU Maribor, ki potekajo **vsako tretjo sredo v mesecu, med 15. in 17. uro** v sejni sobi občine (naslov: Ulica heroja Staneta 1, Maribor). V kolikor imate s področja okolja kakršnokoli vprašanje, ga lahko preko elektronske pošte ali telefona posredujete v tajništvo občine (info@race-fram.si, 02/609 60 10), na SSVO pa bomo pripravili ustrezen odgovor ali vas povabili na razgovor v času uradnih ur.

Nina GORNIK MULEC, prof. kem. in bio.,
strokovna sodelavka

*Ljudje, ki dvigajo svet navzgor in naprej, so tisti,
ki bolj spodbujajo kot kritizirajo.*
(Elizabeth Harrison)

*Življenje omogoči pot ljudem,
ki natančno vedo, kam gredo.*
(Ralph Waldo Emerson)

Obvestilo organizatorjem prireditev

V skladu z Uredbo o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Ur. l. RS, št. 118/2005), si mora organizator javne prireditve na prostem pri uporabi zvočnih naprav od pristojnega občinskega organa pridobiti:

• Dovoljenje za začasno ali občasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom za javno prireditev

Dovoljenje se izda, ko so izpolnjeni naslednji pogoji:

- ko gre za **uporabo zvočnih naprav na javnih prireditvah na prostem**, v odprtem prostoru stavbe ali na odprti ali nepokriti površini,
- ko gre za javno prireditev **v večernem** (od 18.00 do 22.00 ure) in **nočnem času** (od 22.00 do 06.00 ure naslednjega dne) ali ko gre za javno prireditev **v dnevnem času** (od 06.00 do 18.00 ure) in traja taka prireditev **več kot 8 ur**.

Vloga za izdajo dovoljenja je potrebno vložiti **vsaj 30 dni pred začetkom prireditve**.

ALI

• Potrdilo o prijavi uporabe zvočnih naprav na shodih in prireditvah

Potrdilo se izda:

- ko gre za **uporabo zvočnih naprav na javnih prireditvah na prostem**, v odprtem prostoru stavbe ali na odprti ali nepokriti površini in ko gre za javno prireditev **v dnevnem času** (od 06.00 do 18.00 ure) in traja taka prireditev **do 8 ur**.

Uporabo zvočnih naprav je potrebno prijaviti **najmanj 7 dni pred prireditvijo**.

Oba obrazca (vloga) kot tudi opis postopkov za izpolnjevanje vlog najdete na spletni strani: www.maribor.si/okolje.

Pristojni občinski organ za občine Duplek, Miklavž na Dravskem polju, Rače-Fram, Ruše in Mestno občino Maribor je Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba varstva okolja (Ulica heroja Staneta 1, Maribor), ki izdaja zgoraj omenjena dovoljenja in potrdila.

*Saša BRICMAN RANTUŠA, dipl. upr. org.,
svetovalka*

Vabljeni v glasbeno šolo!

Kot je razvidno iz letaka, vas učiteljji **Konservatorija za glasbo in balet Maribor**, katerega dislocirani oddelek deluje tudi v Račah (na OŠ Rače, Grajski trg 1), 20. in 25. maja 2020 med 17. in 19. uro vabimo k vpisu v glasbeno šolo v prihajajočem šolskem letu 2020/2021.

Podrobnosti razpisa in podatke za posamezne lokacije najdete na spletni strani www.konservatorij-maribor.si.

Dosegljivi smo tudi na telefonski številki 030 645 011.

Z veseljem vas pričakujemo!

Beti ROBIČ POLC, prof.

IZ DELA OBČINSKE UPRAVE

Občina Rače-Fram prejemnica prve SVRK-ove **Odločitve o podpori okoljskim projektom**

Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) je v sklopu drugega povabila Dogovora za razvoj regij sredi januarja 2020 sprejela odločitev, da se odobri finančni prispevek iz Evropskega sklada za regionalni razvoj kot prispevek Evropske unije za operacijo 'Odvajanje in čiščenje v porečju Dravinje – Občina Rače-Fram'. Poenostavljeno povedano to pomeni, da bo Občina Rače-Fram sedaj lahko z vso intenzivnostjo pristopila k izboru izvajalca in izgradnji prepotrebne nove komunalne čistilne naprave v Račah, katere predvidena vrednost znaša skoraj 5 milijonov evrov. Evropska unija pa bo to pomembno okoljsko investicijo, ki bi lahko začela poskusno obratovati že prihodnje leto, sofinancirala v višini blizu 1,4 milijona evrov, prispevek državnega proračuna pa bo znašal okrog 340.000 EUR.

Občina Rače-Fram se je zbiranja potrebnih soglasij in priprave zajetne dokumentacije za izgradnjo nove čistilne naprave v Račah lotila že pred več kot petimi leti, ob trdni podpori občinskega sveta pa Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) v nadaljevanju posredovala tudi vse ostale potrebne projekte in študije.

Pot do trenutka, ko smo prejeli težko pričakovani dokument SVRK o evropski podpori, pred tem pa potrditev MOP, je bila dolga in izjemno razvejana. Tako zelo, da smo zaradi dolgotrajnosti postopka ter številnih vmesnih nejasnosti in zapletov na trenutke celo že razmišljali, ali ne bi bilo - kljub naši nenehni težnji po kar se da gospodarnem ravnanju z davkoplačevalskim denarjem - za investicijo izgradnje čistilne naprave v Račah bolje v celoti zagotoviti lastnih sredstev, saj nas je časovno oddaljevanje možnosti začetka izgradnje že močno jezilo, begalo in vse bolj skrbelo. Tudi zato nam je tedaj, ko se je izkazalo, da smo bili (kljub predhodno opisanemu) v bistvu med vsemi prijavitelji najučinkovitejši, resnično močno odleglo. SVRK je namreč med vsemi prijavljenimi okoljskimi projekti kot najbolje pripravljenega prepoznal in kot prvega izbral ter podprl prav naš projekt izgradnje nove ter bistveno sodobnejše, funkcionalnejše in zmogljivejše komunalne čistilne naprave v Račah. Njene kapacitete bodo za več kot enkrat večje od obstoječih in bodo zadoščale za 9600 populacijskih enot, po potrebi pa bo v perspektivi omogočena tudi njihova razširitev. Pri biološkem čiščenju odpadnih komunalnih, industrijskih in padavinskih odpadnih voda bo delovala po sistemu SBR-tehnologije. Preden bodo industrijske vode spuščene na čistilno napravo, bodo tehnološko očiščene. Poleg primarne in sekundarne funkcije bo nova čistilna naprava v Račah, ki bo stala na lokaciji sedanje (ta obratuje že peto desetletje), a povzročala manj hrupa in neželenih vonjav, prinesla še eno v nizu pomembnih izboljšav - opravljala bo tudi terciarno čiščenje, kar bo v praksi pomenilo, da bo iz odpadnih voda odstranjevala tudi dušik in fosfor.

*Obstoječa biološka čistilna naprava v Račah
Foto: S. A.*

Veselimo se, da bomo z združenimi močmi naše občine, Evropske unije in države Slovenije kmalu naredili nov velik in pomemben korak naprej v smeri skrbi za varstvo okolja.

mag. Zorica ZAJC KVAS,
direktorica OU Občine Rače-Fram

*Ovire so tiste strašljive stvari, ki jih zagledaš,
če odvrneš pogled od svojega cilja.
(Henry Ford)*

V zadevi 'lekarna v Framu' sodišče pritrdilo občini

Razvoj dogodkov je v grobem potekal takole: s sprejetjem novega Zakona o lekarniški dejavnosti je bil Javni zavod Mariborske lekarne Maribor primoran ukiniti depo zdravil, s katerim je vrsto let upravljala zdravnica v zdravstveni postaji Fram.

Občani KS Fram po ukinitvi depoja zdravil v ZP Fram nujno potrebujejo lekarno v svojem kraju (simbolični posnetek)

Z zavodom, katerega ustanoviteljica je tudi Občina Rače-Fram, smo tako pričeli iskati rešitev za ohranitev te nadvse pomembne dejavnosti v kraju.

Žal pa naši skupni želji in vnemi niso sledili na Lekarniški zbornici Slovenije in Ministrstvu za zdravje, saj so pristojni organi prve institucije izdali negativno mnenje, drugi pa nesoglasje k odprtju lekarniške podružnice v Framu, z obrazložitvijo premajhne oddaljenosti od lekarne v Račah.

S takšno odločitvijo se nikakor nismo mogli sprijazniti, zato smo na Upravno sodišče naslovili tožben zahtevek, s katerim smo izpodbijali v nesoglasju navedene argumente.

Sodišče nam je prisluhnilo, odločitev Ministrstva za zdravje razveljavilo in zadevo vrnilo v ponovno odločanje. Upamo, da nam v drugo uspe.

mag. Zorica ZAJC KVAS,
direktorica občinske uprave

Gostili smo podjetniško srečanje

Ena izmed zakonsko predpisanih nalog občine je tudi omogočanje pogojev za gospodarski razvoj. Podlaga za vzpostavitev teh pogojev je sodelovanje javne uprave z zasebnim sektorjem.

Ob zavedanju pomembnosti povezanosti teh dveh svetov je občina v začetku tega leta, skupaj s svetovnim združenjem podjetnikov – BNI, izvedla podjetniško srečanje in poslovni zajtrk. Dogodek je bil namenjen mreženju podjetnikov, medsebojnemu spoznavanju in zaznavanju skupnih poslovnih priložnosti.

Podjetniško srečanje v Beli dvorani gradu Rače, februar 2020 • foto: Rok Makovec

Ker se zavedamo, da je pomemben kriterij vsakega uspešnega poslovnega okolja sodelovanje, želimo to spodbuditi s povezovanjem deležnikov, pri čemer so osebna srečanja ključnega pomena.

Osebno srečanje in stisk roke sta še vedno tisti gesti, ki odpirata najboljše možnosti za navezavo stikov in dobro sodelovanje na vseh področjih in vseh ravneh.

Občina tudi sicer ponuja roko gospodarstvu. Za te namene so v teku razpisi za spodbujanje podjetništva, konkretno za pridobitev finančne pomoči ob odpiranju novih delovnih mest in samozaposelitvah ter subvencioniranja obrestnih mer za najeta posojila, namenjena razvoju gospodarskega sektorja. Pogoji in roki prijave so objavljeni na občinski spletni strani in v tiskani ediciji Informator, ki so ga v mesecu januarju prejela vsa gospodinjstva v naši občini.

mag. Zorica ZAJC KVAS,
direktorica občinske uprave

KOMUNALNO - CESTNO GOSPODARSTVO**Letno poročilo o pitni vodi za javni sistem oskrbe s pitno vodo v občini Rače-Fram za leto 2019****Uvod**

Režijski obrat Občine Rače-Fram upravlja z lokalnimi vodovodnimi sistemi (LVS): LVS Morje, LVS Ranče in LVS Fram, ki oskrbujejo s pitno vodo okrog 4.750 uporabnikov in distribuirajo v omrežje okrog 170.000 m³ vode na leto. Območje se oskrbuje s pitno vodo iz skupno štirih vodnih virov (Menart, Eberli, Raščenkove toplice in Dominek; slednji trenutno ni v uporabi). Skupna izdatnost vodnih virov je cca 26 l/s. Vodo skladiščimo v skupno šestih vodohranih: Jug Ranče, Nacek Planica, Lepi vrh Kopivnik, Strehar Morje, Pečovnik Fram in novi vodohran Fram.

V okviru notranjega nadzora in spremljanja stanja oskrbe s pitno vodo ima Režijski obrat Občine Rače-Fram z Nacionalnim laboratorijem za zdravje, okolje in hrano sklenjeno Pogodbo o vzorčenju pitne vode. Na osnovi prejetih analiz (mikrobiološke se izvajajo vsaj enkrat mesečno, kemijske pa enkrat letno) s strani Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano se v primeru neskladnosti pitne vode izvajajo ustrezni dezinfekcijski ukrepi. Notranji nadzor je vzpostavljen na osnovah HACCP sistema, ki omogoča prepoznavanje mikrobioloških, kemičnih in fizikalnih aneksov, ki lahko predstavljajo potencialno nevarnost za zdravje ljudi, in določa izvajanje potrebnih ukrepov ter vzpostavljanje stalnega nadzora na tistih mestih oskrbe s pitno vodo, kjer se tveganja lahko pojavijo.

Ob notranjem nadzoru na osnovi HACCP sistema nadzira kakovost pitne vode tudi Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) z državnim monitoringom.

Zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode smo v okviru notranjega nadzora, monitoringa pitne vode in internega nadzora ocenjevali na podlagi opravljenih mikrobioloških, fizikalno kemijskih preskušanj in terenskih meritev v skladu s Pravilnikom o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/9, 74/15 in 51/17).

Rezultati mikrobioloških in fizikalno kemijskih preskušanj so prikazani v tabelah, ki sledijo.

1. Javni sistem oskrbe s pitno vodo**1.1 LV Morje**

Vodovodni sistem Morje se napaja iz vodnega vira 'Raščenkove toplice'. Oskrbovalno območje zajema naselja: Planica, Kopivnik, del naselja Loka pri Framu, del naselja Morje. S pitno vodo se iz vodovodnega sistema LV Morje oskrbuje okrog 246 odjemalcev (gospodinjstev). Dezinfekcija pitne vode se je opravljala s kloriranjem vode (dezinfekcijsko sredstvo NaOCl), drugih postopkov priprave pitne vode ni. V celotnem sistemu prevladuje podzemni izvirski tip pitne vode.

1.2 LV Ranče

Vodovodni sistem Ranče oskrbuje s pitno vodo 115 gospodinjstev. Vodovodni sistem se napaja iz vodnega vira 'Menart'. V sistemu prevladuje podzemni izvirski tip pitne vode. Dezinfekcija pitne vode se je opravljala s kloriranjem vode (dezinfekcijsko sredstvo NaOCl).

1.3 LV Fram

Vodovodni sistem Fram oskrbuje s pitno vodo 1.385 gospodinjstev. Vodovodni sistem se napaja iz dveh vodnih virov: 'Eberli' in 'Dominek'. Oskrbovalno območje zajema naselja: Fram, del naselja Morje, del naselja Bukovec, Ješenca, Požeg, del naselja Rače. V sistemu prevladuje podzemni izvirski tip pitne vode. Dezinfekcija pitne vode se je opravljala s kloriranjem vode (dezinfekcijsko sredstvo NaOCl).

2. Analize - notranji nadzor

Vodovod	MKB skupaj	MKB neskladni	MKB - ime neskladnega parametra	MKB - zdravstveno neustrezni	KEM skupaj	KEM neskladni	KEM - ime neskladnega parametra	KEM - zdravstveno neustrezni
LV Morje	12	0	0	0	1	0	-	0
LV Ranče	12	0	0	0	1	0	-	0
LV Fram	26	3	ECH, KB, št.mikro. 22 in 37	1	2	0	-	0

Pojasnilo: Ugotovljena neskladja analiz rednega internega nadzora nakazujejo pomanjkljivo izpiranje internega hišnega omrežja v času vzorčenja oz. dotrajanost omrežja.

Na osnovi odvzetih kontrolnih vzorcev notranjega in državnega monitoringa je bilo ugotovljeno, da na javnem primarnem in sekundarnem omrežju ni bilo neskladij. V veliko primerih je vzrok za razvoj mikroorganizmov, ki so škodljivi zdravju, zastajanje vode v neustrezno izvedeni vodovodni napeljavi v starejših in dotrajanih objektih. Vzrok nastalih neskladij je v pomanjkljivo izvedenih ali slabo vzdrževanih hišnih internih omrežjih.

Upravljalci internih omrežij, predvsem šole in vrtci, so seznanjeni s postopki spiranja (kdaj in kako) vodovodne napeljave. V vseh primerih je šlo za manjša neskladja, ki niso predstavljala nevarnosti za zdravje uporabnikov.

3. Državni monitoring

Vodovod	MKB skupaj	MKB neskladni	MKB - ime neskladnega parametra	KEM skupaj	KEM neskladni	KEM – ime neskladnega parametra	KEM – zdravstveno neustrezni
LV Morje	5	1	KB, ECH, št. kolonij 22	1	0	-	0
LV Ranče	2	1	KB	0	0	-	0
LV Fram	5	1	KB	1	0	-	0

Posamezni odvzeti vzorci pitne vode, ki so bili vzorčeni v okviru državnega monitoringa na javnem vodovodnem omrežju, so bili neskladni z zahtevami, ki jih določa Pravilnik o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17). V teh primerih smo izvajali ukrepe v skladu z določili HACCP-a. V času odvzema vzorcev, v sklopu kemijskih analiz državnega monitoringa, so bili vsi odvzeti vzorci zdravstveno ustrezni.

Gre za neskladja zaradi indikatorskih parametrov, ki zgolj nakazujejo na morebitni neustrezen vzorec.

V kolikor je bila ugotovljena neskladnost v zasebnih hišnih omrežjih, smo kot upravljalcev javnega vodovodnega omrežja lastnika obvestili o neskladnosti vzorcev, pozvali k dezinfekciji in izpiranju sistema ter poučili o postopkih dezinfekcije ter priprave pitne vode v skladu s spletnimi navodili NIJZ RS.

4. Zaključek

Kakovost pitne vode v javnem vodovodnem omrežju, ki jo je v letu 2019 dobavljal Režijski obrat Občine Rače - Fram, ocenjujemo kot zdravstveno ustrezno.

Posamezna odstopanja so se pojavila v zasebnih vodovodnih sistemih ter v internih hišnih priključkih javnega vodovodnega omrežja, zato smo pozvali uporabnike zasebnih sistemov k priključitvi na javno vodovodno omrežje v upravljanju Režijskega obrata Občine Rače-Fram. Obstoječe uporabnike javnega vodovodnega omrežja v upravljanju Režijskega obrata Občine Rače-Fram pa smo pozvali k sanaciji hišnega omrežja.

Ugotavljamo, da sta sistem HACCP in njegovo izvajanje ustrezno vzpostavljena.

Poročilo pripravili:
Gregor OVNIK, Samo RAJŠP, Mateja FREŠER

*Odločiš se lahko,
da boš ostal v plitvini bazena ali
da boš zaplaval v ocean.
(Christopher Reeve)*

*Človeka ne izmuči trdo delo,
ampak občutek, da je utesnjen,
odrezan, obdan z omejitvami.
(Frances Hesselbein)*

*Med izrečenim in narejenim se ponosi kar nekaj parov čevljev.
(italijanski pregovor)*

Tudi letošnja zimo smo na terenu lahko skorajda nemoteno delali

Podobno kot lanska je tudi letošnja mila zima omogočala skoraj nemoteno izvajanje del na komunalnem področju. Snežne odeje v nižje ležečih območjih občine (vsaj do konca februarja, ko pripravljam ta zapis za Novice) pravzaprav sploh ni bilo. Ker je izdatnost vodnih virov skozi leto v veliki meri odvisna od zimskih snežnih padavin, saj postopno taljenje snega počasi, a vztrajno namaka zemljinu (medtem ko kasnejša neurja z obilnimi, a kratkotrajnimi padavinami, le površinsko navlažijo zgornjo plast zemlje), se lahko, v kolikor v spomladanskih mesecih ne bo izdatnejših padavin, v poletnih mesecih zaradi premajhne izdatnosti vodnih virov pojavijo težave z oskrbovanjem območij s pitno vodo.

V pomladnem času bodo naporji vloženi v sanacije lokalnih in krajevnih cest, posvetili se bomo krpanju udarnih jam, mrežastih asfaltnih razpok, nujnim popravilom obcestnih bankin, gramoziranju makadamskih cest ter čiščenju obcestnih jarkov in prepustov. Manjše sanacije sprotno izvajamo v sklopu režijskega obrata, večje posege pa realiziramo v sodelovanju z zunanjimi izvajalci.

Po sprejetju občinskega proračuna za leto 2020 smo januarja aktivno pripravljali popise za predvidene investicije na področju komunale. Javno naročilo za izbiro izvajalca za ureditev mešane površine za pešce in kolesarje od semaforiziranega križišča v Framu do Radizela je v zaključni fazi, kar pomeni, da bi z deli predvidoma lahko pričeli aprila.

Prav tako smo na osnovi javnega naročila v marcu prejeli ponudbe za letošnje načrtovano obnovo petih odsekov občinskih cest; najugodnejši ponudnik bo predvidoma izbran do konca marca, po podpisu pogodbe pa bomo brž pristopili k izvedbi na terenu.

Ob rednih vzdrževalnih delih in priklopih objektov na javno vodovodno in kanalizacijsko omrežje bomo sredstva namenili tudi asfaltiranju in preplastitvi krajših odsekov lokalnih cest in rekonstrukciji slednjih.

Proračunska sredstva so rezervirana tudi za vzdrževanje javne razsvetljave; ta naloga zajema prestavitev odjemnih mest, zamenjavo dotrajanih lesenih drogov, ureditev katastra GJI - posnetek vseh svetilk javne razsvetljave ter postopno dokončanje širitve omrežja na odsekih, kjer so bili v preteklih letih (v sklopu širitve kanalizacijskega, optičnega in plinovodnega omrežja) položeni zemeljski vodi za potrebe širitve javne razsvetljave.

Z vidika investicij bo na komunalnem področju v letu 2020 največji zalogaj novogradnja čistilne naprave v Račah. Investicija se bo predvidoma izvajala v obdobju med leti 2020 in 2023 (vključno s poskusnim obratovanjem). V proračunu za leto 2020 je za izgradnjo čistilne naprave predvidenih skoraj 2 milijona EUR.

Za izgradnjo hodnikov za pešce in rekonstrukcijo občinskih cest planiramo izdatke v skupnem znesku 1,2

milijona EUR, izgradnja glavnih primarnih kolektorjev za odpadne vode s črpališči ter širitev javne kanalizacije v Morju (6. faza) pa nas bo predvidoma stala 160.000 EUR. Z okoljskega vidika bo izvedba fekalnih kanalov pomenila nov pomemben korak naprej, saj obstoječe stanje (z odtekanjem neprečiščenih odpadnih vod v odprte vodonosnike) ni v skladu z veljavno uredbo na tem področju.

Za investicije, povezane z oskrbo s pitno vodo, je v letošnjem proračunu predvidenih 200.000 evrov. Sredstva so namenjena zamenjavi dotrajanih transportnih vodovodnih cevi ter sanaciji vodohranov v Morju in Kopivniku.

Prevezava transportnega vodovoda v Framu

Zaradi pomanjkanja klasičnih grobnih polj na pokopališču v Framu je, po lanski ureditvi odvodnjavanja ter planiranju in izravnavi zemljišča (plato med zgornjim in spodnjim delom pokopališča za potrebe ureditve novih grobnih polj za žarne in klasične grobove), letos predvidena širitev pokopališča z izvedbo žarnih grobnih polj ter sanacija opornega zidu in stopnišča pred in ob kapeli na zgornjem delu pokopališča Fram.

Širitev pokopališča v Framu z novimi grobnimi (žarnimi in klasičnimi) polji

Sanacija opornega zidu na zgornjem delu pokopališča v Framu

V prispevku so navedene zgolj tiste večje investicije na področju komunale, ob katerih pa se bo v letu 2020 seveda znova zvrstilo tudi precej manjših.

Na ekološkem področju se bomo ukvarjali s čiščenjem in urejanjem okolja.

Odstranjevanje dreves in vejevja po februarjem vetrolomu; Morje

V pomladnih mesecih bomo obnovili še talno in po potrebi vertikalno prometno signalizacijo - s poudarkom na okolici šol, vrtcev in drugih javnih zavodov na območju naše občine.

Čaka nas torej še ena vsestransko delovna pomlad.

Informacije

• Spremenjen obratovalni čas Zbirnega centra za ločeno zbiranje odpadkov Rače

Od 15. marca 2020 je spremenjen urnik obratovanja Zbirnega centra za **ločeno** zbiranje odpadkov Rače (ZC). ZC je ponovno odprt **ob sredah med 13. in 18. uro** ter **vsako soboto (razen praznikov) med 8. in 14. uro (uro dlje kot doslej)**. Sprememba velja do preklica ali objave v naslednjem glasilu.

Vsi uporabniki ZC so se na zbirnem centru dolžni izkazati z veljavnim osebnim dokumentom in zadnjim plačanim odrezkom podjetja Komunala Slovenska Bistrica d.o.o. (kot dokazilo o vključenosti gospodinjstva v sistem odvoza komunalnih odpadkov); v nasprotnem primeru odlaganje **ločenih** odpadkov ni možno.

Vljudno naprošamo vse občane, da upoštevajo **ločeno** zbiranje odpadkov (mešanih oz. neločenih odpadkov na ZC ne bomo sprejemali!).

Ponovno poudarjamo, da je vsakršno puščanje odpadkov pred zbirnim centrom za **ločeno** zbiranje odpadkov ter odlaganje odpadkov v in pred jamo (pri ZC) strogo prepovedano. Zeleni obrez je možno odložiti v jamo (pri ZC) ob predhodni najavi te namere v ZC in le v obratovalnem času centra za **ločeno** zbiranje odpadkov v Račah.

• Kosovni in gospodinjski odpadki ne sodijo na deponijo pri pokopališču Fram!

Ponovno apeliramo tudi na vse, ki po večkratnih opozorilih še vedno odlagajo kosovne in gospodinjske odpadke na deponijo pri pokopališču Fram, da tega nikakor ne počnejo, saj je deponija namenjena zgolj svečam in odpadlemu cvetju s pokopališča!

• Opozorilo lastnikom in sprehajalcem psov

Vse lastnike in sprehajalce psov opozarjamo, da so dolžni pasje iztrebke z javnih površin sproti očistiti!

Na pobudo občanov bo Občina Rače-Fram v pomladnem času zagotovila nakup in namestitev dodatnih košev za pasje iztrebke.

Medobčinski inšpektorat bo na osnovi pristojnosti preverjal, ali imajo sprehajalci psov pri sebi vrečke za pasje iztrebke in v primeru ugotovljenih nepravilnosti ustrezno ukrepal.

Pripravil:
Samo RAJŠP

TURIZEM

Romantični božič 2019 na grajskem dvorišču

Še nekaj dni pred božičnim sejmom smo upali, da se vremenska napoved za deževni decembrski vikend/2019 ne bo uresničila. Naša upanja se niso izpolnila; še več - močno deževje je bilo podkrepjeno še s silovitim vetrom. Rešitev, da del sejma preselimo v promocijsko sobo, gostinski del pa pod oboke prehoda gradu, se je izkazala kot dobra.

Vsem obiskovalcem se iskreno zahvaljujemo za obisk, saj deževje z močnimi sunki vetra ni ravno spodbuda, da zapustimo topel dom in obiščemo sejem in spremljajoče prireditve. A proti pričakovanjem so bile, kljub res izrazito neugodnemu vremenu, vse prireditve dobro obiskane in organizatorji smo bili tega zelo veseli.

In kaj smo si lahko v soboto, 21. 12. 2019 in v nedeljo, 22. 12. 2019, ogledali?

Sobotni koncert je bil namenjen otroškim in mladinskim pevskim zborom OŠ Rače in OŠ Fram. Šlo je za raznolik izbor pesmi, med njimi tudi bolj poznane (Sreča na vrhovi, We wish you merry Christmas, All i want for Christmas ipd.), ki so nas prijetno popeljale v praznični čas, poln veselih pričakovanj. Poznopopoldanski čas pa je bil namenjen smehu ob lahкотni francoski romantični komediji 'Bog, le kaj smo spet zagrešili', kot češnja na vrhu smetane pa je sledila še komedija 'Ni lahko biti ženska' v izvedbi KUD-a Veseli oder iz Velike Nedelje.

Starši ter dedki in babice so lahko bili upravičeno zelo ponosni na majhne nadobudneže, ki so na nedeljskem koncertu otroških skupin iz enot vrtcev v Račah in Framu ter učencev OŠ Rače pristrčno prepevali pesmice Skrivnostna noč, Prvi sneg, Čajčka za zajčka, Če bi se svet nazaj vrtel... Otroci, ki so imeli še dovolj energije in veselja, so si v nadaljevanju lahko ogledali še lutkovno predstavo 'Stara šara' in animirani film 'Ovce in volkovi 2'.

Foto: Roman Hergan

Foto utrinki
z romantičnega božiča 2019

Foto: Mihela Ekart

Božični koncerti nas napolnijo s toplino in prazničnim občutenjem decembrskih dni. Prav takšen je bil tudi koncert KKID sv. Jožefa Delavca Rače 'Ljubezen, domovina, Bog'.

V smislu znanega pregovora, da je v vsem slabem (v tem primeru vreme) tudi nekaj dobrega, je veljalo tudi za prijetno vzdušje in druženje med ponudniki – sodelujočimi na božičnem sejmu, pri čemer se lahko v veliki meri zahvalimo družini Lep, saj so njeni člani s pesmijo in vedrino, vključno z njihovimi prijatelji, ustvarili posebno veselo vzdušje.

Še enkrat vsem pristrčna zahvala za sodelovanje in obisk prireditev. Seveda pa že zdaj velja povabilo na romantični božič 2020!

Suzana PUNGARTNIK, Matjaž TOMANIČ

DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Kaj je novega na področju negospodarskih dejavnosti?

• Kaj nas na področjih družbenih dejavnosti stane največ?

Vsakoletni okvirni pregled proračunskih izdatkov po posameznih področjih, namenih, zakonskih ali dogovorjenih nalogah ter višinah sredstev, ki jih namenjamo za realizacijo družbenih dejavnosti (zdravstvo, kultura, šport, društva, otroško varstvo, izobraževanje – osnovno šolstvo, socialno varstvo, splošne javne storitve), pokaže, da so ta področja v strukturi proračunskih odhodkov v povprečju zastopana v nekaj več kot 25-odstotnem deležu. Ta podatek se nanaša zgolj za izvedbo rednih/zakonskih in na občinski ravni dogovorjenih programskih nalog in ne vključuje investicij.

Predvideni odhodki naše občine/2020 znašajo nekaj nad 11 MIO EUR, od tega pa cca 3 MIO EUR potrebujemo za realizacijo zakonskih in nadstandardnih vsebin (nad obsegom zakonskega programa – dodatne ugodnosti za občane in zavode, dogovorjene na ravni občine) na področjih družbenih dejavnosti.

Gre za več različnih nalog (med njimi resda prevladujejo zakonsko določene, a tudi izrednih – nadstandardnih vsebin v naši občini ni tako malo), med katerimi navajamo le tiste, ki so v proračunu zastopane z zneski preko 100.000 EUR:

- na področju otroškega varstva je to plačilo razlike med ceno programov v vrtcih in plačili staršev za otroke iz naše občine, ki so vključeni v (katerikoli) vrtec, v skupni višini 1.127.000,00 EUR.
- na področju osnovnega šolstva v to skupino sodijo plače izvajalcev nadstandardnih vsebin (nad vsebino zakonskega programa, ki ga financira država; namenili bomo 145.000,00 EUR), kritje materialnih izdatkov naših izobraževalnih zavodov (blaga in storitev, vezanih na uporabo prostora, tj. 180.000 EUR) in plačilo prevozov učencev v šolo in iz nje (160.000 EUR),
- na področju socialnega varstva so najvišje ovrednoteni stroški, ki se nanašajo na dodeljevanje žepnin dijakom in študentom (225.000,00 EUR; v tekočem šolskem letu je 435 upravičencev), na regresiranje oskrbe v domovih za starejše (170.000,00 EUR) in na izvajanje socialno varstvene storitve pomoč na domu (110.000 EUR).

• Občina Rače-Fram bo tudi letos enotno subvencionirala 2/3 cene poletnega tabora za udeležene otroke iz našega lokalnega okolja

V naši občini letos možnost preživljanja dela dolgih poletnih počitnic v sklopu organiziranega poletnega tabora osnovnošolski populaciji otrok omogočamo in ponujamo tretjič zapored. Že v minulih dveh letih smo se namreč lahko nedvoumno prepričali, da je taka priložnost za mnoge starše in njihove nadobudneže zadetek v polno.

Na osnovi pozitivnih odzivov in lani že precejšnjega števila zainteresiranih bomo torej – znova v sodelovanju s **podjetjem Svizec šport d.o.o. (izvajalec) in Osnovno šolo Rače** (zagotovila bo prostor ter prehrano za udeležence in animatorje) – ponovno organizirali **počitniško varstvo (poletni tabor)** za otroke iz naše občine (če bodo na voljo prosta mesta, pa bo možno vključiti tudi druge), ki obiskujejo **OŠ Rače in OŠ Fram**.

Tabor je primeren za otroke letnik 2014 in starejši (do vključno 15. leta starosti). Število otrok na taboru bo omejeno na 45, tabor bo trajal 7 tednov in sicer **v času od 6. 7. do 21. 8. 2020**, ob delavnikih, od 7. do 16. ure.

Program bo vseboval športne, ustvarjalne, kulturne in medijske vsebine, ob stalni spremljavi strokovno usposobljenih animatorjev in učiteljev.

Eden izmed številnih Svižčevih veselih in zabavnih počitniških utrinkov z lanskoletnega tabora v naši občini

Prijave, ki jih bodo na naslovu izvajalca zbirali od 4. maja 2020 dalje, je potrebno oddati vsaj teden dni pred pričetkom posameznega termina. Občani bodo imeli na voljo enomesečni prednostni prijavi rok, kar pomeni, da bodo do 4. 6. 2020 prosta mesta rezervirana za otroke s stalnim prebivališčem v občini Rače-Fram.

Izvajalec Svizec šport d.o.o. nam je posredoval naslednje obvestilo:

*** 1. prijavni rok: od 4. maja do 30. junija 2020**

Prijave bodo odprte za vse otroke, vendar bodo imeli prednost pri prijavi otroci s stalnim prebivališčem v občini Rače-Fram.

Možnost prijave za **največ tri tedne**.

*** 2. prijavni rok: od 1. junija do 30. junija 2020**

Prijave bodo odprte za vse otroke, tudi za otroke iz drugih občin, razvrščene pa bodo glede na časovni vrstni red prijav.

Možnost prijave za **največ tri tedne**.

*** 3. prijavni rok: od 1. julija 2020 dalje**

Prijave bodo možne do zapolnitve morebitnih prostih mest, **ne glede na predhodno izkoriščene tri tedne**.

Pri prijavah bomo upoštevali časovni vrstni red prijav!

Polna cena tabora je 60,00 EUR/teden, vendar *bo strošek za starše otrok iz naše občine znašal le 20,00 EUR/teden*, saj *bo 2/3 potrebnega zneska* za vsakega udeleženega otroka na taboru, ki ima stalno prebivališče na območju Rač, Brezule, Podove, Sp. Gorice, Zg. Gorice, Ješence, Požega, Frama, Morja, Kopivnika, Ranč, Loke pri Framu, Planice ali Šestdob, izvajalcu *zagotovila Občina Rače-Fram*. Za morebitne vključene otroke iz drugih občin bodo njihovi starši zavezani za plačilo polne cene (brez občinske subvencije).

Cena vključuje 5-dnevno varstvo, animacijo, kosilo, popoldansko malico, spletno galerijo fotografij in udeležbo na zaključni prireditvi (ne vključuje pa stroškov vstopnin, prevozov ipd.).

• Tradicionalno subvencioniramo letovanje preko ZPM Maribor in OO RK Maribor za 'naše' otroke iz socialno šibkejših družin in/ali tiste z zdravstvenimi indikacijami

Občina Rače-Fram že vrsto let subvencionira tudi letovanja otrok (večinoma osnovnošolcev, v manjšem obsegu pa, z ozirom na strukturo prijav, tudi predšolskih otrok in dijakov), ki potekajo v organizaciji Zveze prijateljev mladine Maribor (VIRC Poreč, Dom Miloša Zidanška Pohorje) in OO Rdečega križa Maribor (Mladinski počitniški dom Frankopan Punat na otoku Krku). Tudi v letu 2020 se tej utečeni praksi ne bomo izneverili.

Na osnovi dosedanjih izkušenj ugotavljamo, da z našo pomočjo vsako leto letuje okoli 70 otrok, večinoma takih, ki zaradi neugodnih socialnih razmer morja sicer med počitnicami ne bi videli, s tem pa bi ostali ne le prikrajšani za obilico koristnega vitamina D, zabavno čofotanje po slani vodi, pač pa tudi za neprecenljiva nova poznanstva in nepozabne spomine, ki jih take množične mladostne dogodivščine prinašajo.

Letos smo za namene subvencioniranja letovanj otrok v občinskem proračunu zagotovili 15.000,00 EUR.

• 'Štorklje' tudi pozimi niso počivale – v našo občino so v zadnjem obdobju prinesle 16 dojenčkov

Od zadnje objave tovrstnih podatkov (v Novicah št. 84, ki so izšle decembra 2019) in do sredine marca 2020 je bil prispevek za novorojence uveljavljen za 16 dojenčkov, od tega za 8 malčkov in prav toliko malčic.

V sedmih primerih gre za prvega, v šestih za drugega, v dveh primerih za tretjega ter v enem primeru za petega otroka posamezne družine.

To so: Tian Kolarič, Anika Kirbiš, Vito Leskovar, Dario Ožbolt, Ela Kokol, Zala Kmetec, Lina Glušič, Teo Vrhovšek, Gašper Domadenik (kot kaže, je to bil prvi novorojenček v letu 2020 na področju naše občine; na svet je privekal 3. januarja), Nina Jus, Tim Kreitner, Zala Stermecki, Ajda Čelofiga in Aleksej Gerenčer Behram. Med njimi ne navajamo dečka in deklice, ki sta bila rojena kot peti in prvi otrok njunih staršev, saj slednji niso podali soglasja za objavo poimenskih podatkov.

Zanimivost: če me spomin ne vara, se je tokrat prvič zgodilo, da med novimi 'mini občani' ne prevladujejo prvorojenci.

Prispevek ob rojstvu otroka, ki ga staršem namenja Občina Rače-Fram, za prvorojence znaša 250 evrov, za drugorojence 300 evrov in za tretjega ali morebitne nadaljnje otroke iste družinske skupnosti 400 evrov.

Vsem malim korenjakom in korenjakinjam želimo veliko zdravja ter kar se da lepo, srečno in toplino polno otroštvo, njihovim ponosnim staršem pa obilico nasmejanih in čim bolj brezskrbnih uric ob spremljanju razvoja pred kratkim rojenega ljubljene podmladka.

Pripravila:
Simona ANTOLIČ

AKTIVNOSTI NAŠIH VRTCEV IN ŠOL

OŠ Rače - VRTEC RAČE

Ko nas starši prijetno presenetijo

Ta zapis nastaja z namenom zahvale Gregorju Majariču, ki je celo skupino otrok obdaril z lesenimi smrekami. Le-te so lahko otroci sami sestavili v celoto in jih po svoji domišljiji tudi pobarvali. Vsak del je bil posebej obdelan, zato ni bilo možnosti, da pride do poškodbe. Res domiselno, praktično in všečno!

To pa še ni bilo vse. Ker otroci (skupaj z vzgojiteljicami) v zimskem času vsako leto pridno skrbimo za ptice, je že uvodoma omenjeni mizar za nas izdelal in nam podaril tudi novo ter lično ptičjo hišico. Prijazno jo je pritrdil na teraso vrtca, kjer lahko iz igralnice opazujemo različne vrste ptic, ki smo jim vse zimske mesece vestno nastavljali hrano, saj je tedaj v naravi primanjkuje.

Veliko vlogo pri kakovostnem delovanju vrtca ima tudi sodelovanje staršev. Hvala vsem, ki nam z lastnim angažiranjem obogatite marsikatero dejavnost (npr. predstavitev vaših poklicev). Veseli smo tudi različnih prinesenih materialov, ki s pomočjo spretnih prstkov vaših in naših malčkov ponovno zaživijo v kakšnem izvirnem likovnem ali drugem unikatno ustvarjenem izdelku.

Letos so nas na pustni torek že devetič zapovrstjo obiskali znameniti pustni liki - Koranti iz Hajdine. Znova smo se skupaj povsneli, vselej pa je za nas zanimiv tudi prikazan korantov ples. V spomin so nam že tradicionalno podarili tudi ježevko; vse, ki smo jih prejeli doslej, skrbno hranimo na razstavnem mestu.

Na svidenje do prihodnjč, ko se bomo okoli podili že v lahkotnih oblačilih s kratkimi rokavi in kratkimi hlačnicami ter se veselili počitnic!

Jasmina SAFOŠNIK

*Glede dolžine svojega življenja
ne moremo narediti prav veliko,
precej pa lahko storimo za
njegovo širino in globino.
(nemški pregovor)*

*Tisto, kar je za nami in
tisto, kar je pred nami,
so drobnarije v primerjavi s
tistim, kar je v nas.
(Ralph Waldo Emerson)*

OŠ Fram – VRTEC FRAM

Veseli meseci

Kako hitro beži čas, še predobro vemo v Enoti vrtca Fram, kjer se vsak mesec odvija pisan nabor aktivnosti za naše mlade nadobudneže.

December in z njim Dežela pravljic, kot smo poimenovali tematiko zadnjega meseca v letu 2019, sta nas z vlakom popeljala do Hermanovega brloga v Celju, kjer nas je istoimenski lisjak pospremil po otroškem muzeju novejših zgodovine. Muzej Hermanov brlog smo si ogledovali z zanimanjem in navdušenjem. Malce smo se tudi poigrali in si izdelali čisto prave panjske končnice.

Hermanov brlog, Celje

Nestrpno pa smo pričakovali tudi prihod treh dobrih mož. Otroci in vzgojitelj iz vrtca smo pripravili gledališko igro 'Pozdravljen bodi, Miklavž', ob ogledu katere smo spoznavali in doživljali stare običaje ter slovensko tradicijo.

Tudi z avtobusom smo potovali - tokrat v Pokrajinski muzej Maribor, kjer so za nas pripravili čisto pravo čevljarstvo delavnico. Muzejnica Pogumni čevljarček je otrokom s pomočjo pravljice približala vlogo čevljarjev ter njihove obrti nekoč in danes, spoznali pa so tudi vrednote poguma in skromnosti. Ob sestavljanju starega Maribora s pravilnim nameščanjem figur Turkov in mariborskih meščanov so podoživeli legendo o pogumnem čevljarčku, ki je Maribor rešil pred Turki. Otroci so si izdelali čevljarstvene cehovske izveske, ki so jih lahko odnesli s seboj.

Tudi v vrtcu smo poskrbeli za širok spekter pravljičnih dejavnosti. Skoraj dnevno je dišalo po piškotih in muffinih, ki so jih gnetle, valjale, izdelovale in oblikovale majhne ročice naših malčkov. Tako smo - kot dobri sosede - na dobrote in topel čaj ter zabavno dramsko predstavo v izvedbi vzgojiteljic povabili tudi otroke iz Enote vrtca Rače.

Nestrpno in radovedno smo pričakovali dan, ko nas je obiskal Božiček in z njim zdaj že tradicionalna dramska predstava, ki so jo za nas pripravili starši vrtca.

In tako smo po veselem decembru stopili v novo leto 2020, ki se je prav tako začelo pestro. Januarja in februarja smo se s smučarsko šolo Ilke Štuhec učili vijugati po belih strminah na Pohorju, z obiskom lutkovnega gledališča – ob pravljični urici in pravljični jogi – pa smo poskrbeli za razvoj kulturnega čuta. Medse smo povabili tudi vzgojiteljice iz Slovenske Bistrice, ki so za nas pripravile lutkovno predstavo. Pust je znova ponudil krasno priložnost za zabavo, saj smo se našemili v najrazličnejše maškare in se v nevsakdanjih oblačilih smejali drug drugemu, uživali pa smo tudi v pustni povorki po framskih ulicah. Obiskali smo še gibalnico v OŠ Fram, se igrali znanstvenike z Modro delavnico, skrbeli za zdravje svojih zob z obiskom službe za zobno preventivo ipd.

Veselo pustovanje po framskih ulicah

Zavedamo se pomena zobne preventive

V našem vrtcu ni nikoli dolgčas!

Ines MOHORKO GERM

*Daj vsakemu dnevu priložnost,
da bo najlepši v tvojem življenju.
(Mark Twain)*

OSNOVNA ŠOLA RAČE

Ivanka Fingušt: poučevanje je bilo njeno poslanstvo

Prvo februarso soboto, ki se je kopala v že prav pomladanskem soncu in nam dajala vedeti, da se narava prebuja iz zimskega spanca, je izgubila boj z zahrbtno boleznijo naša učiteljica, Ivanka Fingušt. Odšla je tja, kjer bo našla svoj mir v večnosti tišine in prostor, kjer ni več bolečine.

Bolezen, ki je ustavila njeno delo in pretrgala načrte, je hitro, prehitro napredovala. Kruto je spremenila življenje njej in njenim domačim. In porodila stokrat zastavljeno ter prav tolikokrat neodgovorjeno vprašanje – ZAKAJ?

*Noč, ki ne pozna jutra,
ni tvoja poslednja noč.
Nasledila se je
z zvezdami posuta
v očeh tvojih dragih,
vsem, ki si jih
ljubila nekoč.*

(Tone Pavček)

A kljub vsem vzponom in padcem se je Ivanka borila. Borila se je, ker je hotela živeti, ker je imela življenje rada. Želela ga je deliti z možem, hčerkama in vnuki, ki so ji lajšali misel na bolezen in dajali upanje, da bo vendarle boljše.

Ob vesti, da je ne bo več v našo sredino, nam je zastal korak, stisnilo nas je v prsih, spomini so oživel.

Bila je učiteljica s srcem, dosledna, pravična in človeška. Dosežki 'njenih' učencev so bili njej in nam vsem v ponos. Bila je dobra sodelavka, odkrita, spoštovanja vredna, stroga do sebe in drugih, kritična, natančna, a pripravljena pomagati in sodelovati. Marsikomu je bila vzor, njeno delo in rezultati pa zavidanja vredni. Z njenim delom in osebnostjo je pripomogla k ugledu šole. Bila je Človek z veliko začetnico.

Ob enem izmed zadnjih druženj pri njej doma nam je zaupala svoje načrte. Želela se je vrniti med nas, njene sodelavce, želela si je ponovno med svoje učence, ki jim je z učiteljskim entuziazmom približala matematiko do take mere, da so jo imeli radi, da so imeli občutek, da zmorejo in da nič ni nemogoče.

Čudno je to naše življenje – daje čudovite ljudi, a jih tudi jemlje. Nismo razumeli takrat, ko je zbolela, ne razumemo sedaj.

Ob prejemu Šilihovega priznanja, ki ga je Ivanka dobila za svoje opravljeno delo, smo v Novice zapisali: »Ivanka, ponosni smo, da smo tvoji sodelavci in da smo velik del svoje kariere poti prehodili s tabo, v dobrem in slabem, z ramo ob rami ... Mislimo nate ...«

Danes dodajamo: »Tvoje poslanstvo je izpolnjeno. Hvala za vse in nasvidenje med zvezdami ...«

*V imenu kolektiva OŠ Rače zapisala
Sabina OZMEC*

Zoja Strmšek - obetavna mlada pisateljica

Naša učenka - Dobitnica dveh nagrad na literarnem natečaju 'Bodi pisatelj/pisateljica'

V četrtek, 13. 2. 2020, je v Pionirskem domu potekal zaključek literarnega natečaja z naslovom 'Bodi pisatelj/pisateljica'.

Na natečaju je ponovno sodelovala – že četrtič – tudi Zoja Strmšek, učenka 8.a OŠ Rače. Vsako leto ji je uspelo dobiti nagrado, letos pa je bila nagrajena za oba literarna prispevka, v slovenščini (Objem življenja) in v angleščini (Does the outside really matter?). Ker je bila edina takšna nagrajenka, si nedvomno zasluži še posebno pohvalo in čestitke.

Zojina prispevka sta daljša, zato ju ne pošiljamo za objavo v Novicah, vas pa vabimo, da ju preberete na spletni povezavi: <https://www.osrace.si/?p=4821>.

*Med nagrajenci je tudi letos bila naša
osmošolka Zoja Strmšek
(stoji tretja z desne)*

Sabina OZMEC, mentorica

Doživeli smo še eno veselo pustno rajanje v OŠ Rače

Pisala se je sobota, 22. februar 2020, ko so športno dvorano v OŠ Rače preplavile nevsakdanje podobe - majhne in velike, posamične (večina) in skupinske (redke), prikupne in tudi nekatere strašljive maske in maskare... Z besedami pravzaprav sploh ni mogoče opisati, kdo vse nas je počastil z obiskom, vsekakor pa se je na istem mestu ob istem času zbrala nadvse pestra pravljična, živalska, zabavljaska in še kakšna družčina. Del slednje predstavljamo v sliki.

P
U
S
T

2020

Za izvirno gusarsko zabavo, ki je trajala do poldneva ter prisotne dodobra animirala in zelo zabavala, je poskrbel Teater Cizamo (*fotografiji izvajalcev sta rdeče uokvirjeni*).

Seveda smo se tudi člani šolskega sklada prelevili v pustne šeme, se zabavali, rajali in pozabili na vsakdanjo resnejšo plat življenja. Pri tem so se nam z veseljem pridružili tudi nekateri učitelji in vzgojitelji zavoda OŠ Rače, za nekaj trenutkov pa so med nami s toplimi kožuhi, ježevkami in težkimi zvonci zaplesali tudi pravi pravcati kurenti.

Kurenti med nami

V družbi ostalih maskar je bil tudi nasmejani sivolasni nogometni zvezdnik Barcelone (*na posnetku desno*). Šlo je za pustno šemo, ki se v vsakdanjem življenju imenuje Rolando Lašič, dela kot ravnatelj OŠ Rače in je v realnosti na dobri poti, da letos dobi nov 5-letni mandat za vodenje zavoda. A na najbolj norčavi dan v letu mu je 'v zelje skakala', štrene mešala, učitelje jezila, učence prestrašila, coprala in po šoli pometala druga metla ... Bilo je zabavno!

Ob finančni, moralni in fizični pomoči zaposlenih na Osnovni šoli Rače (še enkrat vse pohvale sodelujočim iz šole ter vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam iz vrtca) smo člani Šolskega sklada OŠ Rače lahko tudi letos izpeljali pustovanje, ki je bilo namenjeno otrokom obeh vrtcev in šol v občini. Na prireditvi, ki je povezala vzgojno izobraževalna zavoda, so lahko bili otroci v lokalnem okolju deležni koščka pustnih doživetij, ki so pomembna tradicija in dediščina.

Letos je bilo še več unikatnih, izvirnih mask, ki so jih doma ustvarile spretnke in tudi tokrat so bile najboljšim podeljene nagrade. Zaslužili so jih! Poglejte!

*Zmagovalec posamično**Posamična nagrada**Zmagovalci – skupinska maska**Drugouvrščena skupinska maska*

Otroško pustno rajanje seveda ni minilo brez slastnih krofov, ki so razveselili oči in potolažili lačne želodčke. Pust je torej bil mastnih ust.

Tudi sicer upamo, da je letošnje otroško pustovanje vsem, ki ste se ga udeležili, ostalo v lepem spominu - kot vsa dosedanja.

Naj tradicija pustovanja ne zamre!

Še več fotografij si lahko ogledate na spletni strani OŠ Rače (pod zavihkom Fotogalerija).

**Za UO Šolskega sklada OŠ Rače:
Barbara BRADAC**

OSNOVNA ŠOLA FRAM

Božično-novoletni koncert

*Sreča je najbolj srečnih
velikosti, vonjave in oblik.*

*In nikoli je ni preveč
za tisti srečenosen dotik.*

(Bina Štampe Žmavc)

Vodilna nit letošnje prireditve je bila iskanje sreče, ki nima svojega domovanja, marveč je doma v naših srcih; zagotovo jo najde vsak, ki le zna prižgati srčno luč.

Pestro pevsko-instrumentalno-plesno-dramsko prireditev, na kateri smo uživali 13. 12. 2019, je dodatno obogatila posebna računalniška scena, ki jo je mojstrsko pripravila učiteljica likovne umetnosti, Maja Patty. Dora Ožvald je s svojimi pevkami, pevci in instrumentalisti (kot vsa leta do sedaj) premikala glasbene meje, Štefanove baletke so navdušile enako kot plesalke Mateje Podgoršek, prvošolke Naja Cehtl, Iva Uranjek, Pia Šoba in Ana Babošek pa so, skupaj z voditeljema Tonjo Unuk in Timotejem Korenom, odlično besedilno in koreografsko zlepile celotno prireditev. Valentina Gselman je s petošolci, Zalo Papež, Žigom Polenčičem in Anejem Goričanom, pripravila igro, ki je s svojo sporočilnostjo podprla misel letošnjega koncerta.

*Božično-novoletni koncert je znova dokazal,
da imamo v Framu mnogo talentiranih učencev*

Tehnična podpora s strani KUD-a dr. Pavel Turner Fram in učitelja Črtomirja Gojkoviča je bila neprecenljiva, saj je bilo le tako vse točke mogoče izvesti brezhibno in tekoče, k čemur so pripomogle tudi spremljevalne učiteljice, ki so se odrekale ogledu koncerta, da je v zaodrju vse teklo tako, kot je treba.

Večer je bil za oko in uho, predvsem pa za dušo in iskreno pripravo na praznike, ki bodo sicer tedaj, ko boste tole brali, že zgodovina, a kljub temu velja spomniti, da njihov smisel ni v bleščečem okrasju in bogatih darilih, temveč v prijateljski roki in družinski ljubezni.

Simona NAPAST

Erasmus+ na OŠ Fram

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Prvi teden februarja smo na Osnovni šoli Fram kot prvi gostili naše tuje partnerje v okviru projekta Overcome pod okriljem Erasmus+. Ko je 8 učiteljev in 16 učencev prestopilo prag naše šole, je vsak dan kar vrvelo od razigranosti, vrstile so se pestre dejavnosti, mladi so se med seboj spoznavali in povezovali, učitelji izmenjevali izkušnje in iskali podobnosti v različnosti. Pridih resnosti je našemu druženju dodalo televizijsko snemanje in obisk novinarke, kar je pričalo o pomembnosti zadanega projekta.

Gostje niso mogli prehvaliti naše lepe domovine, čudovitih Štajercev in gostoljubja tako učiteljev kot učencev na naši šoli, predvsem pa staršev, ki so na svoje domove sprejeli mlade 'Erasmusovce'. S seboj so prav vsi odnesli nepozabne spomine. Bili smo spontani, a hkrati dobro organizirani. Šport in kulturo smo povezali s slovensko kulinariko ter med evropskimi gosti od vzhoda do zahoda in s severa do juga spletli pristne prijateljske vezi.

NEDELJA, 2. 2. 2020: Prvi stik, sramežljivi pozdravi in stiski rok.

PONEDELJEK, 3. 2. 2020: Spoznavni dan se je pričel s kulturnim programom, na katerem so se sodelujoče države (Nemčija, Finska, Ciper, Španija in seveda Slovenija) predstavile.

Nekaj najosnovnejših podatkov o posameznih državah in jeziku

Naši učenci so se izkazali kot suvereni voditelji, povezovalci, plesalci, pevci, glasbeniki, poleg tega pa tudi kot odlični govorci angleškega jezika. Že prvi dan smo vsi skupaj pričeli športno in v gibalnici senzorno komponento združili s socialno.

Učenci so se med seboj bolje spoznali, tako da so kasneje ob obisku štajerske prestolnice, Maribora, drug za drugim že sproščeno kramljali, ob tem zavzeto fotografirali, obenem pa si vzeli čas za druženje ob vroči čokoladi. Dan je še prehitro minil, a se je večer prijetno prevesil v noč pri gostiteljih, ki so vsem vsak dan dodatno popestrili in domotožje pregnali s toplino in razumevanjem.

TOREK, 4. 2. 2020: Slabe razmere na Pohorju so sfižile velika pričakovanja naših gostov, za katere smo imeli pripravljen tečaj smučanja s posebej zanje izbranimi trenerji. A vremenu smo kljubovali in za vse pripravili športne aktivnosti na drsalkah ali v kopalkah, tako da smo vsemu navkljub premagali ovire in dan izpeljali športno, kot našemu projektu pritiče. V rekreativnem duhu smo nadaljevali tudi zvečer, ko smo večer povezali z nočjo in preživeli nekaj prijetnih, posebnih ur v šestih delavnicah, na katerih smo pekli izvrstne bučne mafine, z monotipijo delali športne matrice, izvajali akrobacije na trampolinu in premagovali plezalno steno.

Družili smo se tudi s pisateljema, Lukom Sternadom in Vesno Novak, peli angleške pesmi, nismo pa mogli niti mimo hrane, tako da smo ob številnih lokalnih ponudnikih degustirali slovenske jedi in doma pridelano hrano. Ponosno smo predstavili: Lešnikov kruh, bučno olje Oljarne Fram, gibanico in potico kmetije Tomše, jogurte Hecl, mlečne izdelke Sirarstva Frešer, piškote podjetja Konditor, jabolka Greif, Herganov med, mlečni kruh in marmorni kolač Mozaika dobrot, marmelade, sirupe in nektarje Pohorske dobrote.

SREDA, 5. 2. 2020: Sredino tedna smo pričeli s pogovorom s športnikoma Mitjem in Ervinom Dragšičem. Prvi smučar, drugi košarka, sta na vprašanja učencev in učiteljev odgovarjala vešče, predvsem pa izpostavila odgovornost, spoštljivost in trdo delo kot predpogoj za uspeh. Le majhen del le-tega je namreč talent, večina pa garanje, vztrajnost, odrekanje in organiziranost.

Ker pa smo se v tem tednu družili za zabavo, smo del dneva posvetili plesu. Vsi učenci so se prepustili ritmu in glasbi, ki je vedno povezovalna in govori isti jezik. Poleg uradnega sprejema pri županu, Branku Ledineku, smo na obisku spregovorili o obnovi raškega gradu, preizkusili akustiko grajske kapele in si ogledali film o naši občini.

Obisk v gradu Rače

Dan smo zaključili z obiskom gostoljubne turistične kmetije Štern – Pri Kovačniku, kjer smo okušali kmečke kolone, nam običajne, tujcem sprva nenavadne, kmalu pa so njihove brbončice klicale po še.

ČETRTEK, 6. 2. 2020: Sodobna družba na žalost vse bolj terja elektronski in družabno-omrežni davek. Na naši šoli ga skušamo omiliti tako, da prijetno združimo s koristnim. Zato smo se z aplikacijo Action Bound podali po Framu in s pripravljenim kvizom raziskali, kaj nam naš majhen kraj ponuja. Na poti smo se ustavili še v vrtcu, kjer so nam naši najmlajši pripravili pevsko presenečenje. Celoten ustroj vrtca, od osebja, otrok do opremljenosti je na naših gostih pustil izjemen vtis, saj kar niso mogli prehvaliti vsega videnega in doživetega. Navdušenje se je stopnjevalo tudi ob zanimivih aktivnostih v Modri delavnici, kjer so učenci izdelali prototip vetrnice in z računalniško aplikacijo zasnovali vzorec na stojalu za telefon, ki jim bo (poleg uporabnosti) zbudil prenekateri spomin na obisk pri nas.

Modra delavnica za sive celice

V centru Barada smo preživeli borben popoldan, pogumno prenesli vse brce in udarce, da smo lahko nato vsi skupaj uživali ob odličnem vodenju po starem, lepem in kulturno bogatem Ptuj.

Stari Ptuj in pretežno mladi obiskovalci ob krogu, za nas simbolu večnega prijateljstva

Naj prišepnem: le za nas, učitelje, pa je bilo zvečer pripravljeno še posebno doživetje – degustiranje vin v na novo odprtem rovu pod ptujskim gradom.

PETEK, 7. 2. 2020: Sončno jutro nas je pozdravilo na turistični kmetiji Uranjek – Pri Baronu. Ogled kmetije otrok ob vseh živalih ni pustil ravnodušnih, z veliko vnemo pa so se lotili tudi težkega kmečkega opravila – luščenja orehov.

Gospodar Boris Uranjek je bil z izkupičkom zelo zadovoljen; kar za precej potic smo jih namreč naluščili. Po tem delu je sledilo novo delo – priprava zajtrka. Šest skupin je zavzeto preučilo dane recepte in zmešalo posebne namaze, ki smo jih še bolj zavzeto pokušali. Prav vsi so bili odlični. Mladi kuharji so upravičeno prejeli posebne diplome 'Kmet za en dan'. Šele nato je bila na vrsti zabava. Otroci so skočili v škornje in zavijugali med ovirami. Nemalo smeha in dobre volje je bilo, ko smo se odpeljali proti šoli, kjer smo naše enotedensko druženje sklenili.

SOBOTA, 8. 2. 2020: Slovo. Močni objemi, solzne oči, težka srca. In nova pomembna spoznanja, nova koristna znanja in tisto za človeško dušo morda od vsega še najvrednejše: krasni, nepozabni skupni spomini!

Mlada mednarodna družina, ki se pred nekaj dnevi sploh še ni poznala, je v kratkem času na naših tleh stkala močne prijateljske vezi, zato slovo ni bilo lahko

Ko smo na naši šoli po izvedbi projekta malo analizirali dogajanje in dosežene cilje, smo si bili enotni, da je bilo res lepo, prijetno, koristno in uspešno.

Jelka Bojc in Andreja Štavbe, prizadevni sodelavki, sta vtise tudi pisno ubesedili. Prva je med drugim zapisala, da je s sodelovanjem v mednarodnem projektu uvidela, da so za nove izzive potrebni predvsem pogum, trdo delo, pripravljenost kdaj stopiti tudi izven ustaljenih okvirjev, predvsem pa je ključnega pomena sodelovanje med vsemi udeleženci v izobraževalnem procesu (pedagoški delavci-učenci-starši). Druga ugotavlja, da nam je – kljub utrujenosti in včasih slabemu vremenu – uspelo združiti izjemno različne, a v osnovi zelo podobne ljudi, da smo se učili na zabaven, iskren način, peli v tujih (tudi nepoznatih) jezikih, ob tem pa se smejali v enem in univerzalnem – v jeziku srca in topline. Vzpostavljali smo nacionalno kulturno zavest, predstavljali našo tradicijo, kulturo, običaje, navade in šege. Rušili smo stereotipe in se urili v strpnosti do drugačnosti.

Svoje vtise je na papir preli tudi učenec Patrick Kranjec, ki je od 2. do 7. 2. 2020 v okviru projekta Erasmus+ gostil Lea Tolvanena iz Finske. V spominu mu ostajajo številne zanimive in raznovrstne aktivnosti, ki so se zvrstile v tem času in ju povezale. Njegovi vtisi o izmenjavi so na splošno zelo pozitivni, saj je bil nad celotnim dogajanjem več kot navdušen. »To je bila zame nepozabna, zelo zabavna in vesela izkušnja, zato se že veselim odhoda na Finsko,« je zaupal.

Torej: kmalu na svidenje, dragi prijatelji!

Simona NAPAST

*Vse ti lahko uspe, če delaš z navdušenjem.
(Henry Forda)*

NAŠI POSLOVNI PARTNERJI IN DRUGI ZA VAS

POLICIJSKA POSTAJA RAČE

Poskrbite za nadzor nad psi!

Spoštovane občanke in občani, da bo druženje v naravi z vašimi kužki prijetno, predvsem pa varno, bi radi opozorili na obvezo spoštovanja določil Zakona o zaščiti živali.

Policijska postaja Rače je v letu 2019 beležila povečano število kršitev navedenega zakona, ki so bile povezane z nadzorom nad psi. V več primerih smo obravnavali tudi ugrize psov, ki so bili predvsem posledica malomarnega ravnanja njihovih skrbnikov.

Na javnem mestu mora imeti skrbnik psa slednjega na povodcu; neupoštevanje tega pomeni globo v višini 200 €.

V kolikor je vaš pes v registru Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin zaveden kot nevaren pes, za kar je bila izdana odločba pristojnega organa (zaradi predhodno obravnavanih ugrizov), pa mora skrbnik na javnem mestu zagotoviti, da so psi ne le na povodcu, temveč opremljeni še z nagobčnikom. Neupoštevanje navedenega se kaznuje z globo v višini 800 evrov.

Policija bo v okviru svojih pristojnosti opravljala redne in poostrene nadzore nad spoštovanjem Zakona o zaščiti živali.

*Ugriz psa, za katerega njegov lastnik ne poskrbi ustrezno, je lahko tudi še veliko hujši od tega!
(foto: splet)*

**Jože ŠPRAH, mag. jav. upr.,
komandir, višji policijski inšpektor**

DOM DANICE VOGRINEC MARIBOR

MGC DANica Rače-Fram je prava stvar!

»Melita, ta center je zame nekaj najboljšega. Sploh pozimi. Navdušena in srečna sem, da ga imamo,« so besede ene izmed rednih udeleženk aktivnosti, ki potekajo v sklopu našega Medgeneracijskega centra DANica Rače-Fram. Ta misel se mi zdi ravno pravšnja iztočnica za uvod tokratnega zapisa.

Že od vsega začetka verjamem v zgodbo našega MGC. Uporabnikom poskušam prisluhniti in vpeljati aktivnosti, ki si jih želijo. Tako med naše stalnice že sodijo učenje angleškega jezika (ob ponedeljkih in petkih), učenje italijanščine (ob torkih) in spoznavanje nemškega jezika (interes je vodil v oblikovanje kar dveh skupin, ki se jezika naših severnih sosedov in Nemcev učita ob sredah).

Petkove tečajnice pri učenju angleščine

Prav tako je postala tradicija torkova telovadba v DTV Partizan Fram, ki poteka pod vodstvom fizioterapevke in kjer se s pomočjo glasbe, traka, palice, plesa in še česa razgibavamo od nog do glave. V želji po gibanju v naravi pa smo se odločili tudi, da bomo ob četrtkih peš raziskovali občino Rače-Fram; na tak način smo že doslej odkrili veliko lepega in zanimivega. To pa še ni vse: z novim letom smo se pridružili telovadbi 'Gibam se', ki poteka v telovadnici OŠ Rače in bo trajala do konca aprila.

Do sedaj so se v centru zvrstila že številna predavanja. Tako smo (s pomočjo domačina Branka Leve) skupaj obnovili cestno-prometne predpise, izvedli delavnico za ženske – joga, vselej je precej zanimanja za slikarske delavnice, joga smeha je bila zelo zanimiva popestritev in za mnoge nova izkušnja, dobrodošle pa so bile tudi delavnice na temo dejavnikov tveganja za srčno žilna obolenja, vrednot v današnji družbi, vpliva čustev na fizično počutje, za vse pa je gotovo kdaj aktualno tudi znanje o tem, kako čustva izraziti brez obsojanja.

Ker pa je naš MGC center vseh generacij, sem vesela vsakega druženja in sodelovanja z otroki iz Enote vrta Rače in učenci OŠ Rače. S predšolskimi otroki smo ustvarjali skupinsko smrekico, ki smo jo podarili vsem stanovalcem Doma Danice Vogrinec Maribor. Šestošolci so v prazničnem času gospodinjki pouk izvedli v med-

generacijskem centru, kjer smo skupaj pekli kekse. Ob tem je bilo zaznati veliko medgeneracijskega navdušenja in veselja v pravem pomenu besede.

Čeprav smo laiki, se pridno učimo, zato na naših slikarskih delavnicah nastajajo že prave umetnine

Zavedamo se pomena telesne aktivnosti, zato zavzeto telovadimo

Ko moči združijo zrelost in izkušnje starejših ter radovednost in ukaželjnost mladih, nastane nekaj dobrega

Pri angleščini je padla ideja, da bi odpotovali v London. In nismo ostali le pri besedah. V času nastajanja tega zapisa (začetek marca) smo že sredi priprav, saj bomo na pot krenili 17. 3., vrnitev pa je predvidena na letošnji prvi pomladni dan, 20. 3. 2020. Upam, da nam uspe!

Konec marca nas čaka še obisk študentov Medicinske fakultete Maribor, ki nas bodo seznanili s temeljnimi postopki oživiljanja, z uporabo defibrilatorja, metodo zastavljanja krvavitve in imobilizacijo, poučili pa nas bodo tudi o potrebnih ukrepih v primeru zapore dihalne poti s tujkom.

Center je priložnost, kjer resnično lahko vsak najde nekaj zase ali pa svoje znanje deli med druge. Je priložnost za spoznavanje novih ljudi, za klepet, pomoč drug drugemu, izmenjavo raznih informacij, predvsem pa seveda nudi možnost koristnega preživljanja prostega časa med soljudmi.

Naše druženje ob zaključku koledarskega leta 2019

Naj omenim še, da je svoj prostor v MGC dobil mešani pevski zbor KUD Rače, ki sporoča, da v svoje vrste vabi nove člane.

Tudi mi vse vljudno vabimo na dogajanja v sklopu MGC DANica Rače-Fram! Urnik aktivnosti najdete na zunanji tabli MGC (Nova ulica 3, Rače), na naši fb strani in na spletni strani Občine Rače-Fram (www.race-fram.si).

Melita ŠMID,
vodja MGC DANica Rače-Fram

E-ZAVOD PTUJ

Neodkrite možnosti podeželja

Podjetja na podeželju in kreativna industrija se redko prepoznajo kot potencialni partnerji, ki bi lahko sodelovali in skupaj razvijali lokalne kulturne vire ter iskali inovativne ideje za ohranjanje privlačnosti podeželja, lokalnega okolja in uspešno trženje lokalnih produktov.

V okviru evropskega projekta MaC Village bomo tudi v vaši občini, z lokalnimi podjetniki in v sodelovanju s kreativnimi industrijami na podeželju, odkrivali neizkoriščene potenciale, ki se skrivajo tudi v vašem lokalnem okolju. Z uporabo inovativnih pristopov bomo spodbudili inovativnost v lokalni skupnosti.

Projekt MaC Village je sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), program Interreg Srednja Evropa. Pri izvedbi projekta sodeluje osem partnerjev iz Slovenije, Madžarske, Italije, Nemčije in Avstrije. Partnerji bodo izvedli skupaj 54 pilotnih inovativnih delavnic. Spodbujali bomo sodelovanje ljudi z različnimi organizacijami (lokalne in druge skupnosti, regije, agencije za razvoj podjetništva in organizacije s posebnimi znanji na področju kulturnih in kreativnih industrij ter socialnega podjetništva) in jih združevali v dialogu na različnih ravneh. S tem bodo lahko ponudniki na podeželju ustvarili pogoje za kulturne in kreativne

industrije ter inovativne mreže za nove izdelke in storitve. Skupaj bomo iskali možnosti izkoriščanja lokalnih kulturnih virov in ustvarjali nove tržne priložnosti.

Projekt podpira tudi Občina Rače-Fram, zato bomo na E-zavodu Ptuj tudi na vašem območju izvajali inovativne delavnice in sicer: **Uvodno delavnico 7. aprila 2020, Razvojno delavnico 7. maja 2020, Zaključno delavnico: septembra 2020.**

S sodelovanjem vseh zainteresiranih želimo na kreativnih delavnicah povezati lokalne in kreativne podjetnike in ustvariti nove ideje, storitve in izdelke na podeželju.

Več informacij o projektu dobite na spletnem naslovu: <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/MaC-Village.html> ali na E-zavodu Ptuj pri avtorici tega prispevka, tel. št.: 040 852 106 ali e-naslovu ksenija@ezavod.si.

Delavnice v občini Rače-Fram bomo izvajali v degustacijsko-promocijskem prostoru v gradu Rače • foto: Matej Lozar

Ksenija NAPAST

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Vključite se v program socialne aktivacije

Socialna aktivacija je pilotni projekt Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je v letu 2017 nastal kot odziv na posledice gospodarske krize, s katero se je dvignilo število dolgotrajno brezposelnih oseb. Kljub izboljšanju gospodarske slike se danes še vedno srečujemo z ranljivimi skupinami in posamezniki, ki so težje zaposljivi, izgubljajo svoja delovna znanja in kompetence ter imajo številne socialne in zdravstvene težave. Ti posamezniki pa se med drugim soočajo s socialno revščino in izključenostjo.

Projekt Socialna aktivacija, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz sredstev Evropskega socialnega sklada, vzpostavlja model 16 regijskih mobilnih enot po celotni Sloveniji, v okviru katerih deluje 48 koordinatorjev socialne aktivacije, ki zagotavljamo podporo pri obravnavi posameznika, vključenega v sistem socialne aktivacije. Dodatno se na podlagi javnih razpisov financirajo tudi projekti socialne aktivacije, kjer izbrani izvajalci z vsebino nudijo podporo in opolnomočenje ciljne skupine za približevanje trgu dela. V naši regiji so to Slovensko narodno gledališče Maribor – Borštnikov program socialne aktivacije (s programom v Mariboru in Slovenski Bistrici), Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza (s programom v Mariboru za ženske iz tujih kulturnih okolij) in Združenje Epeka, so.p. v Mariboru (s programom za romske ženske).

Ciljna skupina projekta socialne aktivacije so dolgotrajni prejemniki denarne socialne pomoči, ki so zaradi različnih razlogov začasno nezaposljive osebe, druge neaktivne osebe, ki ne prejemajo denarne socialne pomoči ter ženske iz drugih kulturnih okolij in romske ženske.

Projekt pomembno prispeva k izboljšanju socialne problematike v vaši regiji, saj se skozenj aktivno rešujejo socialne problematike posameznikov, veliko pozornosti pa se namenja tudi informiranju, motivaciji in podpori za opolnomočenje ter dvigu različnih funkcionalnih in delovnih kompetenc, socialne mreže, stikov in pridobivanju novih spretnosti in znanj. Cilj je doseči reaktivacijo in integracijo posameznikov v družbene sisteme ter jih ponovno vključiti na trg dela. Kot kažejo mnogi dosednji primeri dobre prakse, je to mogoče doseči s celovitim pristopom, ki ga je potrebno umestiti v kontekst delovanja že obstoječih socialnih služb. Osebe, vključene v programe izvajalcev, pridobijo konkretne praktične izkušnje za trg dela, ki jih lahko usvojijo tekom usposabljanja pri delodajalcih v samem delovnem procesu pod vodstvom mentorja. Na ta način potencialni delodajalci spoznajo, da imajo brezposelne osebe na zavodu za zaposlovanje ogromno znanj, a morda le premalo izkušenj ali možnosti, da slednje pokažejo. Delodajalec z vključitvijo v projekt socialne aktivacije pridobi možnost, da svoj potencialni bodoči kader nauči potrebnih znanj in si s tem zagotovi delavca, ki ga potrebuje.

Vključevanje v projekte socialne aktivacije za občane občine Rače-Fram poteka preko enotne vstopne točke na Centru za socialno delo Maribor ter Uradu za delo Maribor. Obe organizaciji sodelujeta s koordinatorji socialne aktivacije.

Pilotni projekt Socialna aktivacija, ki bo trajal do leta 2022, bo po zaključku sofinanciranja umeščen v sistem socialno varstvenih storitev in programov v reorganizirano mrežo centrov za socialno delo.

Regijska mobilna enota Maribor ima prostore na Gosposvetski cesti 84, kjer smo zaposlene koordinatorke socialne aktivacije: Alenka Krobat (030 715 697, alenka.krobat@gov.si), Maša Rola Vilčnik (030 715 693, masa.rola-vilcnik@gov.si), Katja Vučak Močnik (030 715 696, katja.vucak-mocnik@gov.si), Lucija Vodošek Ozimič (030 715 694, lucija.vodosek-ozimic@gov.si) in avtorica tega prispevka (030 715 687, natasa.verdinek@gov.si).

Nataša VERDINEK, koordinatorica socialne aktivacije

AKTUALNO

Razmislek ob 22. aprilu – dnevu Zemlje

Temeljno vprašanje postaja: »Kako čudoviti planet Zemlja, star preko 4,5 milijarde let, ohraniti za čim bolj kakovostno življenje bodočih generacij?«

Čeprav smo se že v osnovnošolskih klopek srečevali s prvimi spoznanji o nastanku in razvoju planeta Zemlja ter o neskončnih vesoljskih prostranstvih, smo do nedavnega večinoma vsi z večjim ali manjšim zanimanjem tu in tam vpijali zgolj informacije o znanih dejstvih o tej sicer silno široki, zapleteni in še vedno v množico skrivnosti zaviti materiji. Odkar pa nas je naš planet začel vse pogostejše in vse očitnejše (marsikje že kar okrutno) opozarjati, da se sodoben del človeštva za ceno pospešenega napredka, udobja in nebrzdanega potrošništva do Zemlje in celotnega stvarstva obnaša vse bolj mačehovsko, vzvišeno in pišmeuhovsko (vsaj tako – v obliki 'božje šibe' – si marsikdo razlaga nastale spremembe), prebivalstvo 'tretjega sveta' pa se bohota čez vse meje in le redki pomislijo, v kolikšni meri pa to na prvi pogled morda nenevarno dejstvo dejansko negativno vpliva na naravo in proti prihodnosti, pa del sveta začenja z nujnimi ozaveševalnimi prizadevanji in zametki doslej še neznanega boja – boja proti podnebnim spremembam. Zemlja je namreč vse bolj in bolj zastrupljena, pohabljen, uničen. Postala je neke vrste kronični bolnik, ki ga je nemudoma potrebno pričeiti z vso pozornostjo in odgovornostjo zdraviti, preden težave postanejo neozdravljive in posledično nerešljive. No, če je to morda pretirano reči, pa je vsaj učinkovita preventiva gotovo na mestu. Vendar – kako to storiti, ko pa so mnenja in ravnanja ljudi (kaj šele nacij) tako silno različna, ko posamezniki ponekod mislijo, da pojem ekološke osveščenosti pomeni, da se je potrebno tako rekoč dobesedno 'vrniti v stari vek', zanikati vso sodobnost in napredne, koristne pridobitve, se jim morda celo odrekati, jim v srčki svoje biti in seveda tudi javno nasprotovati. A je to res pravi način? Je to nenazadnje sploh mogoče? Kajti voza, ki je krenil in drvi, ni mogoče potisniti vzvratno! In truditi se v to smer je izgubljanje časa in energije v prazno. Čista utopija! Se je pa najbrž veliko bolj smiselno (in tudi nujno) prilagoditi vsebini in hitrosti sprememb, ki jih 21. stoletje prinaša. In se izogniti pretiravanjem. Ter iskati nove, daljnosežne rešitve, prilagojene aktualnemu času, ki ga živimo in času, ki prihaja.

Vabimo vas, da skrb za ohranitev vesoljskega fenomena, t. i. modrega planeta, ki je v širšem smislu naš edini dom, z branjem tega večplastnega zapisa, ki odstira več spoznanj in predstavlja več vrst razmišljanj (od bolj do manj 'klasičnih'), delite z nami.

Posebej vas vabimo, da pozornost posvetite nadvse zanimivemu članku avtorja dr. Roka Svetliča iz Inštituta za filozofske študije, ZRS Koper, ki nosi naslov 'Krivda, sram in moralna megalomanija Zahoda', ki ga v obliki scana (vir: Delo, 11. 1. 2020) objavljamo na straneh 30-31.

1. PLANET ZEMLJA NEKOČ IN DANES – GA POZNAME?

• V osnovi smo vsi delček brezmejnega kozmosa

Na robu ene izmed brezštevilnih spiralnih galaksij sredi razširjajočih se vesoljskih prostranstev sveti zanimiva zvezda – Sonce. Okrog njega kroži osem planetov in še neznano število malih planetov. Našo resnično pozornost pa si zasluži le eden izmed njih – tisti, na katerem živahno brsti življenje, kjer obstajajo velike količine vode in kjer množično diha človeštvo. V primeru vsega trojega gre namreč (vsaj po doslej znanih podatkih) za izjemen pojav v celotnem vsemirju. V enem od mnogih jezikov inteligentnih bitij, ki so se na njem razvila v zadnjih nekaj milijonih let, tej trdni (kamniti) 'pikici', ki je po oddaljenosti od Sonca tretja (za Merkurjem in Venero ter pred Marsom, Jupitrom, Saturnom, Uranom in Neptunom), po velikosti pa peta v Sončevem sistemu, preprosto pravimo Zemlja.

• Hiter prelet skozi težko predstavljen razvojni in časovni stroj

Pri določanju starosti planeta Zemlja in tudi njegovega edinega naravnega satelita (Lune) ter Sonca in drugih planetov obstajajo mnoge nejasnosti in spori, a je danes bolj ali manj uveljavljena domneva, da so vsa ta telesa nastala pred okoli 4,6 milijarde let in sicer iz sončne meglice, ki je bila posledica velikega poka. Nekje v bližini našega osončja naj bi eksplodirala supernova (zvezda), sestavljena pretežno iz vodika, nekoliko pa tudi ogljika in kisika.

Zaradi privlačnosti med delci sončne meglice so se atomi pričeli združevati v skupke, ti pa so z naraščajočo maso vse bolj privlačili drug drugega, se zato združevali ter rasli. Tako naj bi nastal rotirajoči disk, katerega sila privlačnosti v jedru naj bi bila tako velika, da so se pričela združevati jedra vodikovih atomov (fuzija), kar je botrovalo nastanku Sonca. Energija, ki se sprošča ob fuziji, še danes predstavlja vir njegove energije.

V zgodnjih fazah razvoja Zemlje so v notranjost (jedro) potonile težje snovi, medtem ko je bilo lažje najti na površju. Med prve so sodili tudi mnogi radioaktivni materiali, ki so zaradi svojega razpadanja tudi danes vir Zemljine notranje toplote. Na ta način so nastale Zemljine plasti. Po nastanku teh je planet doživel močno meteoritsko bombardiranje, kar je zaradi tedaj še neobstoječe atmosfere in njenih učinkov še danes vidno na Luni. Trdna zemeljska skorja se je, sodeč po najstarejših odkritih kamninah, oblikovala pred okoli 4 milijardami let.

• Zemljina dolga zgodovina skozi njena geološka obdobja

Od svojega nastanka je Zemlja prešla množico geoloških in bioloških razvojnih faz, zaradi česar so se sledi njene prvotne podobe večinoma močno zabrisale ali celo povsem izbrisale.

Shema posameznih obdobj je oblikovana na podlagi kamninskih plasti v tleh. Sprva so bile starosti teh določene le relativno, tj. od najmlajše plasti (najvišja) do najstarejše (najgloblja). Uporabljene so bile tudi študije fosilov po svetu. Konec 19. stoletja pa se je za določanje starosti kamnin začela uporabljati metoda merjenja radioaktivnih izotopov; ker je izguba radioaktivnosti odvisna le od časa, se na tak način lahko določi absolutno starost kamnin (radiometrično datiranje).

***Predkambrij – osnovne značilnosti:** to je najstarejše in zdaleč najdaljše obdobje Zemljine zgodovine (trajalo je preko 3,5 milijarde let). Tektonika plošč je pričela oblikovati Zemljo sredi predkambrija. Kopnina se je oblikovala na območju današnje Antarktike in ustvarila superkontinent Rodinijo, ki je združeval kopnine vseh kasnejših celin. Iz Zemljine notranjosti so zavoljo ognjeniške aktivnosti uhajali plini in oblikovali zgodnjo atmosfero, sestavljeno iz dušika, ogljikovega dioksida in vodne pare. Ko se je planet ohlajal, je prišlo do kondenzacije in padavin ter nastanka oceanov (obstajajo tudi teorije, ki sklepajo o prihodu vode v obliki zamrznjenih meteoritov). Predkambrij je tudi obdobje pojava najzgodnejših oblik življenja; fosilni ostanki kažejo na enocelične organizme, katerih razmnoževanje je potekalo nespolno (z deljenjem celic), za življenje oz. ustvarjanje energije pa niso potrebovali kisika, ki ga takrat v ozračju še ni bilo. Obstoj teh organizmov je potrjen za obdobje pred 3,5 milijarde let. Pred cca 3,46 milijarde let se je razvila modrozelenka alga - prvi organizem s sposobnostjo fotosinteze, katere stranski produkt je kisik.

Zaradi bombardiranja Zemlje z meteoriti in posledičnega taljenja površja je ostalo le malo materialnih dokazov o tej dobi (kljub temu pa so bili ponekod najdeni do 4,2 milijarde let stari minerali).

***Paleozoik – osnovne značilnosti:** gre za prvega izmed treh obdobj, v katerem so jasno vidne sledi življenja. Znan je tudi po nazivu 'stari vek', v katerem so že zgodaj nastala prva gorovja. V začetni periodi paleozoika (kambriju, ki sega okoli 543 milijonov let v preteklost) je prišlo do eksplozije števila življenjskih oblik, kar pripisujejo razkosanju Rodinije na manjše kopnine in posledičnemu nastanku vmesnih toplih plitvih morij. Iz tistega časa so znane vse glavne skupine današnjih organizmov (v morjih so plavale ribe, kopno pa so prekrile večcelične rastline in insekti ter dvoživke). Ker se je uveljavil spolni način razmnoževanja, je imela veliko vlogo pri določanju preživetja tudi naravna selekcija. Ob koncu paleozoika je prišlo do masovnega izumrtja vrst; njihovo število naj bi se zmanjšalo za do 90 odstotkov, kar naj bi bilo posledica izbruha supervulkanov na območju današnje Sibirijske. Konec paleozoika je prinesel tudi občutnejše tektonske premike ter počasno združevanje dveh superkontinentov, posledica česar je bil nastanek celine Pangea (ta je predstavljala 90 % vse kopnine, po obliki pa je spominjala na bumerang). Prav tako je tedaj potekalo še več gorotvornih procesov, nakar so se tektonski premiki dokaj umirili.

***Mezozoik – osnovne značilnosti:** to obdobje (imenovano tudi srednji vek) se je pričelo pred 248 ter zaključilo pred 65 milijoni let. Delimo ga na tri periode: trias, juro in kreda. Kar zadeva zemeljske premike, je bilo obdobje mezozoika manj pestro kot pozni paleozoik. V zgodnji juri je Pangea pričela razpadati na severno Laurazijo (razpade na Severno Ameriko in Evrazijo) in južno Gondvano (razpade na Južno Ameriko, Afriko, Avstralijo, Antarktiko in Indijo). Z odmikanjem Amerik je prišlo do nastanka Atlantskega oceana. Severnoameriška tektonska plošča je ob svojem potovanju na zahod rinila v tihoceansko ploščo in nastal je pas ognjenikov od današnje Aljaske do južnih koncev Južne Amerike, z njim pa gorovje Kordiljere (Skalno gorovje in Andi). Od Gondvane ločena Indija se je pomaknila na sever (proti današnji južni Aziji) in zapirati morje Tetis. Mezozoik je tudi obdobje usedanja apnencev, dolomitov in peščenjakov. V tistem zemeljskem veku so obliče planeta zaznamovali kuščarji (dinozavri) kot prevladujoča oblika življenja. Razširili so se tako na kopnem kot v vodi in zraku, našemu planetu pa so vladali dolgi 180 milijonov let. To je bil hkrati tudi čas prvih ptičev, sesalcev in cvetnic (slednje so nadomestile prej dominantne iglavce).

***Kenozoik – osnovne značilnosti:** gre za moderni zemeljski vek, ki se je začel pred 65 milijoni let in še traja. Njegovi periodi sta terciar (obdobje od začetka veka do 1,8 milijona let nazaj) in kvartar (geološko gledano današnji čas, razdeljen na pomembni dobi pleistocen in holocen). V kenozoiku so prevladali sesalci, oblikovali sta se novodobna biološka in geografska podoba Zemlje. V tem času je Pangea dokončno razpadla in nastale so sodobne celine: v evrazijsko tektonsko ploščo primikajoča se Indija je oblikovala Himalajo, Afrika se je pomaknila na sever in oblikovala Alpe, Atlantik se je neprestano širil (v poznem terciarju je nastala Islandija), nagubali so se Pireneji, Alpe, Apenini, Karpati ter maloazijska gorovja do Kavkaza in Himalaje. Ob stiku Arabije z Azijo se je zaprlo morje Tetis. Za kenozoik so značilni intenzivni vertikalni premiki oz. nastajanje in dviganje gorovij. Iz terciarja izhajajo sloji rjavega premoga.

Kvartar je čas ledenih dob, ko se je povprečna temperatura Evrope znižala za 4 do 12 °C. Ledene dobe so ledeni pokrov (do 3 kilometre) preko severne Azije, Evrope in Amerike oblikovale štirikrat, povprečno vsakih 100 tisoč let. Najstarejše sledi ledeniškega delovanja v Evropi so stare 2,5 milijona let. Gladina morja je bila v času poledenitev nižja za okoli 180 metrov; tako so bili del celine tudi Britanija in dalmatinski otoki. Med Azijo in Severno Ameriko je kopenski most preko Beringovega preliva omogočil poselitev Amerik. Nenadno spremembo dominantne živalske skupine iz kuščarske v sesalsko je najverjetneje povzročil padec meteorita. To sklepajo po velikem kraterju v Mehikiškem zalivu in po plasti na Zemlji redkega, a na meteoritih izdatnega elementa iridija po vsem svetu. V poznem terciarju, pred kakimi 6 milijoni let, naj bi se v Afriki pojavile zgodnje vrste človeka, ki so se nato pred 2 do 1,7 milijoni let razširile na druge celine. Moderni človek (*homo sapiens*, ki je imel anatomsko sodobno obliko) se je razvil v kvartarju, pred okoli 130 tisoč leti.

• Osnovne splošne značilnosti in podatki o edinem planetu, na katerem lahko živimo

Skupna površina našega planeta je nekaj nad 510.000.000 km², od tega dobrih 361.000.000 km² odpade na vodne površine, blizu 149.000.000 km² pa zajema kopno. Iz tega sledi, da kar okoli 70 odstotkov Zemljine površine pokrivajo oceani s slano vodo (od tod tudi naziv 'modri planet'), preostanek pa zapolnjujejo celine (Severna in Južna Amerika, Evropa, Afrika, Azija, Antarktika in Avstralija; po novejših ugotovitvah ameriških geologov pa poleg uradno sedmih obstaja še osma celina – Zelandija, saj Avstralija in njena cca 1600 kilometrov oddaljena in precej manjša soseda na jugovzhodu naj ne bi bili del iste celote, pač pa naj bi v primeru Nove Zelandije, maorsko imenovane Aotearoa, kar se navadno prevede kot Dežela dolgega belega oblaka, šlo za edini kopenski del skoraj v celoti potopljenega kontinenta v jugozahodnem delu Tihega oceana, bolj znanega pod imenom Pacifik) ter otoki. Na teh večjih ali manjših krpah kopnega sredi neskončnih oceanov je nastalo skupno 232 držav (različno starih, različno velikih, različno razvitih, različno bogatih ali revnih ipd.). Te po zadnjih znanih podatkih štejejo 7,7 milijard prebivalcev (od leta 1950 do danes se je število živčih ljudi na Zemlji potrojilo, večino prirasta svetovnega prebivalstva pa so prispevala manj razvita področja) različnih ras, veroizpovedi, običajev in še mnogih drugih značilnosti. Še zgovoren podatek o naši nacionalni majhnosti: prebivalci Slovenije predstavljamo manj kot 0,3 promila svetovnega prebivalstva.

Gibanje Zemlje ima več oblik in vpliva na množico pojavov, ki se zlasti tičejo površja Zemlje; tako je vzrok letnim časom, menjavanju dneva in noči ter njunim dolžinam, pa tudi različnim podnebnim pasovom, določanju časa in več drugim predmetnostim. Osnovni gibanji Zemlje sta njena rotacija in revolucija. Prva pomeni vrtenje planeta okoli njegove osi, kar se na ekvatorju dogaja s hitrostjo 465,12 m/s, kar pomeni zasuk za 360° v enem dnevu oziroma natanko 23 urah, 56 minutah in 4 sekundah. Neposredna posledica tega vrtenja je menjavanje dneva in noči. Revolucija Zemlje pa pomeni njeno gibanje po tiru okoli Sonca s srednjo hitrostjo 30,287 km/s; celoten tak obrat traja eno leto oz. natanko 365,24 zemeljskih dni, zaradi česar vsaka 4 leta nastopi t. i. prestopno leto, ki (zaradi uskladitve) namesto siceršnjih 365 šteje 366 dni (tako je tudi leto 2020).

Pa se s tega vrtoglavega in informativnega časovnega popotovanja vrnimo k osnovnemu razlogu nastanka tega prispevka (spodbuditev ekološkega čuta) ter njegove uvrstitve v rubriko 'Aktualno'.

2. PLANET ZEMLJA – DOKAŽIMO, DA NAM JE MAR ZANJ!

Če za nas, laike, strnemo in še nekoliko bolj poenostavimo že predhodno nanizane navedbe, lahko ugotovimo, da je Zemljina notranjost sestavljena iz več razmeroma aktivnih plasti, ki jih tvorijo verjetno trdno železovo jedro (to ustvarja Zemljino magnetno polje), tekoči plašč, v zgornjih plasteh pa trda skorja. Nad tem se nahajata površina Zemlje in atmosfera, ki ju vidimo oz. čutimo; obe sta danes že močno preoblikovani, negativne posledice teh čedalje bolj drastičnih sprememb pa gre pripisati tako številnim biološkim kot tudi vse agresivnejšim in obsežnejšim človeškim dejavnikom.

Ledeniki na Antarktiki, torej Zemeljskem južnem tečaju, se kontinuirano talijo. Obeta se, da bodo sčasoma pod vodo pristala velika, poseljena (med njimi tudi turistično atraktivna) območja z nizko nadmorsko višino. Ozonski plašč se tanjša. Temperatura na našem planetu se vztrajno dviguje. Za letošnjo milo zimo so meteorologi ugotovili, da je bila (tudi) v Sloveniji v povprečju najtoplejša v vsej zgodovini meritev. Čeprav je to v praksi nedvomno mnogim godilo (stroški kurjave v gospodinjstvih so bili nižji, občine smo v dobršni meri prihranile proračunska sredstva, rezervirana za izvajanje zimske službe ipd.), pa se po drugi strani nad tem absolutnim temperaturnim rekordom velja resno zamisliti. Vprašanje namreč je, kaj nas še utegne čakati tja do konca leta (da sploh ne pomislimo na bolj oddaljeno prihodnost)?! Nas bo pomlad morda odplaknila, poletje scvrlo, jesen pa bičala z orkansimi sunki vetra? Kakšne ekstremne vremenske in druge pojave lahko še pričakujemo na sončni strani Alp, kjer smo desetletja le s kavčev pred TV nejeverno spremljali, kaj se dogaja 'nekje tam doli ali gori' – daleč od oči in s tem običajno tudi dlje od srca?

*Skrbimo za naš edini planet, ki smo ga dolžni ohraniti za naše zanamce in zadovoljevanje njihovih temeljnih človeških pravic – pravice do zdravja in kakovostnega življenja, do razpoložljive in neoporečne pitne vode, do izbranega bivališča ipd.
(fotografije je simbolična, vir: splet)*

»Pravite, da bolj kot vse ljubite svoje otroke, pa vendar jim kradete prihodnost pred njihovimi očmi,« je najvplivnejšim svetovnim voditeljem med drugim pomenljivo, udarno in brez dlake na jeziku očitala Greta Thunberg, švedska avtistična najstnica, najmlajša, najstrastnejša, najglasnejša, najupornejša, najbolj priljubljena in s strani tistih, ki jim brez milosti 'stopa na žulje', hkrati tudi najbolj osovražena podnebna aktivistka, ki si je lani prislužila naziv Ambasador vesti Amnesty International in postala celo osebnost leta 2019.

Greta Thunberg, ki jo bo zgodovina konca drugega desetletja 21. stoletja pomnila kot neobičajno najstnico, ki se je z vso vnetostjo lotila združevanja posameznikov in apeliranja na voditelje vseh držav sveta k nujnemu boju proti podnebnim spremembam

S to in podobnimi izjavami ter dejanji je mlada Greta postala navdih ne le sovrstnikom in večini ostalega dela mlajše populacije, ampak so ji prisluhnili tudi nekateri starejši, ob tem pa redno in neustrašno trka še na vest vseh vlad in vladarjev našega planeta. Dotedanje bolj kot ne osamljene okoljsko/podnebno ozaveščene posameznike je združila v množice, te pa so sprožile gibanje v smer, ki narekuje, da vsi, predvsem pa najvplivnejši svetovni politiki, njihove ozemeljsko omejene interese in apetite nemudoma podredijo skupnemu in globalnemu cilju – reševanju in ohranitvi Zemlje. Da končno spregledajo in začnejo blažiti tisto, pred čemer so si dolga leta zatiskali oči in s tem ne le pokazali, kako majhni so v bistvu v vsej svoji navidezni veličini, temveč dali tudi slutiti, da se v prihodnosti očitno bolj bojijo lastnih političnih porazov kot svetovne apokalipse.

Za zaključek: ne mislimo, da smo kot posamezniki – 'navadni smrtniki' – na obličju Zemlje povsem neznatni in nepomembni, da s svojimi vsakodnevnimi ravnanji nič ne prispevamo k škodljivim ali koristnim posledicam v okolju, da proti podnebnim spremembam ne moremo storiti ničesar. Ne drži povsem! Spomnimo: tudi morje ne bi bilo tako neskončno in mogočno, če ga ne bi sestavljalo nešteto drobnih kapljic! Res pa je, da za reševanje 'po kapljicah' najbrž že zmanjkuje časa in da je potrebno problem, ki se nas je že lotil (čeprav se zdi, da si tega mnogi ključni akterji še nočejo priznati), začeti reševati globalno, celovito in z dovolj širokim in pogumnim pogledom ter ključnimi ukrepi tam, kjer bi kratko, srednje- in dolgoročno res ustrezno učinkovali.

Bo človeštvo znalo, si upalo in uspelo? Za enkrat odgovor le veter pozna ...

Vir vsebin z oznako 1: Wikipedija – prosta enciklopedija in drugi spletni naslovi

(vse je povzeto iz strokovnih člankov, a prirejeno v poljudnejšo obliko zapisa)

Pripravila: Simona ANTOLIČ

Krivda, sram in moralna

Nihče pri zdravi pameti ne bo znanstvenih opozoril o vplivih človeka na okolje vzel lahkomišlno. Seveda se vedno najde kdo, ki dominantnim spoznanjem nasprotuje. Toda priložnosti, da se na okoljsko krizo pravočasno odzovemo, ne ogrožajo tisti, ki vpliv človeka neposredno zanikajo. Ogroža ga okoliščina, da okoljski politiki ne uspe ostati tisto, kar bi morala biti: strateško upravljanje prihodnosti. Namesto tega je postala novo polje, na katerem se prelevajo stara travmatska vprašanja. To so vprašanja o krivdi človeka, njegovi grešnosti in moralni dolžnosti samozanikanja, o odrešitvi sveta, o kolonializmu in tako dalje.

V naslednjih vrsticah bomo opozorili na dva elementa, ki sta se vtihotapila v okoljski diskurz in preprečujeta, da bi ta v Evropi postal učinkovit. Gre za vnašanje eksistencialne krivde v okoljski diskurz ter moralni imperializem Zahoda.

Krivda, sram in samoprezir

Nobenega dvoma ni, da okoljske spremembe obetajo težje pridelovanje hrane, poplavljanje naselij, neurja, sušo, migracije itd. Vse to resno ogroža družbeno stabilnost in zmožnost zadovoljevanja temeljnih potreb. Toda: če naj bo cilj okoljskih politik preprečitev teh tveganj, potem te ne smejo vključevati ukrepov, ki bi povzročili enaka (ali bistveno večja tveganja). Perspektiva radikalnega razogljičenja našega življenja v kratkem obdobju tvega – če se omejimo samo na ta vidik – drastičen upad družbenega bruto produkta. Nedavna recesija nas še vedno opominja, koliko tesnobe, strahu za eksistenco, migracij, družbene nestabilnosti in razmaha ekstremizmov prinese samo nekajprocentni upad svetovne ekonomije. Kolikor so okoljske politike ukrep – instrument –, to pomeni, da jih ne bomo izpeljali za vsako ceno. Da obstaja meja pri projektu razogljičenja, preko katere po merilih same okoljske politike smemo iti. Sicer bi povzročili tisto (ali hujše), kar naj bi preprečili.

Vem, da te besede zvenijo grešno, kot izdaja zvestobe okoljskemu projektu. Toda vse napisano izhaja iz okoljske politike, dokler ga razumemo kot

Dr. Rok Svetlič,
Inštitut za
filozofske
študije, ZRS
Koper

ukrep, ki naj prepreči nezaželeno posledico. Ukrep ni nikoli ukrep za vsako ceno. Razlog, da te besede zvenijo provokativno, dokazuje, da okoljsko politiko razumemo na čisto drugačen način: kot odnos do lastne grešnosti. Svoje življenje si razložimo kot konflikt med najvišjo vrednoto (neokrnjeno okolje) in lastnimi nizkotnimi nagnjenji (»pohlepom«, »potrošništvom«, »užitkom«). In nič ni bolj zavržnega, kot zadržanost do Dobrega v imenu svojih nizkotnih nagnjenj. Če bi vernik dejal, da se ne bo postil, ker mu je neprijetno biti lačen, bi ga skupnost zalila z žveplom srda in prezira. Zahteva se brezpogojno sprejemanje Dobrega, ne glede na ceno! Zato se ne sme slišati nobenega tarnanja, nasprotno, sram naj bo tistega, ki ga udarci po potrošniških krempljih bolijo.

Tak fanatizem ne le, da ne sodi v 21. stoletje, ampak je predvsem neučinkovit. Od ljudi zahteva

deklaratorno sprejemanje ideala (na primer ničelni vpliv človeka na naravo), ki pa ga ne moremo spoštovati, tudi če bi še tako iskreno hoteli. Ta razkol med fanatično moralno zahtevo in realnostjo sproži odziv, ki ga zahodnjaki dobro poznamo: prodajo odpustkov. Masovni turizem je začel obremenjevati občutljive ekosisteme gorskih dolin. Lokalna oblast pa prometa ne prepove ali s kvotami omeji, pač pa zaračuna vstopnino – »eko takso«. In promet teče naprej. Pomenljivo je bilo pritrdjevanje neke voznice, ki je za novinarsko ekipo celo pohvalila vstopnino, ker naj bi bil ekološko naravnana. Enako je s poplavo ekoizdelkov, kjer sta srečna oba: prodajalec odpustka zaradi finančnega učinka in kupec, ki si je s plačilom pomiril dušo. Gre pač za še eno tržno nišo, ki je pogosto usidrana v srce same ogljične ekonomije.

Moralna megalomanija Zahoda

Dokler bo okoljskim politikam namesto racionalnega diskurza dominirala arhaična potreba po soočanju s svojo eksistencialno grešnostjo, dotlej bo težko doseči konsenz za realne ukrepe. Moda se bo bralcu zdelo, da pretiravam, ko kot medij okoljskega diskurza izpostavljam krivdo, sram

megalomanija Zahoda

in sovraštvo do sebe kot grešnika. Toda dejstvo, da lahko postane prvi obraz okoljskih politik šestnajstletna deklica, je za racionalni diskurz vsaj nenavadno (če aluzijo iskanja moralne »čistosti« v otrocih, kot se je to dogajalo v križarskih vojnah, poskušamo dati na stran). Tudi retorika o podnebnem peklu, ki se odpira, o mesecih, kolikor nas naj bi še ločilo od poti v pogubo, in podobno bolj spominjajo na teološke razprave iz četrtega stoletja, kot na odgovorno upravljanje tveganj. Od tod tudi opisana zlaganost in ekonomija odpustkov, saj radikalnega programa razogljčenja pač ni mogoče doseči (brez katastrofalnih družbenih posledic). Ker se na metafizično dojetje okoljskega problema odzivamo z metafizičnimi gestami, v igri tudi niso dejanski rezultati, pač pa nekakšna »bogovšečnost«: pokazati, da smo ekološko ozaveščeni.

Ta zahteva mrcvarjenje svoje krivde, samozanikanje in sovraštvo do sebe. Vedno je treba biti pripravljen manifestirati svojo odvečnost in parazitstvo na neokrnljenem organizmu Matere zemlje (»Ni medved prišel v naselje, človek je vdrl v 'njegov' svet!«). V takem okolju tudi ni mogoče opozoriti na neuporabnost nasvetov okoljevarstvenikov (ki, denimo,

nasprotujejo termoelektrarnam, jedrskim, vodnim in zdaj tudi vetrnim elektrarnam), saj velja vsako zagovarjanje proizvodnje energije za nekaj umazanega, moralno zavržnega. To sovraštvo nad seboj se je povzpelo do tja, kamor si ni upal še nihče: do otrok. Pred kratkim je v britanskem časopisju odmevala teza, da je nekaj »najbolj uničujočega«, kar lahko naredite za okolje, da imate otroka. V nekem švedskem vrtcu so začeli otroke hraniti z brezmesno prehrano, ker želijo tako »ohraniti planet«.

Dokler bo okoljskim politikam dominirala arhaična potreba po soočanju s svojo eksistencialno grešnostjo, bo težko doseči konsenz za realne ukrepe.

S tem smo pri drugi anomaliji, ki ogroža okoljski projekt: brezmejna domišljavost Zahoda, ki se ne znebi imperialne predstave o privilegiranosti svoje vloge na planetarni ravni. Prebivalstvo Indije se je povečalo, odkar je moja generacija hodila v šolo, za 500 milijonov evrov. Za toliko, kot je vseh prebivalcev Evropske unije. In raste. Prebivalstvo Afrike se poveča na teden za 600.000. In raste. Tudi če se starši ne bi odločili za manj otok, celo če se v Sloveniji eno leto ne bo rodil prav noben otrok, bi to kompenziralo le nekaj ur rasti prebivalstva – zgolj v Afriki. Toda vprašanje demografije – razen na Zahodu, v obliki, na primer, neokusnega razglašanja odvečnosti otrok – je tema, ki v okoljski debati skorajda ni slišna. Ni si pač mogoče zatiskati oči, da imajo denimo nedavni katastrofalni požari v Braziliji, ki so posledica širjenja kmetijskih površin, vendarle neko povezavo s tem, da se je prebivalstvo v tridesetih letih podvojilo.

In Zahod verjame, da bo tem spremembam kljuboval z brezmesno prehrano v švedskih vrtcih in razpravljanjem o neekološkosti dojenčkov v zahodnih tabloidih. Kakšna neokusna domišljavost, ki jo sijajno prepozna Slavoj Žižek: »Če ne zmoremo več biti dobrohotni gospodarji tretjega sveta, smo lahko

vsaj privilegirani vir zla, s čimer drugim pokroviteljsko jemljemo odgovornost za njihovo lastno usodo.«

Planet B in plan B

Naj ponovim: okoljske spremembe je treba vzeti resno in narediti vse, da ne zamudimo zgodovinske odgovornosti. Toda naloga žal ni samo v naših, zahodnih, rokah. Kitajska in Indija sta v dveh desetletjih drastično povečali izpuste, s tem da je vsaka od njih številčnejša kot vse zahodne države na svetu skupaj. Ko bo rastoče prebivalstvo tretjega sveta želelo izkusiti vsaj malo blagostanja, bo zmanjšanja izpustov še toliko težje doseči. Žal je treba razmišljati tudi o neuspehu okoljskega projekta. To je tabu tema samo pri metafizični brezpogojni zavezi Dobremu. V realnem svetu pa mora biti del odgovornosti. Ni planeta B, to drži, zato pa mora biti plan B.

Ta zadeva možnost soočenja z neuspehom, ki bo prinesel vse od dviga gladine morja pa do neurja, požarov in suš. V tem primeru bo treba poskrbeti, da vse to ne bo povzročilo katastrofe za življenja ljudi. Ob zadostni družbeni organiziranosti ni le možno živeti pod gladino morja, Nizozemska je povrh vsega velika izvoznica hrane. Tudi v puščavi se hrano nekako da pridelovati. To je sicer slaba tolažba, toda vnaprej izključiti razmišljanja v to smer bi bilo neodgovorno.

Odsotnost stabilne družbene organizacije je statistično gledano poglaviti vir trpljenja in smrti ljudi. Bistveno večji kot naravne ujme. Da o zdrsih v totalitarizmu niti ne govorimo. In glede tega je danes skrbi več kod dovolj: Evropska unija je v resni krizi, v bližini se vzpenjajo avtorski režimi, tudi pri nas zaupanje v demokracijo vpada, konstitutivna ministrstva že leta ne morejo več zagotoviti dovolj kadra, zdravstveni in pokojninski si sistem sta pred razpadom. Zato je vtis, da 99 odstotkov družbene odgovornosti predstavlja, na primer, zaščita medvedov in prepoved plastičnih slamic, znamenje skrajno nevarne vrednostne dezorientacije naše dobe.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

FOTO UROŠ HOČEVAR

ZDRAVJE – NAŠE NAJVEČJE BOGASTVO

V tokratni rubriki, s katero želimo spodbujati preventivne aktivnosti ter pomagati dvigovati vsesplošno zdravstveno ozaveščenost naših občanov, povzemamo najpomembnejše in najzgovornejše podatke iz sicer obsežnejšega **Poročila o odzivnosti vabljenih v Program SVIT za minulo leto 2019**, pod katerega je podpisana **dr. Dominika Novak Mlakar, dr. med., spec.**, predstojnica Centra za zgodnje odkrivanje raka in vodja Programa Svit na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ). Rezultati se nanašajo na zdravstveno regijo Maribor, s prošnjo, da jih predstavimo prebivalcem lokalnega okolja, pa nam jih je posredoval NIJZ, OE Maribor. (Uredništvo)

Ne boj se sveta tam znotraj – Program SVIT rešuje življenja!

• Na splošno o viziji in poslanstvu Programa Svit

Vizija programa Svit je (s posredovanjem in analizo vzorcev blata) pravočasno odkriti in odstraniti predrakave spremembe in raka na debelem črevesu in danki pri čim večjem deležu ciljne populacije ter s tem preprečiti nastanek bolezni.

Ministrstvo za zdravje RS je leta 2007 ustanovilo Program Svit, katerega naloga je zagotoviti kvaliteten presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki za prebivalce Republike Slovenije v ciljni starostni skupini.

Presejanje je pri raku debelega črevesa in danke še prav posebej učinkovito, saj zgodaj odkrite primere lahko zelo uspešno pozdravimo, s pravočasnim odstranjevanjem polipov pa lahko nastanek tega raka celo preprečimo.

Zato je poslanstvo Programa Svit zmanjšanje deleža umrljivosti in obolevnosti za rakom na debelem črevesu in danki ter povečanje deleža odkritih predrakavih sprememb na debelem črevesu in danki.

Cilj Programa Svit je tudi, da se vanj dejavno in aktivno vključi vsaj 70 % povabljenih. Zato je potrebno pri zelo velikem deležu prebivalstva doseči povsem novo ravnanje, nov odnos do zdravja, veliko stopnjo zaupanja in tudi pridobitev novih veščin. Pri sodelovanju v programu mora namreč vsak vključen posameznik sam (skladno z navodili) opraviti vrsto korakov.

Uspešno izvajanje Programa Svit lahko prihrani mnogo trpljenja tako bolnikom kot njihovim svojcem in celo prepreči, da bi ljudje zboleli za rakom debelega črevesa in danke.

• Kaj pove analiza podatkov iz poročila za leto 2019?

Poročila o odzivnosti vabljenih v Program SVIT od 1. 1. do 31. 12. 2019 uvodoma vključuje podatke za celotno Slovenijo, nato pa še ločeno za zdravstveno regijo Maribor, na katero se bomo pri naši objavi prvenstveno osredotočili.

V letu 2019 je bilo v zdravstveni regiji Maribor (vanjo sodi 42 občin, med njimi tudi naša) v presejalni program povabljenih 49.944 oseb (na ravni države 308.155), od tega 24.447 moških in 25.407 žensk. 49.705 osebam, od tega 24.254 moškim in 25.451 ženskam, je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 31.223 (62,82 %) oseb, od tega 13.847 (57,09 %) moških in 17.376 (68,27 %) žensk. Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 1.663 (5,33 %) oseb, od tega 752 moških in 911 žensk. V programu ni želelo sodelovati 56 oseb (0,11 %), od tega 24 moških in 32 žensk. Od 27.997 vrnjenih kompletov vzorcev blata, primernih za analizo, je bilo 26.192 (93,55 %) testov negativnih, 1.805 (6,45 %) pa pozitivnih. Presejane je bilo 58,55 % povabljenih populacije. Odzivnost povabljenih v zdravstveni regiji Maribor je bila najvišja v občini Oplotnica (72,81 %, od tega 71,43 % moški in 74,09 % ženske), občani občine Rače-Fram pa smo se s **67,61-odstotno odzivnostjo (63,97 % moški in 71,01 % ženske) uvrstili na 6. mesto med skupno 42 občinami**. V tem oziru vestnejši od nas so bili, poleg Oplotničanov, še prebivalci občin (navajamo od 2.-5. mesta) Markovci, Kidričevo, Starše in Dornava, medtem ko se je MO Maribor (s skupno 62,62-odstotno odzivnostjo tamkajšnjih meščanov) uvrstila na začetek druge polovice tabele. Z ozirom na primerjalne podatke odzivnosti povabljenih v obdobju 2015-2019 ugotavljamo, da je bila odzivnost naših občanov in občank najboljša prav v letu 2019 (podobna je bila tudi leta 2016), absolutno najnižja pa v letu 2015 (59,63 %).

Po podatkih preventivnih centrov iz zdravstvene regije Maribor v tej regiji deluje pet Svitovih kontaktnih točk; za naše občane najaktualnejša je v ZD dr. Adolfa Drolca Maribor, Sodna ulica 13, Maribor (kontaktni osebi: Maja Bizjak in Nataša Vidnar).

Povzetek pripravila: Simona ANTOLIČ

(Vir: NIJZ – Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka)

LOKALNE MINI IN MAKSI ZANIMIVOSTI

Iz nekdanj propadajočega do danes čudovitega gradu Rače

V času od formiranja samostojne Občine Rače-Fram je minilo že 25 let; gre za obdobje pospešenega razvoja na vseh področjih in v vseh krajih, pri čemer tokrat posebej izpostavljamo spremembe, ki jih je doživel grad Rače

Da, res je – Občina Rače-Fram ima kot samostojna lokalna skupnost za seboj že četrto stoletja zgodovine. Ob tej priložnosti smo malo obudili spomine, kaj se je v tem obdobju dogajalo, kaj vse nam je s skupnimi močmi uspelo na novo narediti ali izboljšati. Pri tem so nam bile prav dosedanje številke naših Novic, kjer od leta 1998, ko smo jih pričeli izdajati, v pisni in slikovni obliki dokumentiramo vse pomembnejše pridobitve in zapisujemo ostale aktualne zadeve, v koristno pomoč.

Čeprav smo od prvih začetkov, torej od leta 1995, nekateri vsa dogajanja spremljali 'v živo' oz. od povsem blizu in je iz leta v leto pot do napredka na vseh področjih neredko vodila tudi po trnovih poteh, se je znova izkazalo, da čas v spominu človeka postopoma zabriše marsikaj. Tako smo tudi mi ugotovili, da smo že veliko pozabili, zato smo se posledično čudili, kako drugače je bilo včasih v naših krajih v primerjavi s sedanji podobami.

Si upate ugibati, kje je bila naša osuplost največja? Nedvomno pri gradu Rače nekoč in danes! Starejši se ga še gotovo spominjate kot 'grdega račka' sredi vasi, od katerega smo se domačini najraje obračali proč, padale pa so tudi posamezne ideje o tem, da bi ga, od vrha do tal še pred poltretjim desetletjem v močno nezavidljivem stanju, zravnali z zemljo.

Ko je v njem začela delovati tedaj novoustanovljena Občina Rače-Fram in se 'postavila na noge', so (tudi) za grad Rače nastopili svetlejši časi – najprej smo se sanacije objekta lotili 'po stopinjah', v nadaljevanju pa vse pogumneje, čeprav je tedaj nad njim visel denacionalizacijski postopek.

Trajalo je več let in terjalo veliko naporov, da smo – odtlej je, ohlapno in na okroglo rečeno, minilo desetletje in pol – postali 'gospodarji na svojem' (grad je sedaj v lasti Občine Rače-Fram), obenem pa je objekt dobil tudi sedanjo podobo.

Veliko, zares veliko temeljitih sanacijskih posegov na, v in ob gradu je bilo potrebnih, preden je ta večletna investicija zapustila mesto med večjimi proračunskimi odhodki (kompletne menjave strešne kritine, obnova fasade in notranjosti, vključno s sanacijo Bele dvorane in grajske kapele, kasneje pa še ureditev kino dvorane, obnova glavnega in notranjega dvorišča ipd.). V nadaljevanju pa grad plemenitimo z novimi vsebinskimi pridobitvami (naj pri tem izpostavimo predvsem imeniten degustacijsko-promocijski prostor, ki mu bo sledila vzpostavitev enote knjižnice).

Skratka – grad Rače, ki izvirno datira v drugo polovico 16. stoletja in je eden redkih ravninskih gradov na Slovenskem (šlo je za 'vodni' ali 'otoški' grad, znan po svoji baročni, gotski in renesančni arhitekturi), predstavlja pa izjemno pomembno kulturno dediščino, smo uspeli iztrgati iz uničujočih krempljev časa. Da je v nizu sicer številnih to eden izmed najpomembnejših dosežkov naše občine, smo slišali že večkrat in iz mnogih ust.

Zaradi vsega navedenega smo se odločili, da tudi vas, spoštovani bralci in bralke, v sliki spomnimo oz. seznanimo, o kakšnih razlikah v podobah gradu govorimo. Da to lahko storimo, se imamo zahvaliti dr. Horstu Petru

Regalu Kranichsfeldu (slednje je grofovski naziv) ter njegovi ženi, univ. prof. dr. Dan Sook Regal Kranichsfeld, ki sta nas leta 2011 nepričakovano obiskala. Imenovani moški, sicer zdravnik interne medicine, je daljni potomec Johannesa Regala in njegove žene Margarete (živela sta v 15. stoletju), na pobudo katere je bil grad Rače izgrajen. Zakonca Kranichsfeld sta ob obisku povedala, da sta z Dunaja prišla z namenom, da vidita, kaj se dogaja z grajskim kompleksom. Poudarila sta, da sta do njega vselej gojila čustva posebne naklonjenosti in da ju je kar stisnilo pri srcu, ko sta ga leta 1974 (ob njunem prejšnjem obisku) videla v zelo klavnem stanju. 37 let kasneje pa sta torej bila več kot prijetno presenečena nad obnovljeno podobo gradu, ki smo ga rešili neizbežnega propada. Še več: sedaj grad 'živi' in je vreden občudovanja. Gosta sta bila ganjena in srečna, za naš arhiv pa sta nam predala posnetke gradu iz leta 1974.

Te primerjave (glejte naslednje štiri strani - levi stolpci: stanje leta 1974, desno: posnetki iz leta 2011 - ti bi bili sedaj zelo podobni), ki smo jih sicer objavili že v Novicah št. 51-3/2011, po slabem desetletju znova z veseljem delimo z vami.

Grad Rače s ptičje perspektive (foto: Monika in Andrej Krajnc)

Dragi občani in občanke, dobro počutje in veliko zadovoljstva v občini Rače-Fram vam želimo, ostalim pa kličemo dobrodošlico in pošiljamo lepe pozdrave na vse bližnje in daljne konce!

S. A.

Grad Rače leta 1974 in danes...

Urška Repušič z novo bero športnih uspehov

Naša balvanska plezalka med članicami v samem svetovnem vrhu

Ker smo v nekaj zadnjih številkah Novic vselej imeli kar precej razlogov, da se posvetimo in nekoliko pozorneje osvetlimo dosežke športnice iz Rač, 19-letne študentke Urške Repušič, ki v mladinski konkurenci blesti pri plezanju po balvanih, bomo tokrat o njenih novih tovrstnih uspehih poročali bolj na kratko.

Urška med balvani

Lanskoletna tekmovalna sezona je bila za našo Urško znova nadvse uspešna. Svoja športna prizadevanja je v poljskih Zakopanih kronala z naslovom evropske članke prvakinja v balvanskem plezanju (o tem smo že poročali), s kasnejšo osvojitvijo 3. mesta na balvanski preizkušnji na premiernih svetovnih igrah v vremensko pregretem Katarju (na plaži v Dohi) pa je oktobra potrdila, da njene ambicije in moči v njej najljubši plezalni disciplini segajo še dlje, v samo svetovno 'špico'. S tem, ko je po osvojitvi enega vrha in štirih con v finalu stopila na tretjo stopničko zmagovalnega odra (za Miho Nonaka iz Japonske, ki ji je pripadlo 1. mesto in Švicarko Petro Klinger, ki je bila drugo uvrščena), je Urška Repušič, članica ŠPO APD Kozjak iz Maribora, za Slovenijo prislužila prvo odličje na omenjenem tekmovanju.

*Urška na zmagovalnem odru (desno), skupaj z Japonko Miho Nonaka in Švicarko Petro Klinger
Foto: osebni arhiv športnice*

To pa v novejšem času še ni vse. Izkazala se je namreč tudi v glavnem mestu Japonske, saj je na svetovnem članskem prvenstvu v Tokiu zasedla 15. mesto, medtem ko se je na članskem evropskem pokalu v avstrijskem Innsbrucku znova okitila z bronom.

Pri Olimpijskem komiteju Slovenije ima Urška (na podlagi tekmovalnih rezultatov leta 2019) status kategoriziranega športnika – svetovni razred.

Bravo in čim več užitkov ter uspehov pri plezanju še naprej, Urška!

S. A.

Pozejdon turizem – še ena v zbirki nagrad za križarjenja

Čeprav je (v družbi veliko večjih turističnih agencij in drugih ponudnikov čedalje popularnejših križarjenj po svetovnih morjih) že kar malce 'kičasto' brati, da Costino nagrado 'Top Cruiser' v zadnjih letih tako rekoč že tradicionalno odnese turistična agencija iz Rač – Pozejdon turizem d.o.o. –, smo tega sosedskega uspeha (tako omenjena agencija kot Občina Rače-Fram imata namreč sedež v gradu Rače) seveda veseli in nanj ponosni tudi mi.

Direktorja že drugo desetletje delujoče ter v širšem slovenskem prostoru številnim potnikom že dobro poznane in poslovno ugledne agencije, Matjaža Tomaniča, smo iz uredništva Novic sicer poprosili, da kaj več o zadevi napiše sam, a so ga obilica službenih obveznosti in za nameček še letošnji 'mali Abraham' (40 let) očitno do te mere zaposlili, da je na nas izjemoma nekoliko pozabil. Pa nič ne de; znašli smo se drugače in osnovne informacije o dogodku, vključno s fotografskim dokaznim materialom, sneli s FB profila, nekaj njegovih misli, ki se nanašajo na najnovejšo prejeto nagrado, pa iz 19. številke 'Pozejdonovega povabila'.

Matjaž Tomanič, direktor Pozejdon turizma d.o.o. iz Rač, s še eno prejeto nagrado za poslovno odličnost

»Ponosen sem na to, da smo zrasli v zaupanja vredno, zanesljivo in prijazno turistično agencijo, kar potrjujete vi, cenjeni in spoštovani potniki, ki nam zaupate in se

radi vračate. Z našimi zanesljivimi in izkušenimi vodniki vsako leto prepeljemo tisoče zadovoljnih potnikov po vsem svetu. Da delamo dobro, potrjujejo tudi številne nagrade, ki jih dobivamo. Ena takšnih je vsekakor nagrada v kategoriji 'Top cruiser', ki smo jo leta 2019 prejeli na krovu vedno odlične križarke Costa Favolosa. Hvala vsem, ki potujete in uživate z nami. Se kmalu vidimo na katerem izmed naših križarjenj!«

S. A.

Saj ni res – pa je: petindvajsetojanuarske trobentice

Pisal se je 25. januar 2020. Bila je sobota, podobna minulim dnevom letošnjega leta, ko nas je prvi mesec razvajal z za tisti čas nadpovprečnimi temperaturami in s toliko prijetno božajočega in blagodejnega sonca, kot ga v našem geografskem pasu pozimi resnično nismo vajeni in ga nismo imeli že 'sto laških let'. Pravzaprav tako blagega in simpatičnega januarskega vremena, čeprav sva z Abrahamom že nekaj časa sopotnika, sploh ne pomnim; da je temu resnično tako, pritrjujejo tudi natančno vodeni meteorološki statistični podatki.

Kakorkoli že, obhod po dvorišču in okoli hiše sem navedenega dne naredila obuta v pomladno-poletna oblačila. Kljub temu me zunaj ni prav nič zeblo. Ne glede na vremensko unikatnost pa prizora, ki ga z vami delim v nadaljevanju, vseeno nikakor nisem pričakovala.

Živela, pomlad, ki bo v času izdaje te številke Novic naravno že radodarno posula ne le s trobenticami, ampak s še številnimi drugimi vrstami živo pisanega cvetja. Upajmo le, da se tedaj ne bo prikazala tudi zamudniška zima in z njo povezane nevšečnosti!

S. A.

*Začetek je polovica vsakega dejanja.
(grški pregovor)*

Dejan Petrovič: NK Rače – NK Aluminij Kidričevo – NK Rapid Dunaj

Naš nogometni biser v vrstah (trenutno) tretje- uvrščenega avstrijskega prvoligaša

V primeru Dejana Petroviča se mi je pojavil zanimiv 'šesti čut', kdaj je najbolj pravi čas, da mu posvetimo pozornost tudi v domačem lokalnem mediju. V začetku letošnjega februarja, ravno v času, ko me je prešinilo, da bi bilo prav, da še v Novice napišemo kaj o tem našem 22-letnem občanu kot enem od ključnih nogometnih članov pri letos (po jesenskem delu prvenstva Prve lige Telekom Slovenija) drugo uvrščenemu Aluminiju iz Kidričevega, je prišlo do prestopa, ki je v športnem svetu močno 'odjeknil'...

'Odmeven posel Aluminija, mladi Slovenec k avstrijskemu velikanu', je z mastnimi črkami k branju vabil zapis Roka Plestenjaka za spletni portal SiolNET. 'Uradno: Petrovič iz Aluminija v dunajski Rapid' je (z inicialkami avtorja/ice M. R.) poročal rtslo.si. 'Uradno zapečaten! Zelo odmeven prestop iz slovenske lige, ki je razveselil nekdanjega trenerja Olimpije!' je novico takoj, ko je bila potrjena, poimenovala in objavila Ekipa24.si. To je le nekaj naslovov, ki so v trenutku zaokrožili po svetovnem spletu in ime Dejana Petroviča ter njegov podpis pogodbe z odličnim avstrijskim nogometnim prvoligašem za nekaj zgodovinskih trenutkov postavili v epicenter najaktualnejših dnevnih dogajanj na slovenskih športnih tleh in širše.

"Zahvaljujem se vsem soigralcem, trenerjem, vodstvu NK Aluminij, skratka vsem, ki so mi zaupali in dali priložnost, da sem se lahko pokazal in dokazal. Počaščen sem, da me je opazil in priložnost ponudil tako velik klub, kot je Rapid, kar je med drugim tudi dokaz dobrega dela v Kidričevem. Nekdanjim soigralcem in strokovnemu vodstvu želim kar se da uspešno nadaljevanje prvenstva ter pokalnega tekmovanja. Sam sem v minulih letih za člansko ekipo Aluminija v prvi ligi, pokalnem tekmovanju in drugi ligi skupaj zbral 134 nastopov, ob tem pa za Kidričane kot vezist dosegel tudi 15 zadetkov,« berem izjavo enega izmed sedaj že bivših nosilcev igre kidričevskega Aluminija in mladega reprezentanta Slovenije.

Dejan Petrovič v pomladni sezoni Prve lige Telekom Slovenija na nogometni zelenici ne bo več nosil rdeče-belega dresa NK Aluminij s številko 6 • foto: Jure Banfi (vir: splet)

Čez nekaj dni, ko se je evforija okoli Dejanovega pomembnega in finančno odmevnega klubskega prestopa (omenja se, da je Nogometnemu klubu Aluminij s tem, ko je iz svoje verige izpustil enega najpomembnejših členov, v klubsko blagajno 'padlo' 500.000 evrov) ter menjavi njegove dotedanje rdeče-bele majice 'šumarjev' (št. 6) za sedanjo zeleno-belo majico dunajskega nogometnega giganta (št. 16) že majčkeno plegla in je lahko januarja 1998 rojeni in blizu 180 cm visoki črnolasec s stalnim prebivališčem v Turnerjevi ulici v Framu, v novem okolju na začasnem delu v tujini vsaj malo zadihal, sem do nekaj odgovorov iz 'prve roke' želela priti tudi sama.

Nekajkrat sem morala poskusiti, preden je uspelo, se je pa fant nato opravičil in povedal, da ima neposredno po preselitvi veliko obveznosti in da je tako rekoč od jutra do večera zaseden.

Sicer pa Dejan ni skrival zadovoljstva, da mu je uspelo postati igralec v kakovostni vrsti nogometašev Rapida in da je to zanj (pa seveda nikakor ne samo zanj) izjemen dosežek.

Dejan v novi vlogi
Foto: spleť

»Gre za veliko čast, ki pa jo čutim ne le kot pomembno priložnost, ampak tudi kot odgovornost,« je med drugim dejal. Po mnenju tistih, ki ga bolje poznajo, gre namreč za tip človeka in igralca, ki ne želi ničesar početi polovičarsko, zato na treningih in tekmah daje od sebe vse, kar je v njegovi moči. Gotovo namerava s takšno pozitivno miselnostjo in načinom dela v tujini nadaljevati in nadgrajevati že doslej doseženo.

Dejanu, ki se ga nekateri gotovo spomnimo še iz časov, ko se je že kot majhen deček vneto podil za žogo po igrišču NK Rače, se je torej, in to komaj štiri leta po doseženi polnoletnosti, udeležil prvi (in najbrž ne zadnji) zares velik korak v njegovi obetavni in v prihodnje, verjamem, zares nadvse bleščeči športni karieri!

Brez dvoma se bomo o njem in z njim (tudi za Novice) še pogovarjali!

S. A.

Mi - občani občine Rače-Fram

Konec letošnjega februarja smo iz uradne zbirke podatkov o prebivalcih (CRP) pridobili informacijo o tem, koliko ljudi šteje naša občina. Podatki o tem, koliko oseb ima prijavljeno stalno prebivališče na območju geografsko 51 km² velike občine Rače-Fram, ki zajema 14 vasi, so najbrž širše zanimivi, zato jih javno objavljamo in sicer po naseljih, od najbolj do najmanj poseljenega:

- 2.971 – Rače (38,74 %),
- 1.224 – Morje (15,96 %),
- 1.116 – Fram (14,55 %),
- 561 – Ješenca (7,31 %),
- 277 – Podova (3,61 %),
- 267 – Spodnja Gorica (3,48 %),
- 262 – Brezula (3,41 %),
- 240 – Kopivnik (3,13 %),
- 211 – Ranče (2,75 %),
- 152 – Loka pri Framu (1,98 %),
- 138 – Zgornja Gorica (1,80 %),
- 136 – Planica (1,77 %),
- 76 – Požeg (0,99 %),
- 40 – Šestdobe (0,52 %).

Skupno je torej imelo konec februarja 2020 stalno prebivališče pri nas prijavljenih 7.671 prebivalcev, če pa k temu prištejemo še začasna prebivališča, nas je bilo 7.974.

Med naselji so najbolj gosto poseljene in razvite Rače, ki so tudi občinsko središče. Najvišji trend novogradenj in priseljevanja v novjšem obdobju, poleg Rač, beleži naglo rastoče Morje. Pet naselij je opredeljenih kot geografsko ogrožena območja – v KS Rače sta to Podova in Zgornja Gorica, v KS Fram pa Požeg, Loka pri Framu in Kopivnik.

S. A.

V Beli dvorani razstavlja amaterski slikar Miro Novak

V Beli dvorani gradu Rače je svoje slike sredi februarja na ogled postavil 64-letni Miro Novak, ki izvira iz Maribora, zadnjih 18 let pa živi v Račah. Razstavo je poimenoval 'Glasbila, živali in tihožitja'.

Vesetje do likovnih aktivnosti imenovanega spremlja že od otroštva, intenzivneje pa se je začel s tovrstno ustvarjalnostjo ukvarjati v času služenja vojaškega roka, ki je bil za takratne fante njegove generacije obvezen. Začel je z upodabljanjem portretov deseterjev, ki so pritegnili pozornost kolegov in pripomogli, da je njegov talent pridobival nove in nove simpatizerje. To je privedlo tudi do tega, da so ga v vojski zadolžili za urejanje učilnice in stenskega časopisa. Izziv mu je bilo risati tudi portret nekdanjega maršala ter dolgoletnega in dosmrtnega predsednika takratne skupne 'države bratskih narodov' SFRJ (Socialistične federativne republike Jugoslavije), Josipa Broza (s partizanskim imenom Tito).

Po vrnitvi iz JLA je Miro Novak slikarski pribor za

nekaj časa odložil v kot. A tozadevno mirovanje je bilo samo prehodnega značaja. Ko ga je znova začela preganjati ustvarjalna žilica, se je prvenstveno posvetil tehniki risanja na les.

Tedaj je svoje izdelke širši javnosti prvič pokazal na manjši razstavi na Sp. Polskavi, skupaj z več drugimi razstavljavci pa se je kasneje z eno izmed svojih slik predstavil tudi v Lenartu.

Ko je nastopila upokojitev, se je količina prostega časa povečala, sočasno s tem pa se je Miru Novaku še okrepilo veselje do njegovega najljubšega hobija – slikanja, ki ga znova v polni meri notranje osrečuje in osmišlja.

Delček tega, kar je doslej nastalo izpod njegovih rok, si lahko ogledate na Grajskem trgu 14 v Račah, kjer smo avtorja in njegovo prijateljico ujeli med skrbno pripravo razstave.

Izmed množice tematsko in stilsko raznovrstnih razstavljenih slik jih je bilo za objavo težko izbrati le peščico

Bela dvorana gradu Rače je že dlje časa priljubljen razstavni prostor, za katerega s strani umetnikov vselej obstaja interes po predstavitvi njihovih stvaritev, zato vam lahko prišepnemo, da tudi tedaj, ko bodo slike Mira Novaka snete s sten, slednje ne bodo samevale.

S. A.

Drobci zvezdnega prahu tudi na straneh Novic ...

... alias Privoščimo si malo preklopa na 'rumeni tisk'

Če je pred leti, kmalu po slovenski osamosvojitvi, veljalo, da ima Fram (in z njim občina Rače-Fram) največ ministrov na m² (dr. Božo Grafenauer je bil minister za lokalno samoupravo, mag. Anton Bergauer, sicer prvi župan /za nepolni prvi mandat/ samostojne Občine Rače-Fram pa minister za promet in zveze v tedanji vladi), zdaj to, kot kaže, velja za tekmovalce resničnostnih šovov. In – zanimivo – ti ne le tekmujejo, ampak praviloma tudi zmagojujejo! Tako so z vso konkurenco gladko 'pometli' Denis Toplak v Kmetiji – nov začetek (2014), Bojan Papež v The Biggest Loser Slovenija (2017; v treh mesecih je shujšal za skoraj 75 kg, iz 176,6 kg na 102,2 kg, tako shujšan pa je bil leto kasneje motiviran še za prijavo v šov Bar) ter Arnej Ivkovič (s soplesalko Tanjo Žagar) v Zvezde plešejo (2019). Tem 'trem mušketirjem' se je nazadnje pridružila še zgovorna Nuša Rojs, nekdanja tekmovalka priljubljene oddaje 'Slovenija ima talent', ki je v šovu 'Gospodin savršeni' (posnet poleti 2019, na POP TV pa predvajan v začetku leta 2020) s svojo osebnostjo, simpatičnostjo ter notranjo in zunanjo lepoto najbolj prepričala (in za nekaj časa tudi čustveno omrežila) Mija Matića, t.i. 'sanjskega moškega Hrvaške'.

O Denisovem, Bojanovem in Arnejevem uspehu smo, ko je bilo 'železo najbolj vroče', v Novicah že obširneje pisali. A Denis s svojimi za medije zanimivimi aktivnostmi vsake toliko časa poskrbi, da se vrne na časopisne strani. Tudi letos je tako.

Prvič pa se posvečamo Nuši Rojs, ki sicer živi v naši sosesčini (Gaj pri Pragerskem), a je nerazdružljivo povezana z našo občino. Je namreč srčna članica in gasilka PGD Sp. in Zg. Gorica (nečakinja predsednika društva), sestra našega občana in tradicionalna obiskovalka sobotne tržnice pred gradom Rače, zaradi česar si jo z njenim dovoljenjem malo prisvajamo.

• Slovenka Nuša Rojs – pevka, gasilka in mladenka, ki je v konkurenci 18 lepih in ljubezni željnih deklet, živečih na območju naše južne sosedice, najbolj očarala 'sanjskega moškega Hrvaške'

V televizijskem šovu 'Gospodin savršeni' (prevajajo ga v Sanjski moški Hrvaške) se je 29-letna Nuša znašla zaradi tajne prijave prijateljice. Ko so jo klicali, da je primerna kandidatka, je bila začudena in je, kot pravi, kolebala, če bi se podala v to dogodivščino ali ne, po premisleku pa je v zadevi prepoznala možnost novih zanimivih poznanstev, zabave in širše prepoznavnosti. Predvsem zaradi slednje je naposled pristala na sodelovanje. »Iz čiste 'fore' in radovednosti,« pove med smehom in nagajivo skomigne z rameni.

Nuša Rojs v elegantni izvedbi
Foto: Warner Bros (vir: splet)

Napočil je trenutek, ko se jih je vseh 20 prvič srečalo. Med različnimi tekmicami je prijazna, prijetna, preprosta,

nevsiljiva in hudimano čedna Nuša živahnih, iskric polnih in toplih oči, ki je kot pevka že vajena glasbenih odrov ter nastopanja pred kamerami, že v startu vidno pritegnila pozornost Mija Matića - hrvaškega prvaka v bodibildingu, gasilca, osebnega trenerja, kolumnista in mladeniča, za čigar naklonjenost in potencialno ljubezen se je (bolj ali manj zagreto ter bolj ali manj iskreno) potegovalo 18 (med številnimi prijavljenimi izbranih) hrvaških in imenovano slovensko dekle.

Nato pa so dnevi hitro tekli. Postavni Mijo (dela tudi kot model) se je v vseh situacijah in na vseh lokacijah odlično znašel ter užival v družbi 19 punc, ki so se vsaka po svoje trudile, da bi na zmenkarijah v dvoje in tudi ob vseh skupnih druženjih druga drugi ukradle čim večjo minuto njegove pozornosti, iz njega izvabile najlepši nasmeh, slišale najbolj božajoče besede, bile deležne njegovega najglobljega modrookega pogleda, bežnih nežnosti, prvega poljuba... A šov je šov in tako so punce sčasoma razočarane 'odpadale', s selekcijo pa se je ekipa vse bolj ožila. Nuša pa je še kar ostajala, čeprav ni bilo videti, da bi se za to kakorkoli namensko trudila – le takšna, kakršna je tudi v vsakdanjem življenju, je ostala. In z nasmeški mirno ter nekonfliktno sprejemala vse izzive, vključno z naraščanjem tekmovalnosti in nestrpnosti med ostalimi puncami, ki so v Mijeji družbi v sebi začele čutiti metuljčke, si vse bolj želele medsebojne kemije z njim in najbrž v razbohoteni domišljiji že slišale doneti Poročno koračnico.

Pevka Nuša zase sicer pravi, da je, čeprav se ne brani promoviranja in ji godi prepoznavnost, zasebno v bistvu precejšnja samotarka. Kljub temu pa priznava, da je iz dneva v dan Mijo tudi njej postajal bolj blizu in vse bolj všeč. Predvsem jo je očaralo spoznanje, koliko sorodnih lastnosti in interesov sta prepoznala in kako sproščeno in v celoti sprejeto se je počutila v njegovi družbi.

Zato tudi njej ni bilo več popolnoma vseeno, kako se bo šov odvijal naprej, kdaj bo na njej vrsta, da se predčasno poslovi. No, ta bojazen je bila povsem odveč. Čeprav je bil Mijo na koncu postavljen pred hudo preizkušnjo, katero od obeh osebnostno in vizualno privlačnih finalistk – Mihaelo ali Nušo – naj izbere, se je, ko je prisluhnil srcu, odločil za našo Nušo.

Mijo in Nuša (foto - vir: spletne strani 24 ur in POP TV)

»Ko so kamere ugasnile, najina romantična pravljica na relaciji Slovenija - Hrvaška sicer ni trajala dolgo,« mi je zaupala Nuša, ki ima veliko interesov in idej in že hiti novim projektom naproti, saj se zaveda, da je mladost minljiva in jo je potrebno zajemati z veliko žlico.

Nuši čestitamo za vse njene dosedanje uspehe ter ji želimo še veliko zmag in vsega lepega v življenju.

• Denis Toplak: od zmagovalnega 'kmeta' (2014) do 'zvezde, ki pleše' (2020)

Kdor našega občana Denisa Toplaka iz Morja vsaj malo pozna tudi osebno, ve, da je rahlo do pretežno nevsakdanji in precej 'pisan ptič'. In karkoli si že kdo o njem misli, mora – roko na srce – priznati, da fant z nekaterimi značilnostmi, predvsem v trenutkih odprtosti in soočenja z lastnimi globljimi čustvi, vsekakor da misliti in zna še kako zlesti pod kožo. In da ne samo, da ima on rad kamere ter vsake toliko prgišče medijske pozornosti in prepoznavnosti, ampak tudi, da imajo kamere rada njega – tako je bilo pred in je tudi po lepotnem posegu, za katerega se je, glede na govorice in dejansko nekoliko spremenjen videz obraza, očitno odločil.

Sicer pa: širši televizijski avditorij ga je lahko spoznal leta 2014, ko je tekmoval in na dramatičnem koncu tudi zmagal v resničnostnem TV šovu 'Kmetija - nov začetek' (POP TV). V naslednjih letih se je odzval povabilu k sodelovanju pri komentiranju istoimenske oddaje, predlani (2018) pa si je, čeprav tedaj ni sodeloval od samega začetka resničnostnega šova, znova priboril mesto med najpopularnejšimi slovenskimi 'kmeti'. Še več: znova se je – tedaj s Frankom Bajcem (ki bi mu gotovo tudi marsikatera punca iz naše občine rada bila blizu, pa tudi mame, ki bi ga takoj sprejele za zeta, brez dvoma niso redke) – znašel v velikem finalu in posledično pred vnovičnim izzivom osvojitve 50.000 EUR. No, v drugo se mu je zmaga za las izmuznila.

Potem, ko se je že zdelo, da se je Denis naveličal široke pozornosti in posledično 'poniknil' tudi iz tabloidov, se je letos tam znova pojavil. Izvedeli smo, da se bo spomladi preizkusil v zanj tako rekoč povsem novem obupu – plesnih čevljev. In to ne na kakšni vaški zabavi ali maturantskem plesu, ampak kar v največjem plesnem spektaklu na naših televizijskih zaslonih, v oddaji 'Zvezde plešejo'. Gre za vsečno razvedrilno oddajo, ki bo ob nedeljskih večerih na POP TV že kmalu (spet) pod drobnogledom tako ožje plesne kot široke laične javnosti, vsako sezono znova pa je deležna množične pozornosti in številnih simpatij. Ter opazovanja in ocenjevanja strokovne žirije, ki ničesar ne spregleda, seveda.

*Denis Toplak je pripravljen na nov izziv
Foto: Ana Gregorič (POP TV)*

Zgovornega 32-letnega Denisa je 'v roke vzela' profesionalna plesalka Nina Gerič. Na treningih je menda že kmalu ugotovila, da je naš občan ne le zabavljak, ampak, ko se v nekaj 'vrže', tudi pravi pravcati garač. A nenadna metamorfoza iz nogometaša v plesalca ni mačji kašelj in je, roko na srce, tokrat malo težje verjeti v čudeže.

Kako se bosta Nina in Denis ujela in vrtela po plesnem odru v tekmovalnem delu, bomo (morda) lahko v času izida te številke Novic gledali in presojali že z lastnimi očmi. Ker je Denis res zagrizen borec z veliko mero tekmovalnosti, ker ima rad nove izzive in zlepa ne obupa, ker ima kot športnik urne noge in izklesano, gibčno telo, pa ker mu tudi osebni šarm ni tuj, upajmo, da se bo dobro znašel in odlično odrezal tudi ob soplesalki, skupaj z njo pa seveda še pred žirijo in gledalci.

Torej: držimo pesti, da bi bile Denisu plesne zvezde čim bolj naklonjene, da bi v spektaklu užival, se zabaval, sklenil nova prijateljstva in se za nameček še česa elegantnega naučil. Če bi mu uspelo približati se plesnemu globusu 2020, bi to seveda bilo čudovito, a – pustimo času čas, da naredi svoje, optimizem in upanje na najboljše pa seveda nista prepovedana.

Spomnimo: zmagovalno lovoriko je lani visoko v zrak dvignila pevka Tanja Žagar, ki je blestela v duetu s plesalcem Arnejem Ivkovičem, sedaj prav tako našim občanom.

S. A.

Ljubezen – neizčrpen navdih poetov

Odkar pomnim, obožujem literaturo in v sklopu slednje tudi pesmi. Posledično sem jih prebrala že nič koliko, takih in drugačnih. A letos sem naletela na eno, ki me je s svojo popolno resničnostjo, večno vsebinsko aktualnostjo ter sporočilno preprostostjo prav posebej očarala in požela vse moje simpatije. Objavljena je bila v Glasilu Občine Starše in ko sem jo z navdušenjem 'požirala z očmi', si nisem mogla kaj, da je iz sosednje občine, kjer živi njena avtorica **Angela Tihec**, ne bi prenesla še v našo ter jo z vami delila preko Novic.

Upam, da bo na začetku pomladi, ko po zraku že pregovorno šviga in zadeva največ Amorjevih puščic, tudi v vas zanetila dobro voljo, iz podzvesti v spomin priklicala kakšno osebno izkušnjo ali skrivnost, na obraz zarisala nagajivo smejalno gubico ter v vas pustila globok pečat poetične lepote.

KO LJUBIŠ, SI NOR

*Ko ljubiš, si nor,
naokrog se voziš brez zavor,
brez zaščite hodiš po vrvi,
povsod hočeš biti najboljši in prvi.*

*Ko ljubiš, si slep,
lep zdi se ti močvirnati svet,
še kopriva takrat ti lepo cveti,
v noči res temni vse se blešči.*

*Ko ljubiš, si gluh
za vsa opozorila, svarila, ki niso od muh,
ne slišiš viharja v daljavi,
noben nasvet takrat zate ni pravi.*

*Ko ljubiš, si najboljši,
vsak tebi nepomemben se zdi,
nihče te takrat nikjer ne dohaja,
le zate takrat sonce obstaja.*

*Ko ljubiš, si nežen,
si najboljši, nikakor povprečen,
premaguješ težave, vsakdanje skrbi,
ves svet se ustavi, le ljubezen obstaja, živi.*

In, da bo besedilo upravičilo tudi status naše 'lokalne zanimivosti', pristavljam še svoj oz. naš 'piskrček':

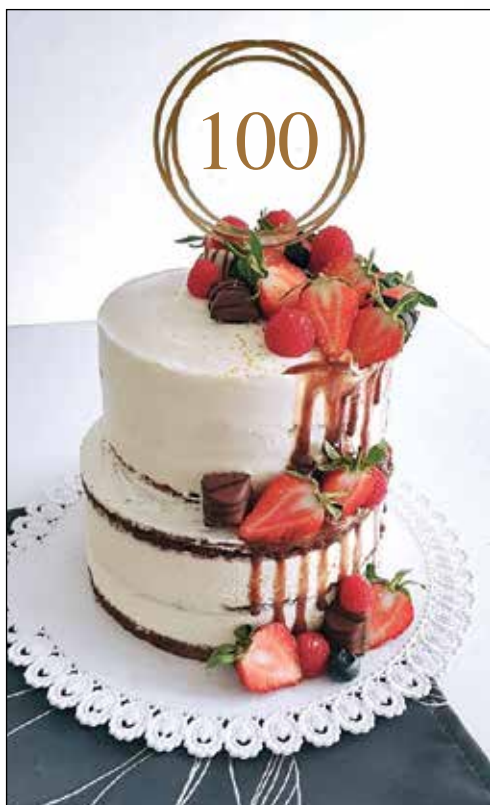
*Ko ljubiš, si smešen,
naenkrat vseh spon počutiš se rešen,
vsak trenutek v tvojih očeh je lep in svetel,
držo ponosno bi ti zavidal še pav.*

*Ko ljubiš, ko v tvojem srcu žari pomlad,
ko čutiš, da še nikoli nikogar nisi imel tako rad,
ko čakaš, želiš, hrepeniš, ko vse zdi se drugače,
v dvoje dahni DA v poročni dvorani gradu Rače!*

S. A.

*Lahko je povedati lepo besedo tistemu, ki ga ljubiš, toda dober človek ni nikoli
tako ubog ali tako reven, da ne bi našel tople besede za vsakogar, ki je v stiski.
(Miško Kranjec)*

*Tudi Občina Rače-Fram
100-letni Mariji Žagavec vošči
veliko zdravja in vsega lepega
(simbolični posnetek)
Foto: Doris Hojnik*

100 let Marije Žagavec

Doživeti (vsaj) okroglih 100 let in ob tem v dobršni meri očuvati zdravje, optimalno fizično vitalnost, mentalno bistrost (in s tem ohraniti možnost samostojnega, ne od pomoči in skrbi drugih odvisnega življenja) ter se počutiti zadovoljno, srečno... Je kdo, ki si tega ne bi želel? A, saj vemo – to so sanje, ki se uresničijo le redkim, zelo redkim posameznikom. V Sloveniji, ki ima blizu 2 milijona prebivalcev, je v zadnjem obdobju stoletnikov navadno okoli 200 (podatki med leti seveda nekoliko variirajo), kar predstavlja 0,01 % celotne populacije. Obstajajo sicer področja po svetu, t.i. modre cone (Barbagia na italijanskem otoku Sardinija, Okinavo na Japonskem, kalifornijska Loma Linda v ZDA in polotok Nicoya v Kostariki), kjer je dolgoživost v povprečju občutnejšo pogostejši pojav kot drugod, zato se strokovnjaki skušajo dokopati do razkritja skrivnosti, čemu je temu tako. Se odgovor (ali več njih) skriva v genetiki, prehrani, življenjski miselnosti in naravnosti ali preprosto v 'usodi'? Verjetno v vsakem po malo. A zato se najbrž nihče od nas ne bo preselil tja, kjer je možnost, da bi dočakali 25 prestopnih let, statistično nekoliko večja, kajne?

No, kakorkoli... Irma Kmetič, predsednica Društva upokojencev Rače, nas je sredi februarja obvestila, da bo **22. 3. 2020 dopolnila 100 let** (36.525 dni) njihova dolgoletna članica **Marija Žagavec**, ki jesen življenja sicer preživlja pri eni od hčerk v Mariboru, pred tem pa je nekaj desetletij živel v Račah.

Ker se bosta grafična finalizacija pomladne številke Novic in visok jubilej Marije Žagavec ravno časovno prekrivala, smo z vodstvom DU Rače in svojci slavljenke dogovorjeni, da kakšno besedo več in fotografijo jubilarke objavimo prihodnjič. Tokrat pa 'za lušte' le nekaj sladkega, ki ob tako častitljivi rojstnodnevni priložnosti seveda ne sme manjkati.

Vsekakor pa verjamem, da lahko v imenu prav vseh, ki boste brali te vrstice, spoštovani stoletnici družno vzkliknemo:
»Vse najboljše!«

S. A.

Želvice med nami

Veste, katere živali sodijo v najstarejši (od skupno štirih) red plazilcev? To so želve. Obstaja okoli 300 vrst želv, od katerih nekatere ne presežejo 10 cm, druge pa lahko v dolžino zrastejo tudi do 2 m.

Želve imajo že bogato zgodovino, saj na Zemlji menda obstajajo že preko 250 milijonov let. Če to ne pove dovolj, dodajmo, da so se pojavile že pred dinosavri (so njihove sorodnice), starejše pa so tudi od kač in kuščarjev.

Ena od največjih posebnosti želv je trd in težak oklep, ki pokriva njihovo mehko telo; tudi zaradi tega ohišja, ki so ga primorane vselej tovoriti s seboj, se (predvsem kopenske vrste) lahko zgolj lenobno, okorno premikajo (so počasne). Nekateri želvam (poleg nespretnosti – ojoj, kako hudo je, če se prekucnejo na hrbet!) očitajo tudi dolgočasnost. No, če si umislite takšnega hišnega ljubljence, res ne bo nikoli skakljal okoli, mijavkal, bevskal in zbujal pozornosti s svojo živahnostjo, temveč bo aktivni del leta zunaj hladnokrvno (tak tudi je!) tical okoli, morda kdaj načrtoval pobeg k sosedovim ali še dlje, s čeljustmi (ker nima zob) žvečil liste solate ali drugo (pretežno rastlinsko) hrano, pred zimo pa se bo sam ali z vašo pomočjo zakopal v zemljo (čeprav obstaja še nekaj drugih možnosti za zaščito pred mrazom, ki zelo negativno učinkuje nanje in jih izčrpa) ter si privoščil do 20 tednov dolg zimski počitek (hibernacija). Imajo pa kopenske želve (morskih v našem okolju pač ne moremo imeti za hišne ljubljence, zato naj jih le omenimo) tudi nekaj lastnosti, zaradi katerih so zaželene – imajo dolgo življenjsko dobo (cca od 50-100 let, če jih ne doleti kakšna višja sila), predvsem pa so čiste, skromne, nezahtevne in, priznajte, prav ljubke! Še posebej, ko so godne za izvalitev, torej, ko predrejo jajčno lupino in majcene ter nebogljen prvič radovedno pogledajo v svet.

Izkušnje, kako je nekaj let brezuspešno čakati, da bi želvjima samcu in samici vendarle uspelo ustvariti potomce, nato pa jih v enem poletju (avgusta 2019) drug za drugim dobiti sedem, zagotovo nima vsakdo. Imajo pa jo Boštjan, Sabina in njuna otroka Až in Aja Majerič, ki se jim zahvaljujemo, da so prisrčne trenutke izvalitve majcene želvice uspeli ne le ovekovečiti, ampak da so jih pripravljeni tudi deliti z vsemi nami.

Želve so v naravi vse bolj ogrožene. Tudi zato je dragoceno, da nekateri zanje skrbijo na svojih domovih.

Želvetica na fotografiji je v času nastajanja tega prispevka še sredi zimskega počitka, a tedaj, ko boste v rokah držali to številko Novic, bo najbrž že zaslišala klic narave in se pričela prebujati.

Vsekakor pa se bo 23. maja, ko bodo te vrste živali letos slavile 20. svetovni dan želv, že na plazilcem lasten način veselila svoje prve pomladi.

S. A.

*Dober dan, življenje!
Foto: Leon Majerič*

Novice Občine Rače-Fram (tudi) na Cookovih otokih

»Dragi naši! Pošljamo dokaz, da so Novice sloves in lepoto naše občine in plemenitih ljudi na najlepši mogoči način ponesle tudi daleč v Pacifik, v rajske koticke sveta, natančneje na Rarotongo in Cookove otoke.

Lep pozdrav iz enih izmed naši državi najbolj oddaljenih krajev na Zemlji,« se je glasilo sporočilo, ki je, skupaj s paleto fotografij, med katerimi je ena lepša in mamljivejša od druge, proti koncu tukajšnje koledarske zime prispelo na e-naslov našega uredništva. V imenu skupine 'Pozejdončkov', ki se je tedaj potepala po Novi Zelandiji in otočjih Južnega Tihega oceana, ga je poslal Matjaž Tomanič.

Lep pozdrav iz Cookovih otokov

To nas je zelo razveselilo, saj dokazuje, da je gesta iz predhodne številke našega glasila, ko smo objavili posnetek Novic Občine Rače-Fram, ki so bile lani jeseni odnesene na vrh najslovitejšega nebotičnika, na newyorški Empire State Building, dobila simpatizerje in posnemovalce.

S. A.

SPOZNAVAMO DELO DRUŠTEV

RIBIŠKO DRUŠTVO RAČE

Mala šola ribolova

Ribiči Ribiškega društva Rače smo (ob sodelovanju Občine Rače-Fram) organizirali 5. mladinski tabor z nazivom 'Mala šola ribolova – Rače 2019'.

Druženje z mladimi ribiči in njihovimi mentorji je potekalo od petka, 9. avgusta, do nedelje, 11. avgusta 2019. Tokratne šole se je udeležilo 26 mladih v starosti od 7 do 14 let. Kot zanimivost naj omenim, da so v skupini prevladovala dekleta.

V petek, ob prihodu, smo tečajnike razdelili v skupine ter jim dodelili mentorje. S skupnimi močmi smo postavili šotore ter uredili vse potrebno za prijetno druženje. In tako se je šola pričela.

Predsednik Ribiškega društva Rače, Silvo Koren, je mlade ribiče pozdravil ter jim zaželel dobro počutje med nami. Predstavil jim je naš ribnik, delovanje društva ter skrb za ohranjanje čiste narave.

Po predavanju o poznavanju rib in tehnike ribolova je sledil praktičen del, kjer smo mlade učili vezati trnke ter jih seznanili s sestavo različnih navez za ribolov.

Ker nas je spremljalo čudovito poletno vreme, smo največjo vročino preživel v senci dreves ter igranju družabnih iger.

Sledil je ribolov v revirju II, kjer smo mentorji prenašali znanje na mlade tečajnike.

Tako se je dan prevesil v noč in napočil je čas za spanje. Pod vtisom dogodkov tistega dne sen kar ni hotel priti in mentorji smo morali z narejeno strogostjo ukazati mir in tišino v taboru.

Po sobotnem prebujanju in osebni higieni je napočil čas za zajtrk ter ribolov v velikem ribniku, globokem 3 do 6 metrov.

Sledila sta kosilo ter počitek, popoldan pa nadaljevanje s praktičnim delom ribolova. Dan se je kar prehitro prevesil v večer, ko so želodci že klicali po obilni večerji, ki je bila nadgrajena še z odličnim sladoledom. Tudi za presenečenje smo poskrbeli, saj nas je obiskal in v svet neverjetnega popeljal čarodej Grega. Z dovoljenjem mentorjev je bilo spanje pomaknjeno na nekoliko kasnejšo uro.

Nedelja, nov dan, nove obveznosti, nova presenečenja. Po zajtrku je napočil čas za tekmovanje in preizkus novih pridobljenih veščin.

Rezultati so bili postranskega značaja, bilo pa je pokazano veliko znanja in zagnanosti mladih.

Obiskala nas je tudi ekipa super kuharjev, med njimi celo častni predsednik Ribiške zveze Slovenije Borut Jerše, manjkal pa ni niti kuharski vele mojster Gojmir Lešnjak – Gojc. Mladi ribiči so se pomerili v pripravi ribjih jedi iz sladkovodnih rib. Vse jedi so (skupaj s starši in gosti) tudi pospravili.

Zahvaljujem se Občini Rače-Fram, predsedniku RD in vodji MŠR Silvu Korenu ter vsem sodelujočim mentorjem – Andreju Voršiču, Francu Vogrinu, Antonu Gumpotu, Jožetu Ritlopu, Jožici Šenica in Ivanu Šipku. Posebna zahvala za vse skuhanе dobrote pa gre Alenki Weiss in Miranu Mesarcu – Čokiju.

Se vidimo na 6. taboru Male šole ribolova!

Damijan SIMIČ,
predsednik KID

*Življenje je zanimiva pustolovščina,
ki jo moramo živeti kar se da intenzivno.*

(Anna Ford)

KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO SPODNJA IN ZGORNJA GORICA

Zanimiva ekskurzija in srečanje starejših občanov

• Strokovna ekskurzija v Juršince

Člani KUD Sp. in Zg. Gorica smo se z avtobusom odpravili na enodnevno strokovno ekskurzijo v Juršince.

Najprej smo obiskali turistično kmetijo Simona in Marte Toplak, ki se nahaja v srednjem delu Slovenskih goric, sredi vinogradov. Ogledali smo si gospodinjski dom, ki je namenjen učnemu centru za kmečke in druge gospodinje s tamkajšnjega območja in širše. Društvo gospodinj Juršinci na podlagi svojega programa aktivno izvaja tečaje kuhanja, slikanja in ročnih del, vrstijo pa se tudi predavanja o zdravi prehrani ter ureditvi kmečkih domov.

Marta Toplak, vodja društva gospodinj, nas je popeljala v notranjost gospodinjkega doma, kjer smo si lahko ogledali bogato razstavo jedi iz marcipana, cvetličnih aranžmajev, zelišč in drugih izdelkov, ki so jih pripravile spretno in skrbne roke članic društva. Razstavljene fotografije so pričale o bogati kulturni dediščini obiskanega okolja, vključno z navadami in običaji nekdanjega življenja na vasi.

Društvo gospodinj Juršinci deluje po pravilih zavetnice gospodinj (to je sv. Marta), njihovi simboli pa so kuharnica, ključ in knjiga.

Med aktivnostmi društva je še posebej izpostavljena prireditev na prostem 'Zahvala jeseni', kjer vsako leto izbirajo t. i. kraljico jeseni, ki simbolizira gospodinjstvo, gostoljubnost in domačnost podeželja, ob sočasnem poudarku tradicije, vloge in pomena ženske kot matere in gospodinje. Trudijo se, da bi zanamcem ohranili nekatere stare običaje, obrti in opravila, brez katerih nekoč življenje in delo na vasi nista bila mogoča.

V muzeju smo si lahko ogledali tudi zbrane zgodovinske predmete – od različnih kmetijskih orodij in strojev do raznih zapisov in celo narodne noše.

Prisostvovali smo tudi zahvalni sveti maši v cerkvi sv. Lovrenca.

Muzej in otroci pri prikazu kmečkih opravil

Omenjena cerkev se uvršča med najpomembnejše in najkakovostnejše arhitekturne spomenike slovenjgoriške pozne gotike. V letih 1935 in 1963 je bila obnovljena njena notranjost, kasneje pa je bila cerkev deležna temeljite celostne obnove.

• Srečanje starejših občanov

Člani našega društva smo, v sodelovanju z Občino Rače-Fram in gasilci, lani pohiteli in že 27. 10. 2019 poskrbeli za tradicionalno srečanje starejših občanov.

Po kosilu smo nedeljsko popoldne popestrili z glasbeno-plesno-zabavnim programom, v katerem smo sodelovali člani in članice pevskega zbora KUD Sp. in Zg. Gorica, plesalke kavbojskih plesov Wild Teksas, s skeči pa so prisotne nasmejale Marija Lešnik, Justina Pernat, Marta Salaj in Marija Žuk.

Povabljeni in nastopajoči

Posebno pozornost smo izkazali našim najstarejšim krajanom: spoštovanim Matildi Pernat, Mariji Partljič in Štefanu Gregorcu.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem nastopajočim ter vsem članicam in članom KUD-a, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi srečanja.

Nada ČELOFIGA,
tajnica KUD Sp. in Zg. Gorica

Božično-novoletni koncert

Tradicionalni koncert na Gorici znova napolnil dvorano gasilskega doma

KUD Spodnja in Zgornja Gorica vsako leto 26. decembra pripravi božično-novoletni koncert; v letu 2019 se je zvrstil že enaindvajseti zapovrstjo in tudi na njem je bila dvorana gasilskega doma na Sp. Gorici nabito polna.

Tradicionalni koncert je priložnost, da se vaščani srečamo med sabo, da uživamo v pesmih in plesu ter si ob praznikih sežemo v roke. V vsakdanjem življenju se nam pogosto preveč mudi, a 26. decembra vemo, da si bomo vzeli čas drug za drugega. Z lepo pesmijo obenem ohranjamo ljudsko izročilo, obujamo dela slovenskih in tujih skladateljev ter si pričaramo nasmeh na obraz, ob zvoku harmonike pa kdaj tudi zavriskamo.

V sklopu lanskoletnega 21. koncerta so se na praznično okrašenem odru zvrstili številni gostje z domače občine: Mešani pevski zbor Rače, skupina Etno Zala iz Frama, Moški pevski zbor KUD dr. Pavel Turner Fram ter Fantje na vasi iz KUD Rače. Iz širše okolice so prišli mladi pevci in pevke Otroškega pevskega zbora Lučke iz Cirkovc, Moški pevski zbor Gasilskega društva Hajdoše ter Štajerski frajtonarji iz Hajdoš. Seveda pa so se predstavili tudi domačini: z glasbeno točko so nastopila dekleta z Gorice, članice skupine Wild Texas so poskočno zaplesale, Mešani pevski zbor KUD Sp. in Zg. Gorica pa je ubrano zapel.

Del nastopajočih

Kot vsako leto nas je tudi tokrat s svojo navzočnostjo počastil Branko Ledinek, župan Občine Rače-Fram, z nami pa je bil tudi Janko Strašek, župnik župnije Cirkovce, pod katero sodita Spodnja in Zgornja Gorica. Obema smo hvaležni za njun čas in podporo pri naših prizadevanjih.

S podporo občine in prizadevnim delom naših domačink smo tudi lani pripravili pogostitev za vse udeležence koncerta – tako nastopajoče kot gledalce. Ob prigrizku in kozarčku smo se družili še pozno v noč in se imeli nadvse prijetno.

V KUD Sp. in Zg. Gorica smo hvaležni za vse pridne roke, ki so pripomogle k izvedbi koncerta (posameznikov je preveč, da bi jih lahko naštevali). Vsekakor nas izjemno veseli, da je koncert tisti dogodek, ki nas vsako leto znova združi, poveže in spomni, da s skupnim delom na Gorici zmoremo marsikaj.

Tudi vam, dragi bralci, se zahvaljujemo, če ste si vzeli čas in se udeležili naše prireditve. Če ne, pa ste vabljeni, da si v koledarčku označite 26. december 2020, ko se bomo na Gorici znova družili. Pristrčno dobrodošli!

Martina GOJKOŠEK

ŠPORTNO REKREACIJSKO DRUŠTVO KOPIVNIK

Z novimi smelimi načrti v leto 2020

Prav nič zimski januar se je nadaljeval v pomladni februar, ko nastaja ta prispevek in ko vas vse, ki berete te vrstice, prav lepo pozdravljamo.

Letos obeležujemo sedmo leto delovanja našega društva in za nami je tudi že 7. redni letni občni zbor, ki smo ga imeli 7. 2. 2020. Glede na plan dela in prireditve, ki bi jih naj organizirali, bo tudi letošnje leto, kot vsa doslej, polno dogodkov in priložnosti za druženja.

Če nam bo narava pred uradnim nastopom pomladi poslala še kaj snega, bomo izvedli tradicionalno pokejado, v kratkem pa bomo organizirali tudi turnir v pikadu.

24. januarja 2020 smo že organizirali turnir v kartanju, ki se ga je udeležilo 12 tekmovalcev in tudi nekaj gledalcev.

Po napetih dvobojih so najboljši na turnirju v kartanju pričakali pokali

V letošnjem letu se ponovno nadajamo izvesti tradicionalna turnirja v malem nogometu na travi in sicer ob občinskem prazniku (junija) in ob prazniku naše krajevne skupnosti (septembra).

Ponosni smo na lansko veliko pridobitev - novo pokrito igrišče za kegljanje na vrstico, na katerem nameravamo v letošnjem letu organizirati turnir ob občinskem prazniku. S pomočjo donacij in morebitnih pridobljenih sredstev z naslova letošnjega razpisa občine za društva pa si želimo urediti vodotoke nad igriščem in postaviti igralo za naše najmlajše člane.

Ljudi nam uspeva povezovati preko kolesarskih izletov in pohodov po naših okrajih, zato bomo to prakso ohranili tudi v tekočem letu. Eno naših temeljnih vodil namreč je, da bi s pomočjo skupnih športnih aktivnosti skrbeli za čim boljše kondicijo in ohranjanje zdravja.

*Naša četica koraka; pohod za Štefanovo, 26. 12. 2019
(Kopivnik - Planica - Rače - Kopivnik)*

Postanek pri Svetejevi žagi in mlinu

Na tem mestu bi se radi zahvalili članom Društva krajanov Rače, ki so nas ob našem decembrskem pohodu (26. 12. 2019, na Štefanovo) v njihovem kraju zelo lepo pogostili. Sprejeli smo odločitev, da ta datum postane tradicionalni termin tovrstnih pohodov.

Spoštovani! Vse enako oz. podobno misleče znova prijazno vabimo v naše vrste. Če torej želite postati člani ŠRD Kopivnik, stopite v kontakt z nami.

Zahvaljujemo se vsem donatorjem in si želimo še nadaljnjega uspešnega sodelovanja. Hvala Občini Rače-Fram, Zavarovalnici Sava in Kovinarstvu Bučar.

Lep športni pozdrav!

Sašo BELA

12. 4. 2020 - velika noč

KO ZB za vrednote NOB Fram

Častitljiva jubileja članic naše organizacije

Čeprav je v vrstah Krajevnice organizacije Zveze borcev za vrednote narodnoosvobodilne borbe Fram vse manj starejših članov in članic, pa vendarle še je nekaj takih, ki se ponasajo s častitljivimi leti. Med njimi sta koncem preteklega leta in v začetku letošnjega dve izmed njih praznovali 90. rojstni dan.

14. 11. 2019 je tako visok življenjski jubilej dočakala **Štefka Uranjek** (rojena Pristovnik), znana predvsem kot Jugova Štefka iz Ranč. Imenovana je ena izmed dveh še živečih, ki sta v septembru 1944 bili priče grozljivemu dejanju okupatorja na Jugovi domačiji.

Slavljenki sva v imenu vseh članov in članic KO ZB za vrednote NOB Fram čestitala Ludvik Skrbič in avtorica tega zapisa, s strani KO ZB za vrednote NOB Hoče-Slivnica pa tamkajšnji predsednik Boris Demšič ter Peter Kovaček in Simona Šifrar.

Jubilantka nas je s hčerko Darinko lepo sprejela in celotno druženje je potekalo v prijetnem vzdušju.

Slavljenka Štefka Uranjek (tretja z desne) z gosti
Foto: Simona Šifrar

Odhajali smo z dobrimi občutki, saj se slavljenka, kljub devetim desetletjem, ponša z dobrim spominom, poleg tega pa je tudi njena siceršnja kondicija na zgledni ravni.

Ob slovesu smo ji zaželeli še mnogo zadovoljnih let in nazdravili.

V začetku letošnjega leta, natančneje 2. 1. 2020, je 90. rojstni dan praznovala **Veronika Mom**, članica našega krajevnega odbora iz Frama. Na domu sva jo obiskali predsednica KO Zdenka Čretnik in članica Minka Golavšek (kot zanimivost: slednja je decembra lani obeležila 91 let).

Fotografija slavljenke Veronike Mom (desno)
in članice organizacije Minke Golavšek

Slavljenka Vera, kot jo kličemo, se je v prisotnosti moža (ki je tedaj bolehal, kasneje – februarja letos – pa, žal, preminil) vidno razveselila najinega obiska. Kar verjeti nisva mogli, kako spretno se je vrtela v kuhinji, vesela in polna optimizma. Povedala je, da jima (tedaj še z možem) ni hudega, saj sta deležna pomoči in spoštovanja s strani sina in njegove družine, s katero živijo v isti hiši. Tudi starejša sin in hčerka sta vzgojena v pozorna človeka.

Pogovor kar ni zamrl, saj so spomini vseh prisotnih kar vreli na dan. Tudi naši Veroniki sva zaželeli predvsem zdravja, brez katerega je vse ostalo bore malo (ali celo nič) vredno.

Zdenka ČRETNIK,
predsednica

Pozdravljena, pomlad!

KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO RAČE

Ob 30-letnici VS Fantje na vasi

Fantje na vasi - jubilejni koncert, 30. 11. 2019, dvorana Union v Mariboru

Za vokalne skupine je 30 let prepevanja visoka številka, kajti zaradi svoje specifikke niso tako obstojne kot zbori z velikim številom članstva. V majhni skupini so bremena in odgovornosti posameznikov velike, ker je (če je skupina kakovostna) praviloma vsak solist, nastopi pa so pogosti; Fantje na vasi so jih, na primer, vsa leta imeli med 30 in 50 (ali še več) letno. Dejstvo je, da tovrstna angažiranost zahteva ogromno časa, ki si ga je treba vzeti na račun različnih drugih obveznosti - družine, službe in podobno.

Že od vsega začetka so bili pevci deležni podpore okolja, posebej Občine Rače-Fram, kjer se je že tedaj razumelo in se po toliko letih in vidnemu napredku sedaj še toliko bolj razume, da imajo nematerialne dobrine neprimerno daljši rok trajanja kot materialne in se najlepše dopolnjujejo, če je sobivanje uravnoteženo. Čeprav po drugi strani gre tudi za stroške, ki ob takšnih nastopih nastanejo. In Fantje na vasi so skupina, ki je svojih 30 let delovala na tak način.

Od kod takšna zagnanost in vztrajnost?

Že ob nastanku kot kvartet pred 30 leti, ki je izšel iz Mešanega zbora KUD Rače (vodil ga je Ivo Partlič, tedanji učitelj glasbe na Osnovni šoli Rače, ki je tudi avtor predloga imena Fantje na vasi), je bil njihov cilj (bolj nezaveden kot zaveden) izkazovanje ljubezni do naše slovenske pesmi in njene lepote, ki so jo ohranjali na način nekdanjega fantovskega prepevanja po naših vaseh. Ta programski cilj je bil in je še vedno njihovo vodilo. Skozi vztrajnost in sposobnost se je repertoar skladb množil v kvantiteti in kvaliteti. Tako so koncerti obsegali vedno zahtevnejše priredbe slovenskih pesmi, posegalo se je po umetnih skladbah – od renesančnih Gallusovih do sodobnosti –, ob tem pa se vključevalo tudi tujo literaturo. Ansambel je s takšnim delom pustil lepo sled, saj je skoraj vse skladbe posnel na samostojnih koncertih ali v radijskem studiu ter tako poskrbel za lepo število zgoščenk. Našel je svoje mesto v radijskih oddajah, ob visokih ocenah na zborovskih tekmovanjih ter si pridobil izjemno širok krog občinstva in prijateljev. To se je izrazito pokazalo tudi na jubilejnim koncertu v mariborski dvorani Union, ki je bila popolnoma zasedena. To se posreči le redkim izvajalcem.

*Dvorana Union se polni;
(ob pričetku koncerta pa prostih sedežev ni bilo več na voljo)*

V domačem kraju in občini so Fantje na vasi postali tako rekoč nepogrešljiv kulturni dejavnik. Skupina je poznana tudi širše po Sloveniji, njeni člani pa so prepotovali še lepo število evropskih držav ter bili s slovensko pesmijo povsod odlično sprejeti.

Ker so jubilejni koncerti vedno prikaz tega, kaj skupina zmore v izvedbenem in programskem vidiku, naj ponosno navedemo spored pesmi in skladb tega jubilejnega kon-

certa, ki je bil tudi posnet in ovekovečen v zgoščenko: Iacobus Gallus Carniolus - QUAM GALLINA SUUM PARIT OVUM, Iacobus Gallus Carniolus - ASCENDIT DEUS, Jože Trošt - SLAVA (SEDMA MAŠA), Anton Foerster (A. Aškerc) - SPAK, Ljodze Lebič (Ljudska iz Zilje) - PESEM OD ZARJE, Fran Gerbič (R. Maister) - ROŽMARIN, Aldo Kumar (Ljudska) - TEHTANJE DUŠ, Uroš Krek (prekmurska) - MARKO SKAČE, Emil Adamič (Ljudska s Štajerske) - VSE NAJLEPŠE ROŽICE, Ciril Pregelj (Ljudska z Gorenjske) - O KOŠNJI, Ciril Pregelj (Ljudska) - ŠTAJERSKI FANTIČ, Samo Vremšak (Ljudska s Koroške) - PUAB'Č S'M STAR, Tone Žuraj (Ljudska iz Prlekije) - PO CEST' PA GREJO DROTOŠI, Valens Vodusek (Ljudska iz Rezije) - DA HÖRA TA ČANINAWA, Tone Žuraj (Ljudska iz Prlekije) - JAZ SEN ČÜJA FTIČA PETI.

*Fantje na vasi na jubilejnim koncertu;
dvorana Union Maribor, 30. 11. 2019
Vse foto: Eva Mustafa*

Naj navedemo tudi imena pevcev, ki so se na koncertu vsi izkazali kot solisti: Miran Mustafa (ustanovni član), Darko Trantura, Miran Kosi, Primož Šušterič, Pavel Brlič, Marko Perger in Ervin Šega.

Med častnimi gosti na jubilejnim koncertu so bili tudi naš župan Branko Ledinek (na odru je prijazno nagovoril pevce), predsednik ZKO Maribor mag. Franci Pivec, direktor JSKD Maribor mag. Matija Varl (slednja sta podelila priznanja) ter naša krajanka - slikarka Irena Polanec (fotografija na naslednji strani).

Dogodek nam ostaja v izjemno lepem spominu in daje dodatno motivacijo za nadaljnje delo.

*Tone ŽURAJ,
predsednik KUD in vodja skupine*

Iz naše bogate kulturne dejavnosti

• Tradicionalni božični koncert: Fantje na vasi in KZ Škrjanček

Lanski tradicionalni božični koncert, ki je vsakega 25. decembra v letu, je privabil mnogo publike, saj je bila cerkev sv. Jožefa Delavca v Račah nabito polna. Skupine so pele v večini naše slovenske pesmi iz različnih krajev domovine in tako predstavile del te naše prelepe kulturne dediščine.

Foto: Tone Berglez

Za popestritev je nekatere pesmi spremljala harfistka Jana Vidrih. Posneta je bila tudi priložnostna zgoščenka, na kateri je 18 pesmi.

Koncert je bil ponovljen tudi v cerkvi sv. Andreja v Slovenski Bistrici.

• Proslava ob Prešernovem dnevu - slovenskem kulturnem prazniku

8. februar, ko obeležujemo obletnico smrti (letos 171-o) našega največjega pesnika, med drugim tudi avtorja slovenske himne (Zdravljica), dr. Franceta Prešerna, velja za enega najpomembnejših nacionalnih praznikov, gotovo pa je to praznik kulture (tako se tudi imenuje) v najžlahtnejšem pomenu besede.

Letošnjo proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku, ki je bila 9. februarja, so, kot je to postala že tradicija, organizirale in izvedle vse društvene skupine in dejavnosti, zaradi česar je bilo znova nadvse tematsko zanimivo in pestro. Mešani pevski zbor, VS Fantje na vasi, ročnodelski krožek Metuljček, KZ Škrjanček, VS A cappella, ljudski pevci Taščica, gledališka skupina, Koncertna dejavnost in Literarni klub smo prispevali vsak svoj del sporeda. Sodelovali so tudi učenci OŠ Rače ter učenci in dijaki Konservatorija za glasbo in balet iz Maribora, ki ima oddelek v Račah (s temi zavodi naše kulturno društvo sodeluje tudi na drugih prireditvah). Bela dvorana je bila polna občinstva, ki je z velikim odobravanjem nagrajevalo odlične in prizadevne izvajalce.

*Učenci OŠ Rače Vid Kodrič, Vita Repenšek in Gašper Repenšek v okviru Literarnega kluba recitirajo poezijo
Foto: Mateja Belca*

Pokazalo se je, da je kultura resnično navdihujoča in neizčrpna.

• Prvi abonmajski koncert cikla Grad Rače 2020

Prvi koncert abonmaja Grad Rače 2020 je gostil Ensemble 1781 z avtentičnimi glasbili tistega časa. Glasbena zasedba v sestavi **Aljaž Beguš** in **Massimiliano Miani** - klasični klarineti, **Erik Košak** in **Metod Tomac** - naravna roga ter **Claudio Verh** in **Paolo Calligaris** - klasični fagoti se je predstavila s programom Mozartove Serenade št. 11 v Es-duru, K.375, Beethovnovim Sekstetom v Es-duru, op.71 in s Koračnico za pihalni sekstet v B-duru, WoO 29.

Zrele stvaritve izjemnih ustvarjalcev ali genijev so brezčasne, ker iz njih žari moč energijskega sevanja skozi nove in nove generacije, kljub večnemu preizpraševanju in vrednotenju skozi čas. Če seveda (v glasbenem in literarnem pogledu) imajo primerne protagoniste. In sta jih imela - namreč Mozart in Beethoven v muzikah Ensemble 1781, ki ima ime po nastanku Mozartove Serenade v pričujočem koncertu (seveda jo držijo v železnem repertoarju).

Ker so rogovi tistega časa brez ventilov, fagoti in klarineti pa tudi z manj zaklopkami, daje konstrukcija glasbil zvoku poseben čar - kot če spoliramo starinski nakit. Navdušujoče invencije in instrumentacijska iznajdljivost avtorjev pripeljejo do iskrive (stare) muzike, ki vznemirja muzikalne utripalke poslušalca. Da ta glas-

ba 'prime' enako v sedanjem kot v tistem času, je seveda povsem razumljivo, saj se muzikalna danost človeštva ne spreminja.

Naravno sta tako Mozart in Beethoven ob preizkušeni virtuozi (skladbe to veskozi zahtevajo) stopila pred polno dvorano navdušene publike v na novo 'spoliranih' zvočnih oblačilih – ne kot simpatična realiteta, temveč kot polnokrvno zvočno doživetje.

Foto: Eva Mustafa

Glasbeni poslastici je sledilo še nadvse prijetno po-koncertno druženje, za katerega sta širokogrudno in estetsko poskrbela zakonca Alenka in Miran Mustafa z istoimenske kmetije.

Na svidenje na naslednjem abonmajskem koncertu!

Tone ŽURAJ,
predsednik društva

Pozdrav iz gledališkega kotička KUD Rače

Leto 2019 je bilo za nas zelo pestro in naporno. 18. januarja smo proslavili 10. obletnico neprekinjenega delovanja. Ob tej priložnosti smo razdelili priznanja za pet in deset letno delovanje in izdali Zbornik ter pripravili pogostitev.

V aprilu smo bili na gledališki tržnici v Slovenj Gradcu, v juniju pa sodelovali v Preboldu na seminarju Združenja gledaliških skupin iz Štajerske, kjer smo se predstavili in se dogovorili za izmenjave gostovanj. Tudi v letošnjem letu se nameravamo udeležiti obeh dogodkov.

Lani je imela naša gledališka skupina, ki šteje trinajst aktivnih članov, šest abonmajskih predstav, torej eno več kot prejšnje leto. Z obiskom smo bili zadovoljni, saj imamo iz leta v leto več gledalcev, za kar gre zahvala dobro odigranim predstavam z zanimivo tematiko. Število prodanih abonmajev se (glede na pretekla obdobja) nenehno povečuje. V prihodnje spet pričakujemo porast abonmentov, saj na oder vabimo dobre skupine, ki znajo nasmejati naše gledalce. Imamo cilj pridobiti čim več

mladega občinstva iz novih naselij in blokov. Na zelo pozitiven odziv je naletela naša pozornost, ko se po predstavi družimo in poklepeta ob kozarcu vina ali soka.

Največ – kar devetkrat – smo v letu 2019 igrali komedijo Pacienti v čakalnici, dvakrat pa igro Oblast. Prav tako smo ob 10. obletnici uprizorili najzanimivejše dele vseh sedmih predstav, ki so bile odigrane v tem obdobju, in sicer: Sneguljčica in sedem palčkov, Partnerska poroka, Šah-mat, Moj Vinko, Pacienti v čakalnici, Žalujoči ostali in Oblast.

Za leto 2020 smo planirali šest abonmajskih predstav in premiero komedije Dan norosti. Na domačem odru smo jo, v nabito polni dvorani, uprizorili 31. januarja 2020 (nato pa pogostili naše gledalce v grajski vinoteki). Igra je zahtevala veliko vaj in truda. Naslednji dan smo jo ponovili ter 8. februarja, ob prazniku kulture, odigrali še v Virštanju.

Dan norosti - zdravniški pregled gospodične Geraldine Barclay; od leve proti desni: Borut Batagelj kot dr. Prentise, Barbara Arcet kot gđ. Barclay in Branko Leva kot nadzornik Rance

Dan norosti - veselje ob pogledu na manjkajoči del gospoda Winstona Churchilla; od leve proti desni: Barbara Arcet kot Geraldine Barclay, Borut Batagelj kot dr. Prentice, Nino Auer kot strežnik Nick, Barbara Jurički kot pomočnica narednika Matcha in Smiljan Fras kot narednik Match
Obe foto: Slavko Rajh

Vabljeni na naše predstave, ne bo vam žal in izdatno se boste nakrohotali!

Irena PODGRAJŠEK

Literarni klub KUD Rače je zagnano zavrtele kolesje delovanja

• Ogled Maistrove in Glazerjeve knjižnice

Člani Literarnega kluba KUD Rače smo v sredo, 4. 12. 2019, ob 15.30 obiskali Univerzitetno knjižnico Maribor. To je bilo že 5. srečanje članov novoustanovljenega kluba v lanskem koledarskem letu.

Pod strokovnim vodstvom dr. Vlaste Stavbar in prof. Dejana Kaca smo si ogledali znameniti knjižnici: Maistrovo in Glazerjevo. Imenovana sta na slikovit način predstavila nastanek knjižnic, gradivo, ohranjanje originalov ipd. Popoldan smo zaključili z druženjem in prijetnim pogovorom.

Pri knjižni zapuščini generala **Rudolfa Maistra**, ki jo hrani Univerzitetna knjižnica Maribor, gre za celovito knjižno zapuščino zasebne knjižne zbirke Maistrove knjižnice, ki je od leta 1998, od podpisa darilne pogodbe z dediči generala Maistra, v lasti Univerzitetne knjižnice Maribor.

5.945 enot knjižničnega gradiva tvori posebno zbirko, ki je oddvojena od rednega knjižničnega fonda in hranjena v zanje posebej prirejenem prostoru.

Dr. Vlasta Stavbar, domačinka iz Frama, je povedala veliko zanimivega o Maistrovi knjižni zapuščini

Maistrova knjižnica v UKM predstavlja nekakšno izjemo, saj praksa knjižnic nasploh ni ohranjanje principa prvotne ureditve zasebnih knjižnic. Knjižna zapuščina generala Rudolfa Maistra pa je primer zgodovine celovite knjižne zapuščine osebne knjižnice in je danes v UKM na voljo strokovni in širši javnosti.

(Vir: <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/maistrova-knjiznica-v-ukm.html>)

Janko Glazer je bil knjigam zapisan vse življenje. Ob svojem profesionalnem knjižničarskem delu jih je zbiral, urejal in varoval tudi v svoji bogati osebni knjižnici, ki jo je pesnikova družina leta 2018 poklonila Univerzitetni knjižnici Maribor.

*Prof. Dejan Kac nas je pričakal v Glazerjevi knjižnici
Vse foto: Mateja Belca*

Njena podoba in oprema sta istovetni kot v domačem okolju in nagovarjata obiskovalca v pesnikovem duhu.

(Vir: <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/glazerjeva-knjiznica-v-ukm-2.html>)

• Prvo srečanje Literarnega kluba KUD Rače v letu 2020: Melita Forstnerič Hajnšek in Darka Zvonar Predan z nami v Beli dvorani

Časnikarki in pisateljici Melita Forstnerič Hajnšek in Darka Zvonar Predan sta se odzvali vabilu ter zbranemu občinstvu v sredo, 8. januarja 2020, ob 17. uri na 1. srečanju Literarnega kluba v letu 2020 predstavili svojo bogato literarno ustvarjalnost.

Na začetku je bila kratka predstavitev obeh avtoric.

Pogovor je tekel o njunem ustvarjanju, z zanimanjem smo prisluhnili kratki predstavitvi nekaterih del. Prebirali smo odlomke iz njunih del, nekaj sta jih prebrali avtorici sami.

Melita Forstnerič Hajnšek je spregovorila o nastajanju del, zanimivostih, težavah, ki spremljajo ustvarjalno delo, pa o pomenu soavtorstva – še posebej ob knjigi, ki jo je pisala skupaj z očetom Francetom Forstneričem ter o nastajanju knjige *Planet Carmina*.

Darka Zvonar Predan je predstavila nastajanje intervjuja, srečevanje z ljudmi, pogovor z njimi ter se spominjala anekdot, ki so spremljale te dogodke.

Srečanja se je za kratek čas udeležil tudi župan Občine Rače-Fram Branko Ledinek ter pozdravil avtorici ter obiskovalce.

Danila Žuraj je predstavila pismo Marjana Tomšiča, pisatelja, ki izvira iz naših krajev in z veseljem pozdravlja ustanavljanje knjižnice v Račah, obiskovalce in člane Literarnega kluba.

Po literarnem večeru je sledil ogled knjig obeh avtoric.

Foto: Mateja Belca

Melita Forstnerič Hajnšek : v soavtorstvu Jože Košar – *humanist in založnik* (2000), *Zagrebski Slovenci 2005–2007* (2007), soavtorstvo pri monografiji ob 80-letnici SNG Maribor *V vrtincu nasprotij*, pri *Leksikonu mariborske družbe in kulture* ter pri projektu *Po poteh slovenskih književnikov v založništvu Društva slovenskih pisateljev*; knjiga kolumn o kulturi *Strah pred ciljem – O molku in glasnosti* (2015), knjiga *Planet Carmina* (2018).

Darka Zvonar Predan: *Beograjski pogovori* (2016), *Tržaški pogovori* (2017), *Boris Pahor – najini pogovori* (2018).

• **Pogovor o knjižnem delu finskega avtorja ter predstavitev knjige naše občanke: 'Očarljivi skupinski samomor' Arta Tapia Paasilinna ter 'Knjiga brez repa in glave' Barbare Jurički**

Za februarsko srečanje članov Literarnega kluba ter ljubiteljev knjige, ki je potekalo v Beli dvorani gradu Rače, je Maja Glavar pripravila pogovor o knjigi z naslovom *Očarljivi skupinski samomor* avtorja Arta Tapia Paasilinna, finskega novinarja in pisatelja, pesnika, romanopisca in scenarista.

»Pišem o ljudeh in za ljudi,« je imenovani izjavil pred leti v pogovoru za Svet knjige in dodal: »Pod površjem,

ki daje videz napete in humorne zgodbe, se skrivajo krute teme: smrt, samouničenje, mučenje, celo konec sveta, skratka vsi človeški svetovi.«

V literarnih delih opisuje predvsem svoje rojake-posebneže. Paasilinnove knjige so hitro našle pot do bralcev. Njegovi romani so polni domislic in humornih vložkov. Pogosto je to poseben humor, začinjen z grenkobo. Vendar avtor kot natančen opazovalec skozi pripoved ošvrkne človeško pritlehnost, očarljivo in hkrati obešenjaško razkroji temačni naboj tabu tem, kot je recimo samomor, in je kritičen do družbenih kalupov.

V drugem delu srečanja je članica Literarnega kluba KUD Rače, Barbara Jurički, predstavila knjigo z naslovom *Knjiga brez repa in glave*, ki jo je izdala januarja letos v samozaložbi. Pripovedi v knjigi niso vsebinsko povezane, odražajo trenutno razpoloženje in predstavljajo avtoričin tudi humoren pogled na sodobno življenje. Knjiga je napisana v narečju. Zanimive so ilustracije, ki jih je prispeval Tomaž Jelen. Za trikotniki se skriva del besedila ter tudi s tem pritegne bralca.

Pogovor je spretno vodila Klavdija Volf.

Od leve: Barbara Jurički in Klavdija Volf

Med prvim in drugim delom srečanja je vokalna skupina A cappella, ki jo vodi Tone Žuraj, zapela njegovo noviteto *Perpetuum mobile* in *Zeleni polog* Pavla Merkuja ter z obema izvedbama navdušila prisotne.

Glasbene gostje

O tem, kako bomo (predvidoma na prvi pomladni dan) v spomin na našega pesnika Janka Glazerja v grajski Beli dvorani brali poezijo slovenskih pesnic in pesnikov, pa kaj več prihodnjič.

Cvetka BELCA

ŠPORTNO DRUŠTVO SPODNJA IN ZGORNJA GORICA

Nova igrala v Športnem parku Krč

Člani Športnega društva Spodnja in Zgornja Gorica smo proti koncu leta 2019 izpolnili dolgoletno željo in razširili obstoječa otroška igrala.

Obstoječi otroški park je tako pridobil novi gugalnici, plezalni stolp s toboganom ter velik vrtiljak.

Projekt je bil izveden med božično-novoletnimi prazniki, pridobitev pa je bila namenu predana sredi januarja.

Investicija je bila delno subvencionirana s strani Občine Rače-Fram, del sredstev pa je društvo pridobilo z organizacijo prireditev Vaške igre in Sačijada 2019 ter Pomahajmo poletju 2019.

Investicija v otroke in mladino je zagotovo naložba z dodano vrednostjo ter darilo kraju in ljudem od blizu in daleč. Z novo pridobitvijo je športni park še bolj pridobil na atraktivnosti in obiskanosti, kar nas posebej veseli.

Pomembna pridobitev

Vabljeni!

Marko MURKO, podpredsednik

TURISTIČNO ŠPORTNO REKREATIVNO DRUŠTVO TOTI LISJAK

Rdeča nit naših dejavnosti je dobrotelost

Člani Turistično športno rekreativnega društva Toti lisjak (pogovorno: Toti lisjaki) iz Rač vas, spoštovani bralci in bralke naših Novic, najprej lepo pozdravljamo in vam želimo sončno, toplo in cvetočo pomlad.

Toti lisjaki smo s prodajo jedi iz kotlov na naši tradicionalni prireditvi – lanskoletnem XII. dobrodelnem Lisjakovem kotlu (8. 6. 2019) – zbrali 2.850,00 €. Na ta način pridobljena finančna sredstva smo, kot vsako leto do sedaj, v prazničnem decembru namenili pomoči potrebnim. Z našimi donacijami smo člani TŠRD Toti lisjak razveselili PGD Podova (darovali smo 100,00 €), KO Rdečega križa Rače (dostavili smo različne vrste prehranskih dobrin v skupni vrednosti 1.650,00 €), OŠ Fram - Enoto vrtca Fram (podarili smo jim 300,00 €), OŠ Rače - šolski sklad (300,00 €), pa tudi Športnemu društvu Studenci kot edinemu prejemniku naše donacije izven občine Rače-Fram smo prisluhnili in jim namenili 100,00 €.

Tudi na mlado Alino Braunsberger iz Podove nismo pozabili.

*Levo: pri družini Braunsberger • sredina: za KO RK Rače
• desno: v enotah vrtcev pri OŠ Fram in OŠ Rače*

S podarjenimi 400,00 € smo njenima staršema 'podali roko' pri kritju stroškov rehabilitacij za deklico s posebnimi potrebami, Alini pa vsaj za trenutek olajšali bolečino in ji narisali širok nasmeh na usta.

Naše društvo deluje že 12 let. Ker je dobrodelnost rdeča nit Totih lisjakov, nas veseli, da smo lahko v teh letih darovali že okrog 19.000,00 €.

Tudi v prihodnje se bomo trudili delovati v dobrobit pomoči potrebnih posameznikov ter jim v mejah mogočega skušali pomagati in s tem omiliti njihove življenjske usode. Posluh pa bomo še naprej ohranjali tudi za humanitarna društva in organizacije, ki delujejo z enakimi nameni.

Leto 2019 je torej uspešno za nami, pred nami pa že načrti za letošnji XIII. dobrodelni Lisjakov kotel, ki bo v soboto, 6. 6. 2020 na grajskem dvorišču v Račah in na katerega vas prisrčno vabimo!

Kristijan GSELMAN

ČEBELARSKO DRUŠTVO RAČE

Čebelice so že na delu

Prišla je pomlad – tudi koledarska, kajti tisto v naravi smo imeli pravzaprav oba letošnja zimska meseca. Nič snega, samo toplota, sonce in zrak, ki se mu je včasih tako mudilo, da je tudi pri nas veter pihal preko 100 km na uro. Se je pa bati, da zima (ali vsaj slana) pride z zamudo, aprila, in bo, kot lani, pomorila vse cvetje.

V kolikor se bo ponovila vremenska situacija iz leta 2019, bo res v aprilu mraz, maja in junija dež, pozneje pa tudi neprijazno vreme, vsaj na Dravskem polju. Posledično bi bilo spet manj medu in drugih čebeljih pridelkov.

Leto 2020 je prestopno leto, po kitajskem horoskopu je to leto podgan. Napovedi niso nič kaj obetavne, čeprav je podgana inteligentna, čuječa in pridna žival, delovna kot naše čebele, vendar v drugem smislu - ne ustvarja medu, temveč kup mladičev.

Januarja je čas občnih zborov, ki smo ga v našem društvu imeli 17. 1. 2020.

Občni zbor ČD Rače

Po ustaljenem dnevnem redu in poročilih članov UO smo se seznanili z realiziranimi dejavnostmi in delovanjem društva v preteklem letu. Leto 2019 je bilo pomemben mejnik zaradi ureditve novih prostorov v gradu Rače, pa tudi sicer smo v mejah mogočega dobro gospodarili, se izobraževali, obiskovali druga čebelarstva in sodelovali na ekskurzijah na temo čebelarjenja. Na zboru so, poleg naših članov, sodelovali tudi mag. Vida Lešnik - veterinarica, Vlado Pušnik – zastopal je predsednika ČZS in ČZDM, je pa tudi vodja društva apiterapevtov v ČZDM. Občnega zbora so se udeležili tudi delegati sosednjih društev in naši dobri pobrateni prijatelji iz Nove Gorice, ki so se zelo pohvalno izrazili o našem delu v zadnjih dveh letih, kar je razumeti predvsem v smislu uspeha, da smo pridobili in opremili cca 100 m² velik društveni prostor. Vsa sredstva, ki smo jih prejeli od občine in sponzorjev, smo vložili v ureditev teh prostorov. Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali bodisi finančno bodisi v obliki številnih ur prostovoljnega dela.

Tudi Franc Hergan, predsednik ČD Rače, je bil deležen pohvale za trud in delo, ki ga je vložil v naše društvene prostore

Zamislil in planov pa nam še ni zmanjkalo; naša želja je, da bi v bližini gradu (za njim) postavili učni čebelnjak in prostor opremili tako, kot je za današnji čas najbolje. Namen je, da bi potem pri praktičnem delu sodelovali z učenci obeh naših šol.

Na zboru smo trem čebelarjem podelili odlikovanja Antona Janše III. stopnje, sedmim čebelarkam in čebelarjem pa priznanja ČD Rače. Za mandatno obdobje 2020-2024 je Anton Ferlič podal predlog novih članov UO, NO in ostalih komisij. Predlog je bil soglasno sprejet. Ostali so skoraj vsi stari člani. V plan dela 2020 vključujemo vse aktivnosti za promocijo društva. Občino Rače-Fram pa želimo narediti še prijaznejšo čebelam. Prizadevali si bomo tudi, da v društvo pridobimo nove člane; veseli nas, da sta naše vrste letos že pomladila mlajša čebelarja.

Lepo vreme je čebele privabilo na pašo in nekatere že pridno nosijo cvetni prah in tudi nektar.

Dobro je, da čebelar na hitro pogleda v kakšen panj, kaj se tam dogaja in če je potrebno, tudi ukrepa, kaj popravi in se dodatno izobražuje.

Bližajo se velikonočni prazniki in treba bo peči pecivo (za ta čas je značilno predvsem vzhajano testo) - flancate, pogače, potice itd. V nadev za potico namesto sladkorja priporočam med (za nežnejši okus akacijev ali cvetlični med, za konkretnjšega pa sta primerna kostanjev ali

ajdov med), katerega količino dodajte po svojem okusu.

Vselej dobrodošel in koristen pa je tudi čaj z medom. Zavremo 1 liter vode in poparimo pest temnega čaja. Po petih minutah zmes odcedimo, dodamo 10 dkg medu, premešamo in dodamo še 1 liter hladne vode, sok dveh limon, vse skupaj ohladimo in po želji dodamo meliso, košček limone in pred serviranjem po želji še ledene kocke. Na zdravje!

Nada HERGAN,
članica ČD Rače

KRAJEVNA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA RAČE in ŽUPNIJSKA KARITAS RAČE

Naši drobci sočutja do ljudi, potrebnih pomoči

Spoštovani občani in občanke!

V Krajevni organizaciji Rdečega križa Rače in Župnijski karitas Rače si prizadevamo izpolnjevati drobce poslanstva za sočuten odnos do vseh ljudi, ki se k nam zatečejo po pomoč. Pomoči potrebnim smo bili in smo na voljo v času uradnih ur - na RK ob sredah, na ŽK pa ob četrkih, oboji pa vedno tudi sicer, po potrebi, ne glede na delovni čas.

Ko prvo podpisana delam inventuro opravljenega dela v KO RK Rače za leto 2019, ob tem ugotavljam, da je prehitro minilo. Preteklo leto smo opravili veliko dobrega dela in skupaj z ŽK Rače razdelili mnogo prehrabnih paketov, oblačil, plačali nekaj položnic, pa tudi finančna pomoč se je našla za tiste, ki ste to nujno potrebovali.

Tudi v naši občini niso tako redki, ki so jih razmere pahnile pod prag revščine, zato nam v humanitarnih organizacijah ne zmanjka dela

Prehrabne pakete namenja EU za socialno ogrožene, mnogo pa jih dokupimo tudi s sredstvi, ki nam jih namenijo naši skrbni donatorji in s tem posredno nesebično pomagajo občanom občine Rače-Fram, ki so se znašli v stiski.

Skupaj z ŽK Rače pomagamo pri izvedbi srečanja ostarelih in bolnih; v prednovoletnem času za ta namen

pripravimo 130 daril za občanke in občane, ki jesen življenja preživljajo v domovih za starostnike ali doma, priklenjeni na posteljo. ŽK je v dogovoru s cepilno ekipo NIJZ uspela izvesti cepljenje proti gripi.

Posebej moram poudariti, da večino podarjenih oblačil, posteljnine, opreme za stanovanje in gospodinskih pripomočkov, prav tako pa nekaj igrač in šolskih potrebščin, med prosilce oboji razdeljujemo skozi vse leto (v času uradnih ur).

Tudi v letu 2019 je bilo storjenega mnogo prostovoljnega dela in ur, ko opravljamo humanitarno poslanstvo, ne štejemo.

V prvi vrsti se za finančno pomoč, ki nam omogoča nemoteno delo, iskreno zahvaljujemo Občini Rače-Fram. Najlepša hvala TŠRD Toti lisjak, ki vsako leto pomaga z izdatnimi paketi hrane. Zahvalo dolgujemo tudi Medgeneracijskemu centru DANica Rače-Fram, OŠ Rače, Nadškofijski karitas Maribor, Hlebčku, Sparu, Tušu. ŽK se zahvaljuje tudi za vsa poklonjena živila, ki jih krajsani donirajo za kuhinjo Betlehem (kuhinja za brezdomce v Mariboru). Hvala pa tudi vam, občani in občanke, za vso pomoč in podporo kateri koli humanitarni organizaciji, saj z vsakim prispevkom pomagate soljudem v stiski.

Še naprej si želiva tako dobrega sodelovanja z vsemi vami in naj ne bo odveč prisrčna zahvala vsakemu posamezniku in vsem skupaj še enkrat!

Zlatka NAPAST, *predsednica KO RK Rače,*
v sodelovanju s Sonjo MAJAL, predsednico ŽK Rače

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO PODOVA

• Božično-novoletni pohod po krajinskem parku v Račah

Z veseljem sporočam, da smo (v soorganizatorstvu z Rekreativnim društvom Brezula) pripravili in realizirali 3. božično-novoletni pohod po bližnjem krajinskem parku. Pohodniki so se začeli zbirati 26. 12. 2019 v jutranjih urah, okoli devetih, na pohod pa naj bi krenili ob 9.30.

Štefanovo je dela prost dan, za nameček pa smo imeli še srečo z vremenom, saj je bilo sončno, o zimskih temperaturah pa ne duha ne sluha. Skratka, idealna priložnost, da se ljudje podajo v naravo in se naužijejo svežega zraka, obenem pa razgibajo še telo in duha.

Marljivi gasilci smo za pohodnike, ob pomoči zdaj že našega stalnega kuharja Slavka Rogine, pripravili tople napitke (kuhano vino, čaj), pa tudi nekaj 'krepkega' za moč ni manjkalo.

Pred pričetkom pohoda sem vse prisotne pozdravil in jim zaželel prijetno pot. Odhod se je malo časovno zamaknil, saj smo počakali tudi tiste, ki so bili pri sveti maši in so se nam zato lahko pridružili nekoliko kasneje. No, nato je kolona preko sto pohodnikov vendarle vzela pot pod noge in po točno načrtani trasi sledila vodiču

Vladu Predikaki. Pot jih je vodila od našega gasilskega doma do lovskega doma v Račah, nadalje pa skozi gozd in mimo Turnovih ribnikov (Turntajht, Špic in Srednji) ter nazaj do lovskega doma Rače, kjer nas je čakalo okrepčilo, ki smo ga z gasilskim vozilom dostavili do prve postojanke. Na voljo so bili topli in hladni napitki. Po kratkem postanku smo krenili do Račkih ribnikov, kjer smo napravili spominski skupinski posnetek.

Naslednja postojanka je bila pri Hauptmanovih, kjer smo se pohodniki znova nekoliko okrepčali za lažje nadaljevanje poti skozi spodnji del Rač (do križne kapele) in mimo Brezule do našega izhodišča - gasilskega doma Podova, kjer smo s pohodom zaključili. Med tem časom so naši gasilci, ki so se ob tej priložnosti prelevili v kuharje, pripravili prekmurski bograč in to tako dober, da ga je kmalu zmanjkalo. Ni pa zmanjkalo rujne kapljice in ostalih napitkov, ob katerih je druženje pohodnikov trajalo še pozno popoldne.

Gasilci smo bili deležni številnih pohval za dobro organizacijo in izvedbo pohoda, kar je prineslo dodaten veter v naša jadra. Razšli smo se z obljubo, da se čez natanko leto dni znova srečamo in se znova družno podamo na pešpot.

Upam, da bomo s to tradicijo nadaljevali še vrsto let, saj je interes za pohod vedno večji, udeležba na njem pa vsako leto številnejša.

Rad bi se zahvalil Krajevni skupnosti Rače za donacijo pri izvedbi pohoda, vsem našim gasilcem-kuharjem za razvajanje brbončic ob pripravljenih kulinarčnih dobrotah, krajanom in ostalim pohodnikom pa za udeležbo na še eni uspeli rekreacijsko-družabni prireditvi.

• 111. občni zbor PGD Podova

Zadnjo januarsko soboto je po tradiciji datum za izvedbo občnega zbora PGD Podova. Tako je bilo tudi tokrat, ko smo se zbrali 25. 1. 2020.

Na povabilo so se odzvali skoraj vsi povabljeni; opravičili so se le predstavniki dveh društev (zaradi sočasnosti njihovih občnih zborov), župana naše občine pa ni bilo zaradi viroze, ki ga je tedaj položila v posteljo.

Obe foto: Leon in Mojca Roškar

Točno ob 19. uri sem otvoril letošnji občni zbor in pozdravil vse prisotne. Izvoljeni so bili člani delovnega predsedstva, overovatelji in verifikacijska komisija. Delovno predsedstvo je občni zbor izpeljalo po začrtanem dnevnem redu. Potrjena so bila vsa poročila, delegat za občni zbor Gasilske zveze Maribor, prav tako pa tudi finančni plan in plan dela za tekoče leto.

Na občnem zboru je bilo podeljenih ogromno priznanj, odlikovanj, napredovanj in društvenih plaket. Vsem dobitnikom se za njihovo delo v gasilskih vrstah še po tej poti zahvaljujem in jim iskreno čestitam ter jim želim še veliko uspešnih in delovnih let v društvu.

Iskrena hvala tudi matični lokalni skupnosti, torej Občini Rače-Fram, za posluh in vsa sredstva, ki jih namenijo za delovanje društva. Vzajemna pomoč in sodelovanje sta namreč nujno potrebna za uspešno delovanje v širši skupnosti. Upam si trditi, da smo gasilci občini v ponos, obenem pa tudi vzgled marsikateremu drugemu društvu.

Izkoriščam priložnost in se vsem gasilkam in gasilcem zahvaljujem še za uspešno pripravo in izvedbo slovesnosti ob 110-letnici PGD Podova.

**Boris FUREK, g. č. II. st.,
predsednik**

DRUŠTVO UPOKOJENCEV FRAM

Pozornost starejšim in redni letni zbor društva

• Nekaj splošnih podatkov o DU Fram

Društvo upokojencev Fram je bilo ustanovljeno leta 1983. Z leti je društvo širilo svoje dejavnosti, prav tako pa tudi svoje članstvo (začetek leta 2020 je društvo dočakalo s 407 člani). V sklopu društva so tako konec lanskega leta delovale štiri sekcije: kegljaška, odbojgarska, ročnodelska in kolesarska, predvsem izletništvo in letovanje pa sta tisti dejavnosti, ki sta vezani na vremensko prijetnejši del leta.

Aktivnosti v kegljaški in odbojgarski sekciji niso samo rekreativne in pri ročnodelskem krožku 'Unikat' ne le ustvarjalne, ampak v okviru upokojenskih vrst tudi tekmovalne, pohvalimo pa se lahko z dobrimi doseženimi rezultati.

Vsem članom, tekmovalcem in posebej vodjem se zahvaljujemo za njihovo nadvse povezovalno in uspešno delo. Tudi vseh 14 poverjenikov si zasluži veliko pohvalo, saj mesečno obiskujejo člane.

• Visoki življenjski jubileji naših članic

Januarja smo obiskali tri naše starejše članice, ki so praznovale visoke jubileje - **Dora Belšak** in **Anica Mihelak** 90., **Ernestina Fišer** pa 92. rojstni dan. Dora Belšak in Anica Mihelak, naloženim devetim življenjskim križem navkljub, še obe veliko gospodinjskih del opravita sami, **Ernestina Fišer** pa je varovanka Doma Danice Vogrinc v Mariboru in se zelo veseli vsakega obiska.

Levo (od leve proti desni): poverjenica Marija Kotnik, 90-letna Dora Belšak in njena sosedja Dragica Štern
Desno: Anica Mihelak in poverjenica Marija Kotnik

Še po tej poti vsem čestitamo in želimo vse najboljše!

• Društvo ima novo predsednico

Glede na to, da je v letu 2019 premnila bivša dolgoletna predsednica društva, spoštovana Jelka Grafenauer, sem bila na letnem zboru na predlog upravnega odbora društva za mandatno obdobje 4 let izvoljena za predsednico DU Fram **mag. Romana Fišer**, univ. dipl. ekon., rojena 25. 2. 1957 v Mariboru, stanujoča na Ješenci 32A, pošta

Rače. Po izvolitvi sem se zahvalila za zaupanje in povedala, da želim nadaljevati že dosedanje dobro delovanje društva in s skupnimi močmi pritegniti k aktivnostim čim več članov društva.

• Letni zbor DU Fram

Društvo upokojencev Fram je imelo 22. februarja 2020 svoj 37. redni letni društveni zbor.

Soglasno so bila potrjena vsa podana poročila.

Sprejete so bile tudi spremembe pravil delovanja društva z razširitvijo upravnega odbora na 16 članov, dodane so bile nove sekcije (šahovska in namizni tenis). Letni zbor je podelil razrešnice vsem članom organov društva, imenoval dodatne člane upravnega odbora in namestnike članov častnega razsodišča. Sprejet je bil društveni program dela.

Naše društvo si je v sklopu nadaljnje vizije zastavilo nekaj pomembnih ciljev: aktivno delovanje društva v vseh sekcijah in dejavnostih, ki jih društvo že ima, organiziranje novih sekcij (šahovska) in dejavnosti (družabna srečanja članov DU Fram), aktivno sodelovanje društva v Zvezi društev upokojencev Slovenije in Pokrajinske zveze društev upokojencev Maribor, organizacija srečanj DU Fram z drugimi društvi v občini Rače-Fram in v sosednjih občinah, organizacija predavanj z zanimivimi temami za starejše, izvajanje aktivnosti za medgeneracijski dialog in solidarnost kot temelj boljših odnosov med ljudmi. Ker postajamo vse bolj družba starejših, nameravamo pripraviti iniciativo za pridobitev doma za ostarele v Krajevni skupnosti Fram.

Na letnem zboru smo podelili tudi društveni priznanji. Prejeli sta jih Darinka Mihelak in Marija Hojnik za dolgoletno, kreativno in uspešno dejavnost v ročnodelskem krožku. Odlikovanje društva je prejela kegljaška sekcija za 20-letnico vztrajnega in uspešnega delovanja ter uspehov v kegljaški ligi PZDU Maribor.

Čestitke nagrajencem!

Letni zbor društva, ki je bil na pustno soboto, je potekal v dobrem vzdušju. Po zaključku uradnega dela smo še malo posedeli ob okusni hrani in pijači ter glasbeni spremljavi. Razpoloženje je dodatno popestril obisk večje skupine kurentov, s katerimi smo se prav živahno zavrteli v plesnih korakih.

Tudi letos bosta naša skrb in pomoč še naprej veljala starejšim, bolnim in nepokretnim članom, ki jih bodo naši poverjeniki obiskovali. Čas, v katerem živimo, nam vse bolj narekuje, da nam le medsebojno razumevanje, spoštovanje in strpnost zagotavljajo prijazno življenje.

• Za zaključek

V Društvu upokojencev Fram želimo podpirati vse rekreativne, družabne in ustvarjalne aktivnosti naših članov, da nam bo tudi to 'tretje življenjsko obdobje' v veselje in da ga bomo lahko preživljali s čim manj zdravstvenimi tegobami in letom primerno zadovoljno.

Zato vljudno vabimo vse članice in člane, pa tudi tiste, ki še to niste, da se nam pridružite pri naših aktivnostih ter z novimi idejami in predlogi pomagajte pri izvedbi našega programa.

Vsi ste dobrodošli!

Romana FIŠER, predsednica DU Fram

Kegljaški zimsko-pomladni pozdrav

V prejšnji številki Novic kegljači DU Fram nismo bili zastopani s člankom, saj še nismo imeli rezultatov lestvice iz prve zgornje podravske lige v kegljanju na vrvico. Sedaj vam lahko sporočimo, da smo v tem tekmovanju uvrščeni na sredino. Kljub pomanjkanju igralcev (zbolel je Miha Čepin, eden izmed naših najboljših kegljačev, ki je v jesenskem delu tekmovanja nastopil zgolj na eni tekmi in ga tudi sicer v društvu zelo pogrešamo) smo se dostojno borili. Žal je igralcev vedno manj in žalosti nas dejstvo pomanjkanja upokojencev, ki bi se nam želeli pridružiti pri tej atraktivni in zanimivi igri, pa čeprav zgolj za druženje in rekreativno razgibavanje.

Kegljanje na vrvico je naša strast (simbolični posnetek; vir: splet)

Ob dnevu spomina na mrtve smo se člani ob grobovih poklonili našim preminulim igralcem, ki so v srcih še vedno z nami.

Decembra smo sodelovali na novoletnem turnirju v Rogozi, kjer smo branili prehodni pokal izpred leta dni, ki smo ga osvojili na takratnem turnirju v Slivnici. Žal smo (in to zgolj za 6 kegljev) zaostali za Rogozo in si priigrali pokal za 2. mesto.

Letos bomo decembrski turnir organizirali v našem društvu. Zelo si bomo prizadevali, da zmaga in prehodni pokal ostaneta v Framu.

Kegljači DU Fram smo sicer lani priredili tradicionalni turnir v parih, na katerem je sodelovalo 22 parov (44 tekmovalcev) iz DU Slivnica, DU Hoče, DU Rače, DU Hotinja vas, DU Fram in DU Starše. Vsa tri najvišja mesta in pokale smo osvojili gostitelji – domačini (1. mesto: Jelka Bela – Miran Rajtmajer, 2. mesto: Alojz Horvat – Ida Martinšek, 3. mesto: Milan Bela – Alojz Hanžekovič). Omenjeni turnir je prvič otvorila in vse prisotne nagovorila Romana Fišer, nova predsednica DU Fram.

Čeprav bo v času izida aktualne številke Novic že vse v cvetju, dovolite, da – čeprav s precejšnjo zakasnitvijo – vsem občankam in občanom želimo veliko zdravja v tem letu, naši ekipi pa ob tem še čim več uspehov na kegljišču.

Zahvaljujemo se za razumevanje in pomoč Občini Rače-Fram in županu Branku Ledineku, vsem mladim, odraslim in upokojencem pa namenjamo iskreno povabilo na naše kegljišče.

Lep športni pozdrav!

Milan BELA,
vodja in kapetan ekipe kegljaške sekcije

Čas je, da zavijamo rokave in zdravje postavimo na prvo mesto s seznama naših obveznosti.

PISALI STE NAM

Visok jubilej Štefke Pristovnik z Jugove domačije

Novembra 2019 je (kot ste lahko prebrali že na strani 51 - pri članku KO ZB za vrednote NOB Fram – op. ured.) visok življenjski jubilej praznovala Štefka Pristovnik, ki jo poznamo pod vzdevkom Jugova Štefka. Naša organizacija Zveze borcev skozi vsa leta dobro sodeluje z Jugovimi, ko tečejo priprave na proslavo v počastitev dogodkov iz 2. svetovne vojne na tem področju.

Boris Demšič, predsednik OO ZB Slivnica-Hoče, se je z imenovano dogovoril za srečanje. Slednje je potekalo 14. 11. 2019, na njem pa smo našo delegacijo zastopali predsednik Boris Demšič, Simona Šifrar in Peter Kovaček, iz organizacije ZB Fram pa sta bila prisotna predsednica OO ZB Fram Zdenka Čretnik ter Ludvik Skrbič.

Ko smo prišli v Ranče, nas je Štefka z veseljem pričakala. Dobrodošlico nam je zaželela tudi njena hčerka Darinka. Prvi ji je voščil Boris Demšič in ji izročil skromno darilo. Voščilu smo se pridružili še vsi ostali. Štefka nas je nato prijazno povabila v hišo. Posedli smo za mizo. V hiši je bilo prijetno toplo. Hčerka Darinka nam je postregla z vinom in prigrizkom (glejte stran 51).

V prijetnem pogovoru smo se dotaknili tudi nesrečnega obdobja iz 2. svetovne vojne, ki je Štefko in njeno družino za vselej zaznamoval.

Po približno dveh urah prijaznega druženja smo se poslovili, Štefka pa se nam je zahvalila za obisk in izkazano pozornost.

Simona ŠIFRAR

Zbogom, Indonezija! Francija in Nizozemska, prihajam ...

Sem Alja Bergauer, dijakinja II. Gimnazije v Mariboru. V prostem času se ukvarjam z zame najbolj zanimivim in čudovitim športom - bowlingom. V Sloveniji igram za štajerski Bowling klub Strike. Igram 1. moško ligo, žensko in mladinsko ligo ter vsa državna in pokalna prvenstva. Slovenijo izven meja zastopam kot članica oz. reprezentantka Slovenske bowling zveze.

Lanska sezona je bila zame zelo uspešna. Z izjemnimi dosežki na domačih tekmah sem se uspela uvrstiti na evropska in svetovna prvenstva. Kot članica slovenske ekipe sem na sredozemskem prvenstvu na Malti osvojila drugo mesto, med posameznicami pa četrto. Na evropskem mladinskem prvenstvu v Avstriji sem dosegla deveto mesto. Vrhunec moje sezone pa je bilo prav gotovo člansko svetovno prvenstvo (to je leta 2019 potekalo v Indoneziji), ki sem se ga udeležila že drugič. Moj krstni nastop na svetovnih prvenstvih je bil leta 2018 v ameriškem Las Vegasu (*objava v Novicah št. 81-1/2019; op. ured.*). Cilj za Indonezijo je bil izboljšanje rezultata, kar mi je tudi uspelo, saj sem tekmovanje zaključila na 19. mestu.

Pot v Indonezijo je bila zelo dolga in naporna. Potovanje sem začela v Zagrebu, od koder smo leteli do Dohe, tam pa prestopili na drugo letalo ter z njim nadaljevali do Jakarte in nato naprej do Palembanga, kar pomeni, da sem v zraku preživela polnih 15 ur. Če odmislim to dolgo razdaljo, ki jo je bilo potrebno premostiti, in če ob tem zanemarim še transport 80 kg težke športne opreme, ugotovim, da je bilo to tekmovanje najlepše in najslajše v moji dosedanji športni karieri.

25. januarja letos sem že drugič zapored zmagala na državnem prvenstvu v kategoriji do 22 let. Dejstva, da sem ubranila naslov državne prvakinje, sem se zelo razveselila.

Tri najboljše Slovenke v bowlingu v kategoriji do 22 let; mlada Alja Bergauer iz naše občine (na sredini) je na letošnjem državnem prvenstvu v Ljubljani v svoji kategoriji utrdila status državne prvakinja

Ta zapis nastaja konec januarja, ko že (oz. še vedno) pridno treniram, saj me marca čakata sredozemsko prvenstvo v Franciji (Pariz) in mladinsko evropsko prvenstvo na Nizozemskem (Tilburg). Upam, da me v letošnjem letu čaka še kakšna zmaga, ki bi me ponovno popeljala na tekmovanja izven Slovenije.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila svojim staršem, babici in dedku ter vsem drugim, ki navijate zame, mi finančno in moralno stojite ob strani ter imate radi. Zahvaljujem se tudi Občini Rače-Fram z županom Brankom Ledinekom, ki v okviru možnosti prav tako spodbuja in podpira mlade športne talente.

Naj se poslovim z mislijo: »Kjer je volja, tam je vedno pot navzgor!«

Alja BERGAUER

Fram ČU-ČU

December velja za čarobni mesec, predvsem zaradi prireditev, ki so namenjene otrokom vseh starosti.

10. decembra 2019 se je v DTV Partizan Fram odvijala prireditev za vse skupine vrtčevskih otrok. Že petič zapored je skupina staršev pripravila božično igro. Lani je šlo za igro z naslovom 'Fram ČU-ČU'.

Po končani predstavi je otroke obiskal Božiček in jim razdelil težko pričakovana darila. Prireditev je imela dobrodelno noto. Prispevki, ki so bili zbrani s srečelovom in donacijami, so bili v celoti namenjeni vrtčevskemu skladu enote vrtca v Framu. Vsem, ki ste sodelovali in prispevali sredstva za srečelov, se zato v imenu upravnega odbora vrtčevskega sklada najlepše zahvaljujem. Prepričan sem, da bo vrtec ta sredstva namenil za dobro naših otrok.

V imenu celotne ekipe bi se rad zahvalil tudi vsem tistim, ki ste prišli na ogled naše igre.

Igrico za otroke smo odigrali: Katarina Lah (Rdečka), Tanja Tonejc (Lili), Urška Potočnik (Rozika), Tim Tonejc (Zelenko), Aleš Gobec (Modri), Jernej Balažič (Božiček) ter Bojan Horvat (zvokovno tehnična pomoč).

Tistim, ki si igre niste ogledali v živo oz. bi si jo želeli ogledati ponovno, pa informacija, da jo lahko najdete na youtube.com (v iskalno polje vnesite 'Fram ČU-ČU' oz. 'Framčkolada' za lansko predstavo).

Aleš GOBEC

*Otroci ne marajo poslušati starejših,
vendar jih vedno posnemajo.*

(James Baldwin)

*Skrivnost uspeha je v prepričanju,
da tudi sam lahko uspeš – in res boš.*

(Bill Cullen)

Hotel za pse in mačke vabi

Ste vedeli, da v občini Rače-Fram obstaja čisto pravi hotel za pse in mačke?

Torej: leta 2019 sem v Račah, na Ptujski cesti 62, odprla hotel za najpogostejše domače štirinožne prijatelje. S to zagotovo za marsikoga dobrodošlo pridobitvijo bi želela seznaniti širši krog ljudi, zato sem se odločila za predstavitev v Novicah. Ne gre namreč za običajno nekajurno varstvo za pse in mačke, temveč za oskrbo na nadstandardnem nivoju. Kužki in mucki bivajo z mano ves čas, neprekinjeno, 24/7. Posvečena jim je vsa moja pozornost in nikoli niso nikamor zaprti.

Moj kavč je njihov kavč

Prostorna soba za mucke, ki je opremljena z igrali, praskalniki ipd.

Gibanje na prostem

Tujih muc ne združujem med seboj, v hotelsko oskrbo hkrati vzamem le muce istega lastnika. Običajno pridejo kužki in mucki, ki še nikoli niso bili v pasjem hotelu. Izkušnje kažejo, da se odlično vklopijo, imenitno počutijo in radi vračajo.

Kužke pazim tako v času krajše odsotnosti lastnikov (služba, šola), ko so vključeni v pasji vrtec, dobrodošli pa so tudi za dlje časa, ko v hotelu preživljajo lepe in zabavne pasje počitnice.

Pasja hotelska soba

Naša prijetna družinja

Ljubek, zvedav in hvaležen mačji pogled

Ljubezen do živali predstavlja večji del mojega življenja in živali to čutijo, zato smo krasna družčina.

Naj postane del te zgodbe tudi vaš kužek ali mucka.

Na Facebooku me najdete pod 'Varstvo in nega hišnih ljubljencev pri Ani'.

Ana ŠPANINGER

Novo v Račah: Pasji studio Royal

V Račah in njihovi okolici je tako zjutraj kot tudi čez dan in ob večerih mogoče videti precej občanov in občank, ki navadno sprehajajo svoje majhne ali srednje velike pasje ljubljenske, pa tudi predstavnikov najmogočnejših štirinožnih lajajočih lepotev je nekaj. In tako se človeku nekega dne utrne zamisel ter se odloči, da bo tvegala, opustil dosedanje delo in stopil na tisto pot, na katero ga najbolj vleče srce...

Za vse, ki si želite celovito urejenega in skrbno, ljubeče ter strokovno negovanega psa, je rešitev nov pasji studio Royal, kamor vas prisrčno vabim!

Naš osnovni namen je, da bi se psi (pa seveda tudi njihovi lastniki oz. skrbniki, ki pa – kljub vsemu spoštovanju – v salonu vseeno niso najbolj prioritetni) pri nas v vseh ozirih počutili kar najbolj prijetno ter kot naše dobrodošle štirinožne stranke dobili celostno in tudi z vidika stroke pravilno ter popolno nego, kar bi jih ohranjalo pri dobrem počutju in jih naredilo najlepše, najveselejše, najživahnejše mahajoče z repi.

Prišla je pomlad, psom (predvsem dolgočlakim) bo čedalje bolj vroče v lastni koži, zato priporočamo ne le redne obiske pri pasjem frizerju, temveč tudi vse tisto, kar še nudimo in je pomembno za njihovo zdravje, ugodno počutje, vsakodnevno negovanost in lep videz od tačk do uhljev.

Prepričajte se o naši prijaznosti in kakovostnem opravljanju storitev!

Denillse KRAMAR

Pilates – vaje za lepše telo in boljše počutje

Hujšamo in oblikujemo telo s pilates vajami in vajami z lastno telesno težo

• Pilates - nekaj osnovnih podatkov

Na metodo pilates iz dneva v dan prisega in jo redno izvaja več milijonov ljudi po svetu. Brez dvoma ni naključje, da je ta sistem rekreacije postal tako priljubljen med vsemi starostnimi skupinami. K tej posebni vrsti vaj za krepitev telesnih mišic, za katero se imamo zahvaliti leta 1880 rojenemu Josephu Hubertu Pilatesu, se zatekajo in jim zvestobo dokazujejo ljudje najrazličnejših telesnih sposobnosti, od tistih zelo gibčnih (atleti, plesalci ipd.) do onih, ki jim je svetovana kot rehabilitacija po raznih poškodbah. Seveda pa so pilates vaje nadvse priporočljive, dobrodošle in koristne tudi za vse tiste, ki po napornem vsakdanjiku (ne glede na njihovo starost in fizično pripravljenost) preprosto čutijo, da je napočil čas, ko morajo nekaj narediti še zase.

Filozofija pilatesa vključuje harmonično kombinacijo telesne ozaveščenosti, dihanja in tekočega, nadzorovanega gibanja.

• Kaj pridobimo z redno vadbo?

Na kratko rečeno: pridobimo veliko. Če nekoliko razčlenimo, pa redne pilates vaje ponujajo možnost lepo oblikovanega telesa, izgube odvečnih kilogramov, izboljšanja fizične kondicije ter gibljivosti in prožnosti mišic, učvrstitve stabilnosti hrbtenice, okrepitve tamkajšnjih mišic ter odprave bolečin v hrbtnem predelu.

Skupaj se pripravimo na poletje, ki naj bo lepo in vitalno!

• Povabilo

Vabim vas, da se nam pridružite vsak ponedeljek od 19.45 do 20.45 v mali telovadnici Osnovne šole Rače.

Vadba je namenjena vsem, ki si želite dobrega počutja ter nasvetov glede zdravega in uravnoteženega prehranjevanja.

Za več informacij sem vam na voljo na GSM: 070 605-977.

Vanja SOKOT

Svetovno prvenstvo v zimskem triatlonu

Ker Občina Rače-Fram ne samo moralno podpira, ampak po potrebi in možnostih tudi finančno (vsaj deloma) prihaja naproti tistim, ki med drugim živimo tudi za katerega od številnih športov, bi rad pohvalil in se vsem zaslužnim zahvalil za tovrstno pripravljenost. Obenem se odzivam tudi na povabilo uredništva Novic, da z bralci časopisa naše občine delim nekaj za širši krog ljudi potencialno zanimivih informacij in vtisov z letošnjega svetovnega prvenstva v zimskem triatlonu. To je potekalo v italijanskem Asiagu, kjer sva Slovenijo zastopala z Bojanom Trojarjem (oba sva člana Age Group reprezentance) in dosegla odmevna rezultata – Bojan je bil (v kategoriji 60-64 let) četrti, sam pa sem (v kategoriji 50-54 let) pristal na končnem 6. mestu, kar je, glede na storjene napake (nekaj več o tem v nadaljevanju), še toliko lepši uvrstitveni izkupiček.

Od leve: Leon Gajser in Bojan Trojar, uspešna slovenska udeleženca letošnjega svetovnega prvenstva v zimskem triatlonu; Asiago, februar 2020

O tem dogodku je, ko je bila zadeva še povsem sveža, sicer obsežneje poročal že spletni portal Prijavim.se, zato ne bom 'izumljal tople vode', temveč naj mi bo dovoljeno, da v nadaljevanju v veliki meri zgolj povzamem (sedaj seveda v prvi osebi) nekaj tam navedenih podatkov in drugih dejstev.

Tekmovalci smo se pomerili v trail teku, kolesarjenju in teku na smučeh. Najhitrejši v AG kategoriji, Rus Roman Iakubchik, je naslov svetovnega prvaka osvojil že leta 2018, sam pa sem bil peti po vrsti med tistimi, ki smo najhitrejšega na cilju gledali v hrbet. To po lanskem poletnem evropskem prvenstvu v kros duatlonu v Transilvaniji, od koder sem se vrnil z bronasto medaljo, zame pomeni nov velik športni uspeh.

Prvega zimskega triatlona sem se sicer udeležil leta 2016. Potekal je v avstrijskem Zeltwegu. Po dveh disciplinah sem za dobri dve minuti vodil pred Avstrijcem Alexandrom Frühwirthom, leta 2016 svetovnim prvakom v zimskem triatlonu. Gre za prednost, ki jo je skoraj nemogoče zapraviti, ampak meni je, žal, uspelo prav to; na koncu sem bil ob 3. mestu za pičle pol sekunde ...

Pravijo, da pravilne maže v smučarskem teku prihranijo tudi do 60 % moči, kar sem takrat spoznal tudi v praksi.

Lahko bi rekel, da imam od takrat neporavnane račune s tem športom, predvsem pa mi predstavlja velik izziv in nudi veliko veselja. Kakorkoli, zmeraj se kaj naučim, kar seveda velja tako zame kot tudi za številno in narodnostno pisano konkurenco.

Množično in motivirano na pot ...

Več kot je disciplin, več kot je tehnike, več je lahko tudi napak, ključna pa sta seveda telesna priprava in v precejšnji meri tudi vpliv ritma menjav posameznih tekmovalnih disciplin na posameznika.

Pomembno vlogo igra podpora ekipe, posebej še servisa in trenerjev, česar Slovenci nimamo. Velike ekipe pridejo na prizorišče že več kot teden dni pred pričetkom tekmovanja, seveda s svojim servisom za smuči. V miru in dovolj dolgo lahko testirajo razmere in se posledično dobro pripravijo.

Sam prispem tako rekoč zadnji trenutek, šele malo pred tekmo, ravno toliko, da uspeš bežno pogledati proge za triatlon. Treninga, ki bi me utrudil, si ne morem privoščiti. Smuči (navadno dva ali tri pare) namažem sam doma in si lahko le pobožno želim, da bi 'bog bil Slovenec', he-he.

No, tokrat (v Italiji) je bila tekma v sprint distanci, kar pomeni, da se vse začne in poteka silovito, kolikor gre. Čeprav se zdi, da je potrebno predvsem veliko moči in sprinterskih sposobnosti, pa je potrebno povedati, da je nujno tudi še kaj drugega, predvsem vsaj zelo solidno tehnično znanje vsega potrebnega.

Tekaško progo na letošnjem svetovnem prvenstvu je sestavljalo veliko klancev, torej teka gor in dol, kar jo je naredilo dokaj zahtevno. Tekel sem neposredno za vodilnim, tik pred menjavo discipline pa malo popustil (da bi lažje menjal in presedlal na kolo), kar ne bi bilo potrebno. A prva velika napaka je že bila storjena in ni je bilo več mogoče popraviti ...

Kolesarska proga je bila tehnično srednje zahtevna. Veliko je bilo kratkih klancev s spusti v ovinke, ki so se običajno nadaljevali v naslednji klanec, kar pomeni, da si po dobro odpeljanem ovinku vključil nekaj hitrosti v naslednji vzpon. Proga med treningom je bila mehka in precej zvožena, zato sem uporabil težke enduro gume (za tiste, ki tega morda ne vedo: gre za grob in globok profil gum), ki pa so me med tekmo skoraj 'pokopale', saj je bilo zaradi njih potrebno vložiti še mnogo več napora. To

je bila moja druga, še veliko večja napaka od prve. Zlahka bi namreč šlo z običajnimi, lahkimi gumami, kar pa sem ugotovil šele med tekmo; proga je bila, kratka, trda in čisto drugačna kot dva dni prej, ko sem si jo ogledal (morda pa celo ni tako slabo, da večinoma povsod prispem tik pred zdajci?). Pričakoval sem tudi veliko gnečo v drugem krogu, ko je dosti menjav smeri na hitrem spustu in te počasnejši precej ovirajo, zato je potrebno pri veliki hitrosti zvoziti slalom med njimi. Tega tokrat ni bilo, lovil sem jih v glavnem na vzponih (s težkimi gumami - 950 g) in tako zapravil dragoceni čas.

Smučarski tek (tretja, torej zadnja disciplina) je bil v prvem krogu soliden, v drugem pa je bilo na progi veliko tekmovalcev, ki lahko hitrejši precej ovirajo v ključnih trenutkih, ko bi rad hitrost spusta prenesel v klanec, ki sledi. Tudi maža ni bila izbrana najboljše in izkupiček vsega je rezultat, ki je sicer vsekakor (vsaj) soliden, a vem, da bi lahko bil še boljši.

Zaradi vselej odlične konkurence in vrhunsko pripravljenih tekmecev, ki zmeraj predstavljajo nov izziv in pomenijo preizkus lastnih sposobnosti, se že vnaprej veselim novih triatlonskih priložnosti.

Leon GAJSER iz Rač

Februarska državna plavalna prvenstva

Od petka, 7. 2. do nedelje, 9. 2. 2020 je v Kranju potekalo zaključno Zimsko prvenstvo v plavanju (v 25 metrskih bazenih) in sicer za kategorije mlajših dečkov (2008-09) in mlajših deklic (2009-10) ter dečkov 2006-07 in deklic 2007-08. Na državnih prvenstvih lahko nastopijo le plavalci in plavalke, ki so si tekom sezone 2019 priplavali norme.

Za Plavalno akademijo Kurent je na prvenstvu dečkov in deklic nastopilo šest deklic in deček, vodil sem jih avtor tega zapisa. Na prvenstvu so si naši plavalci priplavali kar 17 finalnih nastopov, od tega štiri A in trinajst B finalov. Ptujčani so nastopili tudi v štafetnih preizkušnjah in sicer 4x200 m prosto, 4x100 m prosto, 4x100 m mešano za deklice in 4x50 m MIX prosto (2 dečka + 2 deklici).

Najvišji in najodmevnejši uvrstitvi si je tokrat priplavala mlada Lina Maltarić (2008), ki je osvojila dvakrat 3. mesto in sicer na 200 m prsno s časom 3:02,75 in 100 m prsno 1:23,05, medtem ko je po igri stotink v najkrajši (50 m) razdalji osvojila 4. mesto (za prvim mestom je zaostala zgolj 35 stotink sekunde). Lina je sicer v sprinterski disciplini v 50 m bazenu še vedno aktualna državna prvakinja Slovenije.

Lina v pripravi na start

Najboljši; Lina Maltarić na stopnički za osvojen 3. mesto

Na kranjski državni plavalni preizkušnji se je izkazalo še več naših plavalk in plavalcev, a ker vemo, da so za Novice Občine Rače-Fram oz. za bralke in bralce tega časopisa najaktualnejši dosežki tamkajšnje mlade občanke Line Maltarić, jih ne navajam posebej.

Vsekakor pa upravičeno zapišem, da je za ptujskimi Kurenti še eno zelo uspešno prvenstvo, ki pomeni zaključek zimske plavalne sezone in selitev v 50 metrske tekmovalne bazene in lovljenje norm za poletna državna prvenstva, ki bodo konec meseca julija.

Čestitamo in še naprej srčno spodbujamo naše plavalce!

Boštjan MARAČIČ, trener

Nikoli se ne ustraši razdalje med svojimi sanjami in resničnostjo.

Belva Davis

Za ljubitelje narave in cvetočh lepot

• **Kje je in kaj ponuja Brankin vrt?**

V Brunšviku na stranski ulici (za lepo obrezanimi cipresami) se skriva vrt z bogastvom rastlin – to je Brankin vrt (Brunšvik 68c).

Ob vhodu prijazno pozdravijo vrtnice, ki so tudi rdeča nit vrta. Povezujejo nasade trajnic in koticke za sprostitev, se bohotijo ob cvetnih pergolah s klematisi, okrasnimi travami ter drugim okrasnim in užitnim grmičevjem. V pomladnem času lepoto vrta pričarajo rododendroni, magnolije, floridski dreni, brogovite ter stotine različnih cvetov pomladnih znanilcev.

Vrt je v Sloveniji priznan kot primer dobre prakse v zasaditvah cvetja, okrasne in uporabne drevnine, z zelišči ter zdravilnimi rastlinami, jagodičevjem. Kot tak je idealen učni poligon za male in velike. Vodni motiv je ustvarjen kot dober približek naravnemu, kjer imajo raj vodne in obvodne živali, pticam pa je idealno napajališče in kopališče.

V letošnjem letu bo vrt svoja vrata odprl prvo junijsko soboto in nedeljo (4. in 5. 6. 2020), od 10. do 17. ure. Na dan odprtih vrat bodo otroke pričakale ustvarjalne delavnice, na katerih bodo lahko ustvarjali in brez dvoma uživali tudi odrasli.

O vrtu so se otroci iz bližnjega vrtca in osnovne šole že veliko naučili, saj so ga že večkrat obiskali, ustvarjali ter se seznanjali z zdravilnimi rastlinami in zelišči, iz njih pripravljali različne prigrizke in napitke ter se ob tem navajali na zdravo prehrano.

• **Palček ustvarjalček**

V letošnjem letu bomo pričeli z otroškimi ustvarjalnimi delavnicami, ki bodo potekale enkrat mesečno in sicer vsako drugo sredo v mesecu, od 16.00 do 17.30 (prosim za predhodno najavo na GSM: 070 999 795). Prvo delavnico smo izvedli v mesecu marcu, ko smo spoznavali prve znanilce pomladi.

Na delavnico vabim predšolske otroke od 5 let dalje in šolsko mladino. Veselim se srečanja z vami!

Vse o vrtu si je možno ogledati na spletni strani, dosegljiva pa sem tudi na e-naslovu branka68c@gmail.com.

Branka GREGORINČIČ

PRVIČ NA LUTKOVNI PREDSTAVI V RAČAH - MAČEK MAČKURSSON

IME MI JE BETI. DOMA SEM V MARIBORU. KMALU BOM STARA SEDEM LET. IMAM MLAJŠO SESTRICO LOTI, KI ŠE NE ZNA PISATI. TUDI MENI ŠE PRI TEM POMAGA MAMICA.

S SESTRICO IMAVA ZELO RADI RISANKE IN PRAVLJICE, NAJRAJE PA OBISKUJEVA LUTKOVNO GLEDALIŠČE. ZATO SVA BILI ZELO VESELI, KO NAJU JE BABICA IZ RAČ 8. FEBRUARJA LETOS POVABILO NA LUTKOVNO PREDSTAVO (LUTKOVNO GLEDALIŠČE PIKA IZ LENARTA). TAM SE NAM JE PRIDRUŽIL ŠE BRATRANEC FILIP.

DVORANA V GRADU RAČE JE BILA POLNA. VSI SMO NESTRPNO ČAKALI IN RADOVEDNO GLEDALI NA ODER. KMALU SO SE PRIKAZALI ČAROVNICA IN NJENI OTROCI – ŠKRATI. EDEN IZMED NJIH JE BIL MIREN, DRUGI PA ZELO NAGAJIVI. SPOZNALI SMO TUDI ZVITEGA MAČKA MAČKURSSONA, PO KATEREM SE LUTKOVNA IGRICA IMENUJE.

PREDSTAVA JE GOVORILA O LAŽI IN RESNICI. PREPRIČALI SMO SE, DA JE LAŽ NEKAJ ZELO GRDEGA. ČE NEKDO LAŽE, MU NE MOREMO VERJETI IN ZAUPATI.

MED PREDSTAVO SMO SE SMEJALI, NA KONCU PA PLOSKALI. BILO JE ZELO ZABAVNO, PA TUDI POUČNO.

Z LOTI SVA KOMAJ ČAKALI, DA MAMICI, ATIJU IN DEDIJU POVEVA, KAKO JE BILO. OBLJUBILI SVA TUDI, DA BOVA ŠE NAPREJ PRIDNI IN VEDNO VSE POVEDALI PO RESNICI.

BETI GLOBOVŠEK

NAŠA POTOVANJA

6. aprila 2020 bova nazdravili 500 dnem potovanja s kolesi po Južni Ameriki

Sva Barbara Marčič iz Spodnje Gorice (občina Rače-Fram) in Anja Antolič iz Svetega Štefana (občina Šmarje pri Jelšah). A doma že lep čas nisva bili. Vse, ki boste spomladi brali te vrstice, vam namreč trenutno mahava iz osrčja Ekvadorja.

24. februarja 2020, dan pred letošnjim pustnim torkom, ko nastaja ta zapis za Novice, misli še posebej uhajajo med nama drage ljudi in v domače kraje, saj mineva natanko 16 mesecev, odkar sva začeli uresničevati najine popotniške sanje.

Pred tem sva več kot dve leti trdo garali in varčevali na polno, da sva se naposled vendarle lahko odpravili na dolgo pot... V Ljubljani sva zgrabili za kakršnokoli delo. Tako sva se preizkušali kot dostavljavki hrane na kolesu, v proizvodnji, knjigarni in kolesarski trgovini. Tudi prijatelj nama je z najemnino za stanovanje, ki je bila zgolj simbolična (berite: niti približno tako oderuška, kot so najemnine v naši prestolnici sicer), pomagal, da sva lahko privarčevali nekaj več.

Do španščine sva obe gojili posebna čustva že od let, ko so bile popularne telenovele. Obe sva tudi že prej zelo radi poslušali špansko glasbo, pa tudi sam študij španskega jezika in književnosti je pripomogel k rojstvu, razvijanju ter stopnjevanju želje, da se odpraviva spoznati te kulture v živo. A Španija ni bila dovolj. Vleklo naju je dlje, čez ocean. Sem, kjer sva zdaj. Sem, kjer je svet precej drugačen, a hkrati enak. Ljudje smo le ljudje.

Dodatno inspiracijo in krila najini adrenalinski ideji je dal tudi zelo znan film Motoristov dnevnik. Ta prikazuje potovanje revolucionarja Che Guevare in njegovega prijatelja Alberta po zanimivem kontinentu, natančneje Južni Ameriki, ki je za popotniške nomade resnično prava avantura.

Torej: pisal se je 24. 10. 2018, ko sva se na Letališču dr. Jožeta Pučnika v Ljubljani poslovili od svojih najbližjih ter se z letalom odpravili na konec sveta, v Ushuaio, na jug Argentine.

*Ob tabli, ki označuje konec sveta;
Ushuaia, Fin del Mundo, Argentina*

Prvi kilometri čisto na jugu, na t.i. Ognjeni zemlji, so bili precej težki. Teža koles, s katerima se prevažava in radovedno opazujeva svet okoli sebe, prevelika telesna teža in veter, ki je tam vztrajno preskušal najino moč, vzdržljivost in trmo, naju je občasno spravljal v resne dvome, zaradi katerih sva se kar nekajkrat znašli na robu obupa in nameravali predčasno zaključiti pot. A vselej sva se nekako uspeli na novo motivirati, prebiti skozi neljube misli ter zbrati voljo za nadaljevanje vsakodnevnih bojov s patagonskim vetrom. Znano je, da je zaradi slednjega lažje kolesariti iz severa proti jugu, torej v nasprotni smeri od najine, a se nisva predali. Ognjena zemlja, ki bi se, po najinih izkušnjah sodeč, v bistvu nujno morala imenovati

Vetrovna zemlja, naju je očarala s svojo neokrnjeno naravo in neposeljenostjo. Tam sva izkoristili tudi nevsakdanjo ponujeno priložnost in se odpravili pozdraviti pingvine v njihovem naravnem okolju. Enkratna izkušnja!

Argentina je, glede na geografski videz, dolga država, a je od vseh, ki sva jih do zdaj obiskali na tem koncu, še najbolj 'evropska'. Iz nje sva prav zaradi izrazite vetrovnosti pobegnili čez mejo, v Čile, kjer sva prevozili skoraj celotno Carretero Austral oz. čilsko 'najjužnejšo cesto'. Večinoma je neasfaltirana, a te popelje čez čudovito pokrajino s številnimi slapovi, kjer je možno piti vodo, ki priteka direktno iz vrhov pobeljenih gora. Ker so cene tam visoke, najin 'budžet' pa skromen in skrbno preračunan, sva jo kasneje znova mahnili nazaj v Argentino in vrteli pedala čez mnoge kanjone, vinograde, pašnike. Ustavljali in ostajali sva pri 'lokalcih', poizkusili tipičen 'asado' oz. meso na žaru in argentinske empanade.

V mestu Calafate sva se odločili, da si poskusiva s štopom ogledati slaven ledenik Perito Moreno. Na iztegnjen palec nama je ustavila zelo prijetna španska družina. Ledenik naju je nadvse očaral s svojo lepoto in velikostjo.

Perito Moreno, Argentina

Po ogledu nama je ta družina ponudila še brezplačno 'povratno karto' za prevoz nazaj v mesto in to se nama je zdel pravi pravcati luksuz.

Na poti, kakršne sva se lotili, se je med drugim potrebno tudi pogosto znajti, se znati konstruktivno dogovarjati in improvizirati. Ker so najina razpoložljiva finančna sredstva močno omejena, si vedno skušava čim več stvari organizirati in ogledati na lastno pest (brez posredovanja in sodelovanja agencij) - z javnimi prevozi, peš ali na štop. Ker je najino prevozno sredstvo kolo, tudi ne potrebujeva goriva. Prav všeč nama je namreč zamisel o zelenem vozilu, ki v zrak ne spušča škodljivih emisij in obenem še učinkovito skrbi za zares konkretno rekreacijo.

V Argentini sva naleteli na brazilski par, s katerim sva nekaj časa kolesarili skupaj. Tako smo si v četvero ogledali 'Dolino lune' oz. park Ischigualasto ter park Talampaya. V prvem smo imeli občutek, kot bi bili resnično na drugem planetu. Vozili smo se po dolini, kjer so pred milijoni let kraljevali dinozavri. Resnično čudovita izkušnja! Talampaya je prav tako poseben park, saj se nahaja v rdečem kanjonu, obkroženem z visokimi stenami, na vrhu katerih krožijo kondorji. Fascinantno!

Po slovesu od Argentine in bližnjem srečanju z Bolivijo sva doživeli šok. Nove okoliščine so naju res kar precej presenetile. Soočiti sva se namreč morali z drugačnostjo, predvsem z nižjim higienskim standardom. Veliko tamkajšnjih ljudi živi v zelo slabih razmerah, čeprav niso imeli občutka, da bi to zanje predstavljalo kak problem. Sicer pa sva Bolivijo prevozili po gorovju oz. t.i. sierri, kjer ljudje na splošno živijo sila skromno. Hiše iz blata, sobivanje z domačimi živalmi, strehe iz slame. Nekateri nimajo še niti tekoče vode ali imajo kakšno pipo zgolj zunaj na dvorišču, prebivališča pa so brez sanitarij, celo brez oken. Kar naju je dodatno žalostilo, je bila precejšnja količina nakopičenih smeti vsenaokrog in mnogo videnih zapuščenih psov; kadarkoli sva lahko, sva jih, ubožčke shirane, vsaj malce nahranili.

A kljub vsemu navedenemu, kar ima negativen predznak, nama tudi Bolivija ostaja v spominu in na fotografijah kot nekaj nadvse posebnega, navdihujočega. Kolesarjenje po največji in najvišje ležeči slani puščavi na svetu, Salar de Uyuni, je bila popolnoma svojevrstna in unikatna izkušnja (in – ne, golega kolesarskega posnetka niso naredili, kljub temu, da je to med kolesarskimi popotniki postal tako rekoč že običaj).

Salar de Uyuni, Bolivija

Sva si pa vzeli čas za druge foto prizore. Nepozabno je bilo tudi kampiranje pri -10°C , ko sva nase zvlekli prav vse, kar sva imeli, da bi se ogreli.

Kampiranje v slani bolivijski puščavi in pogled na nočno zvezdno nebo

Po slani puščavi sva kolesarili do otoka Incahuasi in nazaj. Da je občutek razdalje v puščavah varljiv, je splošno znano, kako to varanje dejansko zgleda v praksi, pa sva se prepričali na lastne oči. No, na srečo nama je prišla v veliko pomoč tehnologija 21. stoletja, saj sva si z brezplačno aplikacijo Maps.me pomagali z navigacijo (obstajajo namreč primeri, ko se ljudje iz te puščave niso nikoli vrnili).

V Boliviji sva se odločili narediti malce večji krog. Odpravili sva se po zadnjih poteh revolucionarja Che Guevare. Lokalni gostitelj naju je odpeljal na pohod do mesta, kjer so ga ranili in ujeli. V vasi La Higuera sva se pogovarjali tudi z 71-letno domačinko, Irmo Rosales, ki je Cheju kot mlado dekle postregla zadnji obrok hrane, preden so ga usmrtili.

Anja Antolič, Irma Rosales, Barbara Marčič ter naključna moška s kraja La Higuera

Obiskali sva tudi glavno mesto Bolivije, La Paz, kjer sva se ponovno srečali s sorojakom Oliverjem Tičem, ki hodi do Aljaske. Uredili sva mu izposojajo kolesa in skupaj smo se tako odpravili na 60-kilometrski spust po slavni cesti smrti. Vsi skupaj smo si po naše dali malo duška in se imeli res lepo.

V Cochabambi sva imeli resnično srečo s prijetnimi gostitelji, ki so nama veliko pomagali in jih je zelo zanimalo, od kod prihajava in kakšna je trasa najine poti. Z veseljem sva izvedli kratko predstavitev najine popotniške avanture. V mestu Potosi, ki slavi po t.i. bogati gori, sva si ogledali enega izmed rudnikov srebra. Bili sva dobesedno presunjeni nad zelo slabimi, že kar krutimi razmerami, v katerih delajo tamkajšnji rudarji. Da je krutost še večja, se najdejo tudi otroci, ki v tistih nečloveških razmerah pomagajo očetom služiti za vsakdanji ljubi kruh. Resnično žalostni prizori!

Sucre nama je (v primerjavi z drugimi) pokazal obraz še najbolj kolonialnega bolivijskega mesta; zato je tudi bogatejša, lokalni gostitelji pa so nama ga naredili prijetnejšega še v ostalih ozirih.

Državo sva zapustili pri največjem in najvišje ležečem jezeru Titicaca, ki je resnično ogromno in si ga Bolivija deli s Perujem. Med potjo naju je spremljalo več dni, pogled na njegovo neskončno modrino pa naju je kar malo nostalgичno spominjal na morje.

Ob vstopu v Peru sprva nisva zaznali nobenih posebne omembe vrednih drugačnosti. Z nabiranjem kilometrov po tej državi pa se je ta vtis spreminjal in razlike so se pričele kar nizati. Govorica oz. narečje je drugačno kot v Boliviji, pa tudi bolivijsko prebivalstvo, živeče po gorovjih, deluje precej bolj tiho in zadržano od perujskega, ki nama je sledilo na vsakem koraku in naju ni nehalo klicati 'gringa' (belka, turistka), medtem ko so naju otroci zasipavali z nešteto vprašanji.

Za Peru sva se odločili, da ga raziščeva tudi po gorovju. Tam je mirnejše, varnejše in veliko lepše kot pot ob pusti obali, po kateri poteka tudi avtocesta Panamericana.

Kolesarjenje ob kulisi mavrične gore; Peru

Prometa po gorovju je bilo seveda manj, a v nekaj mestih, ki sva jih obiskali, ne spoštujejo ne pešcev ne kolesarjev, zato je potrebno zelo paziti nase. V turističnem mestu Cusco sva ostali pri lokalni družini, ki naju je popeljala skozi zgodovino in razkazala raznorazne inkovske ruševine. Nato pa sva se z Emmo iz Švedske, s katero sva

se z Anjo prvič srečali na 'koncu sveta' in smo se punce hitro spoprijateljile, odpravili na 5-dnevni pohod (znova v lastni režiji) do mistične in ene najslavnejših lokacij daleč naokoli, do kraja, ki v jeziku kečua pomeni 'stara gora'. Vsak dan smo, otovorjene z 10-kilogramskimi nahrbtniki, hodile od 7. ure zjutraj in vse tja do 18. ure zvečer, preden smo peti dan z zadnjimi atomi moči končno prispele tja daleč in zagledale zadani cilj - Machu Picchu. Malce smo imele smole z vremenom, a ko se je le razjasnilo, smo nemudoma poskrbele za ovekovečenje pogleda na izgubljenost mesto Inkov.

Ekstremni občutki!

Ko po dolgi poti na drugem koncu sveta oči v realnosti zagledajo slavni Machu Picchu

Sredi Peruja so nama hotele začeti živčke kravžljati pogoste težave s kolesi; na mojem je vsak teden 'šla' kakšna tuljavka ali na koncu še napera, Anja pa se ni mogla znebiti nevšečnosti, ki so jih povzročale hidravlične zavore (odkar sva se, zaradi prevelikih 'cirkusov' s kolesi, na delu poti morali odločiti za prevoz, med katerim so zvili ročko). A tedaj sva že dobro vedeli, da so preizkušnje obvezen del potovanja, zato se nisva predali in trenutnim tehničnim zagatam nisva dovolili, da bi nama vzele voljo do odkrivanja vsega, kar je (bilo) še pred nama. Kot da je vse v najlepšem redu, sva se torej odpravili po t.i. bikepacking ruti na t.i. Peru Great Divide, ki prečka tudi nacionalni park Nor Yayos Cochis. Makadamska cesta naju je popeljala do odročnih, a prečudovitih krajev, kjer je bilo plezanje iz 3000 na 5000 metrov nadmorske višine na vsakodnevem meniju.

Ne moreva pa še mimo najbolj neverjetne 'fatamorgane', ki se nama je nekega dne povsem nepričakovano pred očmi pojavila v Peruju. Pogled na dva človeka, moškega in žensko, nama je namreč na široko odprla usta in izbulil oči. Tistih nekaj neskončnih trenutkov vkopanosti, popolne zmedenosti in občutka, da se nama na vsem lepem obema sočasno blede, se z besedami ne da opisati. Ko sva dojeli situacijo, sva zakričali in se vrgli v objem mojemu očetu in Anjini mami (potovanja si nista mogla privoščiti še njuni

drugi polovici), ki sta v starševskem pogrešanju kot preprosta človeka zbrala pogum in denar za to, da sta naju prišla po letu dni odsotnosti na kratko 'pocartat' (predvsem z domačo hrano) v daljno tujino... Nemogoče je mogoče! Noro dobro! In dala sta nama novo energijo.

Po končani ruti sva kolesi za nekaj časa pustili pri gostitelju v mestu Bagua in se ponovno v lastni režiji, tokrat s tovorno ladjo, odpravili po reki Amazonki v Iquitos. Gre za center perujske džungle, kjer se ponoči ni dalo spati, čez dan pa skorajda ne dihati, saj je bila vlažnost zraka kar 96-odstotna. A človek je res prilagodljiv in se sčasoma nekako, hočeš-nočeš, privadi tudi na take ekstreme. Z veseljem zaupam, da naju je najbolj očaral opičji otok, ki sva ga obiskali z lokalnim čolnom, bližnje srečanje in stik z opicami pa je bila, moram priznati, med vsemi doživetji dogodivščina prav posebne vrste.

Kmalu po slovesu od labirinta perujske džungle in drugem kompletnem servisu najinih dvokolesnih prevoznih sredstev sva prečkali mejo z Ekvadorjem, kjer se, kot sem navedla že uvodoma, nahajava v času nastajanja tega zapisa (druga polovica februarja). To je najina peta država Južne Amerike, ki je predmet najinega popotniškega raziskovanja in za katero lahko rečeva, da nama postaja res čedalje bolj všeč. Predvsem naju pomirja, ker so vozniki uvidelni, manjkrat nama delajo družbo smeti, za nameček pa tudi nisva več takšna atrakcija, da bi se na vsakem metru ozirali, 'kričali' in tekali za nama. A vsaka svetla ima običajno tudi temnejšo plat in tudi v tem primeru ni nič drugače. Najino potovanje namreč sedaj precej otežuje tukajšnji visok standard, saj ima Ekvador ameriški dolar in so vse stvari – milo rečeno – cenovno dokaj zasoljene. Zato računava na širokosrčnost in pomoč gasilcev, še več pa bova primorani tudi divje kampirati. Prav tako se pripravljava, da bova napisali in odposlali čim več prošenj za prenočišča po aplikaciji Warmshowers, ki je namenjena prav kolesarjem.

Izkoriščam priložnost in se v dobri veri ter upanju, da tudi v občini Rače-Fram obstajajo sorodne duše, ki podpirajo mojo (oz. najino) avanturo, obračam še na bralce in bralke Novic, ki jim želim čim več užitka ob branju tega prispevka in sporočam, da bi jim bila iskreno hvaležna za vsak morebiten prostovoljni finančni prispevek, ki bi pomagal že močno 'dehidrirani' potovalni denarnici.

Moji podatki so: Barbara Marčič, Sp. Gorica 8, 2327 Rače. TRR: SI56 0510 0700 1796 660 (Abanka).

Že vnaprej srčna hvala za vsak evro, ki bo, kot je bilo potrebno tudi doslej, porabljen skrajno varčno.

Sicer pa se z Anjo veseliva vsakega naslednjega dne in s slehernim od njih tudi novih zgodb, ki nama jih bo prinesel Ekvador. Kakšne namere sedaj tudi še ne moreva zaupati...

Prav tako upava na čim manj težav s kolesi, še posebej zdaj, ko sem na mojem menjala zadnjo pesto, saj mi je ta po 11.000 km, prevoženih po Južni Ameriki (skupno 17.000 km, odkar imam kolo), odpovedala.

Čeprav se zdi, da dobrih ljudi tukaj ne manjka, se spominjava pregovora, da je previdnost mati modrosti in se zavedava, da pazljivosti ni nikoli preveč. Zato poslušava in med kolesarjenjem v deževni dobi med bujnim zelenjem resno jemljeva nasvete drugih popotnikov ter domačinov in kolesarjenje zaključiva uro prej, preden se stemni. Izogibava se predelom, ki 'slovijo' po kriminalu.

Najina avantura trenutno meri okoli 11.500 prevoženih kilometrov. Upava, da bo še naprej veljala resničnost pregovora, da sreča spremlja hrabre, in da bova uspeli 'pribiciklati' vse do severa Kolumbije. Ta država, ki so jo poimenovali po italijanskem pomorščaku Krištofu Kolumbu, za katerega velja, da je leta 1492 med dolgo plovbo po naključju odkril Ameriko, pa, roko na srce, tudi še ni zadnja na spisku najinih zelenih tukajšnjih kolesarskih podvigov. Če bova uspeli kaj prislužiti (poprijeti sva pripravljeni tako rekoč za kakršnokoli delo v Ekvadorju ali Kolumbiji) in se bo po možnosti tudi iz naslova naprošenih prostovoljnih prispevkov nateklo kaj financ, bi vsekakor želeli 'prisopihati' še višje, do Mehike. Držite pesti!

Vse bralce vabiva, da nama sledite na **Facebook blogu** in **Instagramu**, kjer najino popotovanje prikazujeva preko zgodb in fotografij. Najdete naju pod imenom: **THE BIKE WANDERERS**.

Prijetno je uresničevati sanje. Ko jih uresničiva, se (če v to ne bova prisiljeni prej) vidimo na domačih tleh, do takrat pa še enkrat prisrčen južnoameriški (po uradnem jeziku pa španski) pozdrav v domačo vas in v celotno našo lepo občino.

Na svidenje kmalu!

Barbara MARČIČ

Spoštovani zunanji dopisniki Novic Občine Rače-Fram!

Zaradi zajetnega obsega glasila smo znova primorani uvesti omejitvene pogoje pri posredovanju prispevkov za objavo v Novicah.

PISNI PRISPEVKI

Prosimo vas, da članki, ki jih nameravate pripraviti in posredovati za objavo, vsebujejo maksimalno 2.000 znakov oz. do tričetrť tipkane strani A4 (pisava Times New Roman, velikost 12).

Vsi članki morajo imeti naslov, pri navajanju oseb je potrebno sporočiti njihova popolna imena (ime in priimek), na koncu vsakega članka naj bo naveden njegov avtor (z imenom in priimkom).

FOTOGRAFIJE

Če prilagate tudi fotografije, pošljite 2 – 3.

Med tekstom obvezno označite, kam katera fotografija sodi (napišite oznako - številko, pod katero jo pošiljate, prav tako napišite komentar in navedite avtorja posnetka), fotografije pa obvezno posredujte elektronsko, kot prilogo .jpg.

Aktualen e-naslov

Za prejemanje prispevkov za Novice je odprt e-naslov: urednistvo.novic@gmail.com.

ROK

Vaš zgornjim navodilom prilagojen prispevek, ki ga želite objaviti v naslednjih Novicah Občine Rače-Fram, številka 86-2/2020 (predviden izid poleti 2020), pričakujemo do vključno petka, 5. 6. 2020.

Članki, ki ne bodo skladni z navodili, ne bodo objavljeni.

Uredništvo Novic Občine Rače-Fram

Pomladi v pozdrav!

Pobarvaj me!

TOM

Telefon za otroke in mladostnike

116 111

Odgovor je pogovor.

**TEŽAVE
NA NETU?**

www.e-tom.si tom@zpms.si

5 sofinanciranjem Evropske unije
Instrumenti za povečevanje Evrope

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EUROPE
info

arnes

miss

Spoštovani občani, spoštovane občanke!

Tudi za naslednjo številko občinskega glasila, ki bo predvidoma izšla poleti, vas prijazno vabimo, da v njej sodelujete s svojimi prispevki.

Slednje, skupaj s fotografijami, posredujte na naslov našega uredništva čim prej, najkasneje pa do roka, navedenega spodaj.

Zaradi zaščite avtorskih pravic vse avtorje prispevkov prosimo, da pri posredovanih vsebinah, ki morda niso v celoti njihovi avtorski zapisi (v primeru povzemanja ali citiranja drugih avtorjev), obvezno navajajo vir in dejanskega avtorja.

Uredništvo

*Skrajni rok za posredovanje prispevkov za naslednjo številko Novic:
petek, 5. junij 2020,
e-naslov: urednistvo.novic@gmail.com.*

NOVICE OBČINE RAČE-FRAM; javno glasilo

Letnik XXIII, številka 85 - 1/2020; v Račah, aprila 2020

Uredniški odbor: Simona ANTOLIČ - odgovorna urednica,
mag. Zorica ZAJC KVAS, Simona NAPAST, Jože BOBOVNIK

Jezikovni pregled: Simona ANTOLIČ

Fotografije: Nepodpisane fotografije so posneli avtorji člankov.

Izdajatelj: Občina Rače-Fram, Grajski trg 14, 2327 Rače

Naslov uredništva: Uredništvo Novic Občine Rače-Fram,
Grajski trg 14, 2327 Rače
tel.: 02 609-60-28, fax: 02 609-60-18
e-mail: urednistvo.novic@gmail.com
spletna stran: www.race-fram.si

Računalniški prelom: Grafična forma HUTTER, Tržaška c. 34, 2000 Maribor

Tisk: Tiskarna ROJKO d.o.o., Ptujška c. 80, 2327 Rače

Glasilo je tiskano v 2800 izvodih in ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Rače-Fram brezplačno. Ponatis celote ali posameznih delov glasila je mogoč le s predhodnim pisnim dovoljenjem uredništva. Javno glasilo Novice Občine Rače-Fram je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS, pod zaporedno številko 52.

